

מדור

למשן חסבר

צדיקיו יאמרו לו

עמ' צ"ד

תמימיו יאמרו לו

עמ' ק'

וכאן הבן שואל...

עמ' ק"ו

השת"ה עבדי...

עמ' קי"ז

משולחן מלכים

עמ' קכ"ה

רעה לישראל ח"ו, ולכן העתרת בתפילה להקב"ה שיתהפך הדבר, והתפללתי שתגבר יד מלכות יון עליהם בכדי שינצלו היהודים מידי מלכות יון הרשעה, אולם ב' יהודים לא עלה בידי להצילם מידי יון, ויהי לפלא, ומי יבוא בסוד קדושים.

*

דרכו בקודש של סניגורם של ישראל הרה"ק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע להתעסק הרבה לטובת ישראל, ובכוחו הגדול הי' מביא על האומות אשר ציערו את ישראל מכות גדולות ונפלאות.

וסיפר הרה"ק ר' אברהם מרדכי מפינטשוב זי"ע שהרה"ק מקאזניץ זי"ע אמר בשנת תקנ"ג שנתעורר קטרוג גדול

בשמים על הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע מפני שהתגרה בשרי מעלה בשנה זו (מובא בהקדמה לספח"ק היכל הברכה במדבר מהרה"ק מקאמארנא זי"ע).

צדיקים קדושי עליון שהסתובבו בעלמא הדין. ברם ראשם הי' מגיע השמימה, ונהירא להם שבי"י דרקייע כשבי"י דארעא, ובקדושתם בגדולה שלטו על שרי מעלה, מלכי ושרי המדינות, ופעלו בזה גדולות ונצורות לטובת ישראל בכל מקומות מושבותיהם.

בעיניהם הבדולחים אשר היו למעלה מהשגת אנוש חמה ראו מי ומי ממלכי אומות העולם הי' טוב לישראל כשישב על כסא המלוכה, ולאור זה התפללו והעתידו לקל חנותן תשועה למלכים, שיתן את הנצחון בידו ויתן לו כתר מלוכה.

בעמדינו בחודש ניסן ראשון לחודשי השנה שהיא ראש השנה למלכים, וכפי המבואר בספרי קודש אשר בחודש זה ממלכים בשמים ממעל את שרי ומלכי אומות העולם, על כן בחודש זה בכלל ובכלל התקדש חג הפסח בפרט היו צדיקי הדורות מרבים בתפילה להשי"ת ומילין לצד עי"אם ימלאו בכחי צדיק גזור והקב"ה מקיים, להעמיד שרי כל אומה ולשון כטוב בעיניהם, ולתת לו הכוח והממשלה להטיב לבני ישראל, ובכך תכונן מלכות של חסד בעולם ורויח והצלה יעמוד ליהודים.

עבודה נעלה זו היא למעלה מהשגתנו, אכן מאמינים אנו באמונת אומן שאותם קדושי עליון ושרפי מעלה אשר היו מופרשים ומובדלים מכל הבלי עוה"ז והזדככו ברמ"ח אבריהם ושס"ה גידיהם, ובכח קדושתם מחזה שדי יחזו ודבריהם עשו רושם למעלה.

במודורינו זה נביא כמה סיפורי קודש בו ראינו איך שצדיקיו יאמרו לו לחקב"ה על שרי עם ועם זה ישפיל וזה ירים.

בין מדינת רוסלאנד וטערקיי הי' מלחמות כבדות, במערכה קשה זו נכנס מרן אור שבעת הימים הבעש"ט הק', ובכוחו הגדול פעל שבשמים ממעל יוכרע המלחמה בין שרי האומות כרצון קדשו.

בספר שבחי הבעש"ט מובא כדלהלן: שמעתי מהרב דק"ק פולנאה (הגה"ק בעל תולדות יעקב יוסף זי"ע) כשפרצה המלחמה בזמנו בין יון (רוסלאנד) לישמעאל (טערקיי) שהי' בתקופות השנים תק"ח - תקכ"ד, נענה מרן הבעל שם טוב הק' ואמר: ראיתי בשמי מעל איך שב' שרים מתקוטטים וגברה יד שרו של ישמעאל - טערקיי, וראה ראיתי איך ששרו של יון שב למקומו בזעם עצום וכעס גדול, מחמת כי

גברה יד שרו של ישמעאל מאוד מאוד, וכתוצאה מזה [הכוונה, ממפלת יון] יתעללו היוונים ביהודים וישפכו את חמתם על ראשי עם קודש ח"ו, ומשם תבוא

וכפי שסיפר הרה"ק ר' מרדכי חיים מסלאנים זצ"ל אירע סיפור זה אירע בליל שימורים בעת עריכת הסדר, כדלהלן: איש עשיר אחד שזכה להיות סמוך על שולחנו של הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע בליל הסדר, סיפר דכאשר הגיע הרה"ק לסדר עשר המכות, התלהב הרה"ק ברשפי אש כדרכו בקודש, ואמר: "דם – פאר דעם רוסישן קיסר, צפרדע – פאר'ן פולישן קיסר, שחין – דעם זעקסישן קיסר, והי' הדבר תמוה בעיניו כלפי מה ירמזון מיליו.

אחרי החג נסע העשיר הנ"ל דרך מדינת זאקסין אשר בארץ אשכנז, ושמע שתושבי המדינה עצובים מאוד ובוכים למשפחותיהם, ויהי כאשר שאלם לסיבת בכייתם, השיבו לו כי המלך הוכה בשחין ונצטרע בכל גופו, ואין תרופה למכתו, ולאור זה גזר המלך גזירה על כל תושבי המדינה שבאם לא יפעלו בתפילה רפואה עבורו יהרוג את כל אנשי העיר לפי חרב.

כעבור כמה ימים שמעו בשורה טובה כי מת המלך האכזר והעריץ, או אז הבין העשיר הלז את דברי הרה"ק מבארדיטשוב בליל פסח שחין – דעם זעקסישן קיסר, שהי' בבחי' צדיק גוזר והקדוש ברוך הוא מקיים, להביא המכה על ראש המלך הקשה כהמן ולהעבירו מן העולם.

*

כידוע הי' מלכות פולין מקום פליטה לאלפי יהודים מפליטי דייטשלאנד וגם לחלק גדול ממוגורשי ספרד (שפאניע), ממשלת פולין פתחה שעריהם לרווחה לכל הפליטים ואף נתנה להם אחוזת ארץ להתיישב בו, במשך הזמן נתעלה מלכות פולין ומלכותם גברה עד מאוד, ושכיניהם מסביב בפרט מלכות רוסלאנד אשר בכל עת רצו לכבוש חלקים מארץ אחוזתם.

רוח מלחמה זו רעשה זמן רב כשלושים שנה, בתקופה זו הצליחו רוסלאנד לכבוש חלקים גדולים מפולין, בו בזמן כבשו גם מלכות פראסיע ועסטרייך את גאליציע שהי' עד אז תחת ממשלת פולין.

במרוצת שנות המלחמה ארע כמה פעמים שפרשו אלפים מה"פולישע קאזאקן" והתאחדו עם חיילות הלוחמים ומרדו בארץ מולדתם, במסעם פשטו על ערים שלימות והרגו וחמסו בשחיטות ופאגראמען אכזריות על היהודים שבכל עיר ועיר, שכמובן היו הקרבנות הראשונות לכל מלחמה אשר כצאן לטבח הובלו בידי הרשעים ימ"ש.

בימים ההם הי' גם הגזירה האיזמה בעיר אומאן אשר בו נרצחו ונשחטו על קידוש ה' קרוב לשלושים אלף יהודים באכזריות נוראה, וכידוע היתה רצונו של הרה"ק רבי נחמן מברעסלעוו זי"ע להיקבר בעיר זו כי איוה למושב לו ליד הקדושים אשר בארץ המה הי"ד.

במשך תקופה ארוכה זו היה הרבה חילוקי דעות בין צדיקים וקדושי עליון בדבר מי ינצח במלחמה, מלכות רוסלאנד או פולין.

כשנתגברה רוסלאנד על פולין והתחילו לנחול נצחונות ולכבוש מבצריהם, הרעיש הרה"ק ר' פנחס מקאריץ עולמות בתפילה לשלומם של מלכות פולין, וכמה פעמים התבטא בלשונו הק' בגנות מלכות רוסלאנד שראה בה כמקור הטומאה.

*

אודות פעולותיו של הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע מספר תלמידו הגדול איש האמת הרה"ק ר' רפאל מבערשיד זי"ע: טרם שנכנסו המלוכה הידועה (רוסלאנד) בפולין, כבר ראה זאת הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע ברוח קדשו, ורצה לעכב בידיהם ולמנוע את כניסתם, בעת ההוא התבטא פע"א שהרה"ק ר' נחמן מהארדענקא זי"ע הוא בכח למנוע ביד מלכות רוסלאנד להשתלט על פולין, ועל עצמו אמר בענוות קדשו - כי אינו בכח לעשות זאת, ובלשונו הק' אמר: "איך האב נישט געפילט אזיינע פלייצעס", אבל הרה"ק מהארדענקע הי' בעת ההוא טרוד בהכנותיו לנסיעתו לארה"ק, ואכן כל זמן שהרה"ק מהארדענקא שהה על אדמת בפולין, לא הצליחו חיילות רוסלאנד לעבור את נהר "דעניפער"

ולכבוש משטחי פולין, ולפלא הי' שביום שעבר הרה"ק מהארדענקא את ה"דעניפער-טייך" בדרכו לארה"ק, בו ביום עלה בידי רוסלאנד לעבור את הנהר הנ"ל אל עבר מדינת פולין.

בזמן ההוא החליט הרה"ק מקאריץ זי"ע לנסוע לעיר זאסלאב בכדי לפעול ולעצור את נצחונם של רוסלאנד, והעיד תלמידו הרה"ק מבערשיד זי"ע שבמשך כ"ב שנה לאחמ"כ לא גילה רבו את טעמו ונימוקו על מה ולמה בחר בעיר זאסלאב כמקום מסוגל לפעול בענין זה, עד קרוב לזמן פטירתו שאז גילה הענין בזה, כדלהלן:

"כשראיתי שנשארתי לבדי במדינה (אחרי נסיעתו של הרה"ק מהארדענקא לאר"י) החלטתי לנסוע לעיר זאסלאב ולהתפלל שם בציבור גדול, ונסעתי שם להרה"ק ר' דוד היילפערין זי"ע תלמיד מרן הבעש"ט הק' זי"ע שהי' אז רב באוסטריה, ומצאתי אצלו הרה"ק בעל ההפלאה המוכיח מפולנאה והרב של פראנקפורט דמיין זי"ע, ועברתי לפני התיבה בביהמ"ד הגדול של העיר, ותפילתי הי' שגורה בפי ועשתה רושם כביר בשמי מעל, וגירשנו את האומה הידועה (רוסלאנד) מאדמות פולין לכל ימי חיי.

*

באחד הנסיונות של התנפלות הקאזאקן התאספו כמה מאות מהם יחד עם בני הכפריים של אוקריינא כדי להתנפל בשכונות היהודים בעיר נעשכין הקרובה ללודמיר ולשלוח ידיהם בנפשם ובממונם ח"ו, היה זה בליל שימורים ליל המשומר מן המזויקים, ואכן זכו בליל התקדש החג אשר לילה כיום יאיר באור חסד ורחמים לראות נסים גלויים.

וכמובא דבר זה בס' רשפי אש שבחי מוהר"ם: אשר אבותינו סיפרו לנו, בימי הגאון מוהר"ם (הרה"ק ר' מרדכי מנעשכין זי"ע) היתה מדינתנו כפופה תחת ממשלת פולין, והעיר נעשכין עמדה תחת מרותו של השר הגדול הדר בעיר לובלעמיע אשר במחוזינו, ובכל חצר הי' פועלים כפריים ופראי אדם שהיו נקראים "קאזאקן".

פע"א נמנו וגמרו הקאזאקן להרוג את כל יהודי נעשכין ואת כל הונם ורכושם ישללו שלל, והחליטו להתנפל על העיר נעשכין בפתע פתאום בליל פסח כאשר מנהג ישראל להוציא כל כספם וזהבם לעטר את שולחנם בכל כלי כסף וכלי זהב ויושבים למשפחותיהם דשנים ורעננים, והתכוננו להתחיל בביתו של הרה"ק מנעשכין רב העיר.

וסיבב הקב"ה המסבב כל הסיבות שנתגלה זממם הרע, כשנודעו לראות שהיהודים יודעים את מחשבתם הרעה עליהם חגרו כלי מלחמתם והקדימו את התנפלותם ובעצם יום ערב חג המצות באו בהמוניהם לביתו של רבינו הק' מנעשכין זי"ע.

בו בזמן אפה הרה"ק מנעשכין המצות מצוה וביתו הי' מלא מפה לפה מחסידים ואנשי העיר שהתעסקו בעבודת הקודש באפיית מצות מצוה, וכשהבחינו בהקאזאקן תפשו כולם ה"וועלגער-העלצער" ויצאו לקראתם למלחמה.

השמועה עשתה כנפיים, ונאספו הרבה מיהודי העיר, איש כלי מלחמתו בידו ללחום עם הרשעים הקאזאקן הקמים עליהם להורגם, ושלחו משלחת דחופה להגרף בלובלעמיע שישלח מחיילותיו להגן על תושבי העיר נעשכין מחמת הפורעים.

וכך הוה, שנענה הגרף לבקשתם ובו ביום עשו שפטים בהקאזאקן, וליהודים היתה הרווחה.

באותו ליל שימורים אשר בו ביום זכו לנס גלוי חגגו את החג בדיצה והילולא פקע איגרא להודות ולהלל לה' שבכל דור ודור הקב"ה מצילנו מידי הרשעים הקמים עלינו, כשהתחיל היום להאיר סיים הרה"ק מנעשכין לערוך את הסדר ויצא לרחובה של עיר ומצא שם כמה סוחרים יהודים אשר היו רגילים לנסוע ולעבור את גבולות הארצות אשר סביבותיהם לצורך מסחרם, והרה"ק מנעשכין שאל אותם בפרטי פרטים על גבולות ארץ פולין, כל גבולות המדינה והנהרות הסובבים אותה מכל עבריה, ולתמהונם של הסוחרים אשר אחרי עבודתו הק' של הרה"ק מנעשכין בעריכת הסדר מדבר אתם בענינים כאלו.

כעבור זמן קצר נתוודע להם שבאותה זמן ששוחח הצדיק עמהם פעל בכוחו הגדול לטובת מלכות רוסלאנד אשר כבשו מפולין באותן הגבולות שדיבר עם הצדיק בליל חג הפסח.

בס' רשפי אש מסיים סיפור זה כדלהלן: כעבור זמן מה שהה הרה"ק מנעשכ"ז זי"ע בעיר לבוב ונפגש עם הרה"ק ר' משה לייב מסאסוב זי"ע ושאל אותו הרה"ק האם אמת הדבר שנתפרסם שביזכותו כבשו רוסלאנד את פולין, ענה לו הצדיק בענוות קדשו בזה"ל: צו זאגן אז אלעס וואס טוט זיך אויף דער וועלט איז מיט מיין וויסן, דאס איז אַ גוזמא... אבער על כל פנים פיר הונדערט מייל ארום מיר אויף אלע זייטן, טוט מען נישט אין הימל קעגן מיין ווילן, און איך זעה אז פאר די טובה פון די אידן איז יעצט גוט זיי זאלן זיין אונטער די רעגירונג פון רוסלאנד.

*

נפלא מאוד הוא מה שמוזבא בספר "שרשרת הזהב" מנכד הרה"ק מנעשכ"ז זי"ע, מה שהי' להם במסורה במשפחתם איש מפי איש עד זקינו הרה"ק ר' יעקב ארי' מקאבלי זי"ע בנו של הרה"ק ר' מרדכי מנעשכ"ז זי"ע:

בליל התקדש חג הפסח בשנת תקנ"א אמר הרה"ק מנעשכ"ז לבניו כי יאחר קצת להכנס לעריכת הסדר אודות ענין חשוב, וקרא להמשמש ואמר לו שבל יהי' להכניס לחדרו אף אחד, והוסיף ואמר, גם אם יבואו שתי פריצים חשובים ויבקשו שהם רוצים ליכנס אל הרבי, ויאמרו שזה נוגע לענין נחוץ הנוגע לטובת ישראל, לא יכניסו אותם, גם אמר לו, שאח"כ יבוא שתי גענאראלן מלובשים בבגדים יקרים, אחד ממדינת רוסלאנד ואחד ממדינת פולין, ויבקשו ליכנס אלי, עכ"ז לא יכניס אותם, וגם אחרי שהם יאיימו אותו בעונש מות, לא יכנע אליהם ולא יפחד מהם, זולת אם יתקרבו וינקשו בעצמם על דלת חדרו אז יהי' נקי מפקודתו.

ואכן כך הוה מתחילה באו פריצים ושילחם המשמש משם, לאחר מכן באו ב' גענאראלן ואיימו

אותו בחייו ושלפו את חרבם עליו, עד שבסוף דפקו על דלת חדרו של הרה"ק ונכנסו אליו. אחרי ששוחח הרה"ק מנעשכ"ז עמם יצא לעריכת הסדר, וכאשר הגיע ל"שולחן עורר", סיפר הרה"ק גופא דעובדא היכי הוי, ואמר:

בני היקרים הן ידוע לכם אודות הוויכוח שהי' בין הצדיקים למי מגיע הזכות והממשלה לפולין או לרוסלאנד, כפי שאתם יודעים יש מלחמות כבידות בין פולין לרוסלאנד, והנה כי כן בשמים ממעל נלחמים השרי מעלה של שתי האומות ג"כ, ויצא הפסק בבי"ד של מעלה שהם צריכים להתדיין בבי"ד של מטה בענין זה, וקבעו שהדין יתקיים אצל הרה"ק רבי שניאור זלמן מליאדי זי"ע בעל התניא, ואצל הרה"ק ר' שלמה מקארלין זי"ע, ואם שני הצדדים לא יבואו לעמק השוה, אז אני אכריע בדין.

ואכן כך הוה, הבעל התניא הכריע לטובת רוסלאנד, עפי"מ שאחרו חז"ל שהקב"ה דן את האדם "באשר הוא שם", דהיינו כפי הנהגתו באותו זמן, ובהיות שמלכות רוסלאנד התנהגו בעת ההוא במידת הרחמנות כלפי ישראל ואין שם גזר דין מות. לעומת זאת פולין אשר מתנהגים באכזריות על כל דבר קטן מכים ורודין את ישראל וגם יש כמה דברים שיש עליהם עונש מות בתליה. הבעל התניא ג"כ תמך יתירותיו על דברי המשנה הוי מתפלל בשלומה של מלכות, ובהיות שהוא גר במדינת רוסלאנד על כן הכריע את הפסק דין לטובת רוסלאנד.

אך מאידך הרה"ק ר' שלמה מקארלין זי"ע נטה לטובת פולין שהם צריכים לנצח במלחמה, מאחר שפולין פתחו את שערי מדינתם לפני מגורשי שפאניע בשנת רנ"ב, בו בזמן ששאר המדינות לא רצו לקבלם, ולבר מן דין הרי הוא גר במדינת פולין על כן הכריע את הפסק דין לטובת פולין.

הרה"ק המשיך וסיפר: כאשר לא הגיע לעמק השוה באו שרי מעלה אלי שאני אכריע בדבר, ועל אף שאני גר במדינת פולין, הרהבתי עוז בנפשי ואמרתי להשר של מדינת פולין, הלא כבר שילמו

הסבר נפלא אודות נפילת מלכות סולין לעומת התחזקותם ועלייתם של מלכות רוסלאנד, כתב בעל התניא עפ"י דרך חסידות במאמר בשנת תקנ"ב:

"פולין הוא עשו הוא אדום... והוא בחינת גבורה מאוד... גם רואים שמקוים בהם "ועל חרבך תחיה" שה' חרב' הוא ממשות החיות שלהם שם מנשקים אותה ומחבקים אותה... וגם שהם אכזרים גדולים, ולכן ה' בדיניהם הרבה חייבי מיתות על כל דבר פשוט חייב מיתה..."

התניא ממשיך שם: "ועיקר גלות ישראל הכוונה לברר הניצוצין שבין האומות והוא החיות שלהם... ובכל אומה המטיבה לישראל... מוכרחים להתעכב תחת ממשלתה עד שיוכלו הניצוצות... אבל הם מפני שהיו הורגים אלפים ורבבות מישראל, נתבררו והועלו הניצוצות בזה שעלו על קידוש השם... ולקחו מהם כל החיות..."

מה שאין כן 'יון' (רוסלאנד) אין שום דין מיתה נוהג אצלם... והשר שלהם רואה שישראל חשובים מאוד למעלה ומתקנא בהם... ורוצה שיאריך ממשלתו עליהם לכן מטיב עמהם..."

*

בשנת תקע"ג כאשר ה' המלחמה הכבידה בין הקיסר נאפאליון לבין הצאר של רוסלאנד, כידוע התחלקו צדיקי הדור בדיעותיהם. מחד גיסא היה הרה"ק הרבי ר' מנחם מענדל מרימינאוו זי"ע, ואתו עמו עוד קדושים מגדולי הדור, שטענו שמלחמה זו היא מלחמת 'גוג ומגוג' נאפאליון צריך לנצח במלחמה, כי על ידו תבוא ישועה גדולה לעם ישראל שעל ידי כך תבוא הגאולה שלימה בביאת המשיח, והם הרבו בתפילה ותחנונים, ועשו יחודים נוראים להצלחתו ונצחונו של קיסר נאפאליון על אויבו הגדול הצאר של רוסלאנד.

אך מאידך עמד בראש החולקים על דעה זו, הרה"ק בעל התניא זי"ע, המגיד הק' מקאזניץ זי"ע, החוזה מלובלין זי"ע, אשר טענו שלמרות שמבחינה

לכם בכפל כפליים על מה שפתחתם את שערי מדינתכם למגורשי שפאניע, כי מני אז צברתם הון רב מכסף וזהב שהיהודים הקימו במדינתכם מקומות עבודה והעשירו אתכם בעושר רב, ועתה האם תוכלו להבטיח לי שמעתה לא ישפטו אף אחד בגזר דין מות במדינתכם?

השר של מדינת פולין השתמט מלהשיב תשובה ברורה על זה, ואמר, מי יוכל לדעת מה יוולד יום, ואיך אוכל להבטיח שמעולם לא אעניש בעונש מות, או אז קפץ שרו של רוסלאנד והכריז ואמר: אני יכול להבטיח שכמו שעד היום לא ה' אצלינו גזירת מות, כן גם להלאה משך כל התקופה שיהי' הממשלה בידנו לא יהי' יוציאו שום איש להריגה. ושאלתי אותו, מי ערב בעדך שבני מדינתך יעשו כדברך, ויען השר ואמר, אני ערב בעדס...

סיים הרה"ק מנעשכיו: בניי, תדעו כי קשרתי את ראש השר של רוסלאנד בשלשלאות של ברזל, ובאותו רגע שיגזרו שם גזר דין מות אערוף את ראשו, ולאור הכרעה זו נסתיימה המלחמה בנצחונם של מלכות רוסלאנד.

*

בין המצדדים לטובת רוסלאנד במלחמתם עם פולין, ה' הרה"ק ר' יעקב שמשון משפטייוקא זי"ע. היה זה בשנת תקנ"ד כאשר פולין נתחלקה לג' חלקים ונאבד ממנו המלוכה והממשלה.

הרה"ק משפטייוקא ה' אז בדרכו לאר"י והתעכב אז בעיר "באלטע", שם קרא לאסיפה את צדיקי הדור להכריע אם רוסלאנד תנצח או פולין, ודעת קדשו של הרה"ק משפטייוקא ה' לטובת רוסלאנד והסכימו אתו כולם פה אחד.

אז דרוש דרש הרה"ק משפטייוקא בסעודה שלישית, כי בהיות שהשר של רוסלאנד מתחזק בשמים ממעל ורוצה למשול על כלל ישראל, אך כל זמן שבני ישראל יתנהגו בדרך התורה לא יוכל לבצע זממו, על כן צריכים ללכת בדרך הטוב והישר ולא להיכנע לגמרי תחת מלכות רוסלאנד.

גשמית אם נאפאליון ינצח יהיה טוב לישראל, אבל מבחינה רוחנית תהיה סכנה גדולה לישראל ח"ו. ולכן, התפללו בעל התניא הק' וסיעתו לנצחונו של הצאר של רוסלאנד.

הרה"ק מראפשיץ על אף שהי' אברך צעיר לימים, מ"מ דעתו הי' שנאפאליון יפול, והיה בוכה ומתחנן לפני רבו הרבי ר' מענדל'ע מרימינאו באומרו: מורי ורבי, רואה אני שאם ינצח נאפאליון יפלו הרבה מאוד חללים מישראל, אמר לו הרבי ר' מענדל'ע: כהנה וכהנה יפלו במלחמה, ואף אם ילכו עד ארכבותיהם בדם, גם כן שוה הדבר ובלבד שיהיה סוף וקץ לצרותינו ונזכה להגאולה שלימה.

ובספר "עטרת מנחם" מביא שבכתבי נאפאליון מסופר כי בכל מלחמותיו ראה צורת קדשו של הרה"ק מרימינאו הולך ונוצח לפניו, כמו שראה אלכסנדר מוקדון דיוקנו של שמעון הצדיק במלחמותיו (יומא סט:).

*

בעת אפיית המצות בערב פסח בשעה שהיתה המלחמה בתקפה, עמד הרה"ק מרימינאו והושיט והכניס המצות לתנור, ובכל פעם הי' אומר: עוד חמש מאות "רוסישע סאלדאטן" יפלו במלחמה... וכן הי' שבאותה שעה הצליח נאפאליון במלחמתו.

פתאום נכנס הרה"ק מראפשיץ זי"ע אשר כאמור לא הסכים לדעתו של הרה"ק מרימינאו, ורצה במפלתו של נאפאליון, וענה ואמר: רבי, הלא נאפאליון הוא טמא, וטמא נדחה לפסח שני... ומיד ברח מהבית, וציוה הרה"ק מרימינאו להביאו לפניו ולא מצאו אותו כי כבר ברח מהעיר, לאחר הפסח נסע הרה"ק מראפשיץ להמגיד הק' מקאזניץ שיתפלל עליו שלא תזיק לו הקפדתו של הרה"ק מרימינאו זי"ע.

*

ביום הכיפורים שנת תקע"ג אמר הרה"ק מרימינאו זי"ע להרה"ק מראפשיץ זי"ע שהיה שליח

ציבור בתפילת מוסף, שיכון בכוונות למוסף שיצליח הקיסר נאפאליון.

מיד לאחר יום הכיפורים, נסע הרה"ק מראפשיץ זי"ע להמגיד הק' מקאזניץ זי"ע, היה זה על שב"ק פרשת יתרו, וביקש ממנו שיפעול בתפילתו לטובת רוסלאנד, ובזמן שהלך המגיד הק' לטבול במקוה לכבוד שבת, הלך הרה"ק מראפשיץ ושכב על מיטתו של המגיד מקאזניץ, וכאשר הגיע המגיד מהמקוה ורצה לשכב על מיטתו, לא הניחו הרה"ק מראפשיץ עד שימלא את מבוקשו להתפלל ולעשות פעולות למפלתו של נאפאליון, ואכן המגיד הבטיח לו לעשות כמבוקשו.

בליל שב"ק בהגיע המגיד ל"מזמור שיר ליום השבת" אמר: הנה אומרים שמלכות צרפת (נאפאליון) עברו ממאסקווא לברעזינא, ואני אומר "להשמדם עדי עד... יתפרדו כל פועלי און", ואתה מרום לעולם ה'!

למחרת בקריאת התורה בפרשת יתרו, קרא בפרשה "נבל תבל" – "נאפאליון תפול".

ואכן לאחר השבת החלו לשמוע שמועות אודות שמשו של נאפאליון שהחלה לשקוע...

*

יש עוד הרבה מה להאריך בזה אודות המערכה ההוא שהי' בין גדולי וצדיקי הדור בענין מלחמת נאפאליון, ולא נגענו כאן רק על קצה המזלג, ואי"ה עוד חזון למועד.

*

מה נורא הוא לראות צדיקים גדולים וקדושים ושרפי מעלה אשר בכוחם הגדול המליכו מלכים ושרים, וכל שרי מעלה ומטה חרדו לדבריהם, כי כאשר אמרו כן עשה הקב"ה.

ועל דבר זה אחז"ל (מועד קטן טז:): צדיק מושל יראת אלהים, מי מושל בי צדיק. ועל זה תפילתנו בליל התקדש חג הפסח, "צדיקו יאמרו לו..." בבחי' צדיק גוזר והקב"ה מקיים.

י'דוע ה'דבר ו'מפורסם ה'ענין שצדיקי הדור הקודם, ה' דרכם לצאת לרחובה של עיר בלילי פסחים אחרי שסיימו את עבודתם הק' בעריכת שולחן ליל הסדר, ללכת לראות הסדרים של הכפריים ואנשים פשוטים ואיך שאמרו את ההגדה בשגיאות גדולות, אבל היות שאמרו זאת מתוך תמימות ואמונה פשוטה גרמו בזה שמחה גדולה בעולמות העליונים.

וידוע מה שאמר הרה"ק ר' יצחק מראדוויל זצ"ל שכל הפמליא של מעלה נתאספו ובאו לראות איך העם הארץ אומר את ההגדה בתמימות ובפשטות שאין לתאר (דבריו הובא באריכות לקמן במאמרינו), והיו צדיקים שהאריכו להסביר בסוד שיח שרפי קודש את גודל התיקונים ויחודא שלים, שנגרם על ידי אנשים תמימים אלו בעבודתם הפשוטה בעריכת הסדר.

כמו כן היה מנהגם בקודש של כמה צדיקים וקדושים זי"ע שהיו אומרים אחרי ה"סדר" מילתא דבדיחותא ולספר סיפורים על אנשים פשוטים שטעו באמירת ההגדה.

ויתכן לומר הענין בזה על פי מה דמתאמרא משמו' דהרה"ק החוזה מלובלין זי"ע לבאר מה שאנו אומרים בלילי פסחים בסיום הסדר "חד גדיא" שלכאורה אינו מובן הכוונה בזה, אך אמר הרה"ק מלובלין דהמלאכים רואים למעלה את הנחת רוח לקוב"ה, והאורות הגדולים מהעריכת הסדר ואמירת הגדה של בני ישראל קבוצי מטה בעוה"ז, ומחמת שהם אינם יכולים לעשות כזאת, לכן הם מביטים עלינו בקנאה גדולה שמקנאים אותנו מאד בזה הלילה, ויש לפחד שלא ישלח ח"ו על ישראל עין הרע מהבטת המלאכים עלינו מרוב קנאה בנו, ולכן סדרו הקדמונים זה הפיוט חד גדיא שהוא לחש לעין הרע נגד המלאכים עבד"ק. והנה כי כן י"ל כי הצדיקים חששו אחרי עבודתם הנשגבה בעריכת הסדר ברשפי אש שלהבת קה, שמא ישלח בהם קנאת המלאכים, על כן דיברו אז ענינים אלו בכדי להסתיר את עבודתם הק' לבל יקנאו בהם המלאכים

אכן הרה"ק רבי שלמה מבאבוב זי"ע אמר הכוונה בזה, שהצדיקים רצו להורות בזה גודל חשיבותם של אלו המקיימים מצוות השי"ת בתמימות ובאמונה אף שאין אתם יודע עד מה, כי האנשים הפשוטים השתדלו בכל כוחם לערוך את הסדר בכל פרטיה ודקדוקיה אע"פ שלא ידעו ולא הרגישו כלום מגודל הקדושה הנפלאה שנשפע בליל קדוש זו, והצדיקים הזכירו הטעויות שטעו בשעת עריכת הסדר, ומזה נראה ברור שבוודאי לא השיגו את גודל קדושת ליל זו, אולם בכל זאת עמלו להכין ולערוך הסדר באמונה פשוטה ובמחשבה שלימה ותמימה שחשבו בתוך לבם שבוודאי עלה למעלה לפני הקב"ה להיות לפניו לנחת רוח, עד שאפשר לפרש את דברים ברמזים וכוונות.

ונביא כאן סיפורים ועובדות בענין זה, מהם אשר מפורסמים ומהם אשר אינם מפורסמים:

פעם אחת אחרי שערך הרה"ק מבארדיטשוב את הסדר בליל ראשון של פסח, גילו לו מן השמים: אל תתפאר עם הסדר שלך, יש פה בעיר זו, יהודי בשם חיים טרעגער והוא עורך את הסדר יותר נאה ממך, בתוך כך באו לבית הצדיק הרבה חסידים שכבר גמרו בביתם את הסדר, לשמוע ולראות את הסדר של הצדיק, ויאמר להם הצדיק: האם מכירים אתם את ר' חיים טרעגער, השיב אחד מהם שהוא מכיר אותו, אך איננו יודע איפה הוא גר, אמר להם הצדיק: אם אפשר הדבר לקראו הנה, נתפזרו החסידים ברחובות העיר לבקשו עד שנתוודע להם מקום דירתו, באו אליו, ודפקו בדלת לפתוח להם, יצאה אשתו של הסבל, ואמרה: מה אתם צריכים לבעלי הלא הוא שיכור וישן על מיטתו אבל החסידים לא השגיחו על דבריה, העירו אותו משנתו, ונשאוהו כמעט על כתפיהם, עד שהביאוהו אל הצדיק, ציוה הצדיק להגיש לו כסא לשבת, ופנה אליו בשאלות: ר' חיים חביבי, האם אמרת בשבת הגדול "עבדים היינו", הן השיב הסבל, האם בדקת את החמץ, הן השיבו הלה, האם סדרת הלילה את הסדר, השיבו ר' חיים: רבי אספר לך את האמת, שמעתי שאסור לשתות יין שרף שמונה ימים רצופים, ושתיתי היום בבוקר יין שרף שישפיק לשמונה ימים, מתוך כך נעשיתי עייף וישנתי, כשהגיע הלילה התחילה אשתי לעורר אותי משנתי, ואמרה לי: למה אינך מסדר את הסדר, כמו כל היהודים ואמרת לה: מה את חפצה ממני, הלא אני עם הארץ, ואבי היה גם כן עם הארץ, ואין אתי יודע עד מה, רק זאת אני יודע שאבותינו היו בגלות אצל הצוענים, ויש לנו אלוקים שהוציאנו משם לחירות, ועתה אנחנו גם כן בגלות, וה' יוציא אותנו גם עתה מהגלות, אחרי כן ראיתי שמונחים על השולחן מצות ויין וביצים, ואכלתי את המצות עם הביצים, ושתיתי את היין, ומחמת עייפות הייתי מוכרח לחזור לשינתי, שמע הצדיק את דבריו, וציוה להחסידיים שיוליכוהו בחזרה לביתו, ואחרי שהלך, אמר הצדיק: הדברים שלו הוטבו מאוד בשמים, כי אמר אותם באמת בלי שום פנייה, ובשלימות כוונתו, כי יותר מזה אינו יודע. (הגדת קדושת לוי)

☆☆☆

כעין זה מסופר על הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע שגילו לו פעם שהסדר שערך הוואסער - שעפער נתקבלה בשמים ממעל יותר מכל הסדרים שערכו בלובלין, קרא החוזה להאיש הנ"ל וחקר אותו איך שעבר

עליו ליל הסדר, והלה השיב בשברון רוח כי בערבי פסחים עמל קשה לסחוב מים לכל יושבי העיר, ובכל מקום שהגיע כיבדו אותו "לבער את החמץ" בשתיית היי"ש שנשאר להם, ויהי לעת ערב כשהגיע הביתה נפל על מיטתו ושקע בשינה עמוקה וגם אשתו נרדמה אז, וכאשר התעוררו כבר הי' קרוב לעלות השחר, וכראותו שלא נשאר לו זמן לערוך את הסדר כראוי, אזי חטף את המצות ואת הארבע כוסות, ואמר: רבש"ע, הלא אתה יודע שאין אני אשם בזה, וכי מאוד רציתי לערוך את הסדר כדבעי, אולם מה אעשה כי נתאחרת השעה, על כן אבקשך שאתה תאמר ההגדה ואתה תערוך את הסדר למעני, ואני אקיים מצות אכילת מצה ושתיית ארבע כוסות, ואכן כן עשה. כששמע זאת הרה"ק מלובלין הפתיר ואמר: אם כן איפוא מובן מדוע הסדר של איש פשוט זה בקע שחקים למעלה, כי הרי הקב"ה בכבודו ובעצמו ערך את הסדר בשבילי, ולכן היא למעלה מהשגת אנוש.

☆☆☆

בעת שהרה"ק ר' יצחק מראדוויל זי"ע היה משכנו בעיר נדבורנא בימי חורפו, ובליל פסח רצה להתחיל עריכת סדרא קדישא, ושלח את משמשו להביא מים לנטילת ידיים [מהבאר] אולם עבר זמן רב ומשמשו לא שב עם המים שלח הרה"ק אחריו לראות על מה בושש המשמש לבוא, אולם הרה"ק חיכה גם על השלח עד בוש, ובלית ברירה יצא בעצמו החוצה לראות ולדעת פשר הדברים, וירא הנה עומדים קהל גדול, צפוף ליד חלון יהודי אחד, ומקשיבים לקולו, האיך שהוא אומר ההגדה, וגם המשמש והשליח ששלח אחריו עומדים שמה, וניגש הרה"ק לשמוע ולהבין על מה מצטופף שם קהל רב כזה, ושמע שיהודי היה אומר דף אחד מהגדה כגון "מה נשתנה" וכו' ואחר כך דף אחד ממגילת "איכה ישבה בדד", כי יהודי זה כמובן שלא הבין פירוש המלות ובאמצע השנה נתן את ההגדה שלו לכורך שיכרכו, וכן נתן לו גם את הקינות ומגילת איכה, אבל הכורך הזה שהיה ליץ יליץ, התחכם וכרך דף אחד מההגדה ודף אחד ממגילת איכה, ובהגיע ליל הסדר אמר היהודי הזה באמת ובתמימות כפי סדר הנכתב שם, ואחר כך אמר הרה"ק שידעו שכל הפמליא של מעלה באו לשמוע אמירת ההגדה של יהודי זה האומר בתמימות לשם שמים, ולכן כל אחד מאנשי העיר כשניגש אל החלון כדי לשמוע את ההגדה הנפלאה הזאת, לא היה יכול לזוז משם בשום אופן, כי מחמת הקדושה הגדולה שחפף

ושרה שם, נמשך כל אחד לעמוד שם במקום זה. (תורת המגיד מולאטשוב)

☆☆☆

פע"א בליל הסדר ביקש הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע לפני קידוש מאחד מנכדיו שישב בשולחן הסדר, בכדי שיאמר הסימנים וד' קושיות לפניו, והילד הקטן מחמת בושח מלאן לומר, והרה"ק ביקשו שוב ושוב שיאמר "קדש, נו, קדש, קדש", אך ללא הועיל, והנה אדהכי והכי, קם לפתע פתאום איש אחד שבא לחזות ונעמד על ספסל בצד והחל לומר "קדיש", (יתגדל ויתקדש שמיא רבא) וכשהבחין האיש שהקהל צוחק ירד מהספסל וברח לו, והרה"ק מבעלזא נהנה ממידת תמימותו של היהודי הפשוט הלז, וציוה שילכו לחפש האיש ויקראו לו בחזרה, כי בתמימות לבבו פעל הרבה למעלה.

☆☆☆

סיפר הרה"ח ר' אשר לעמיל שווארץ זי"ל: כד הוינא טליא, בא פעם רבינו הסב"ק מטאש לבית אחותי הגדולה, ותיכף בהכנסו לבית, התחיל לספר דבר הלצה שאירע פעם אצל איזה עם הארץ בערכו הסדר בליל פסח, שבהגיעו לכרפס נטל הכרפס בידו, ושאל לעצמו בלשון אונגארין, האם אטבול את הכרפס במשקה הרך או במשקה העבה [פי' בהמי מלא או בחרוסת], וחזר והשיב העם הארץ בעצמו, ברצוני או שלא ברצוני אטבול בהעבה, כמובן לא הבנתי כלל כוונת רבינו הק' בספרו דבר הלצה הלז, שנים רבות אחרי כן הוצרכה אחותי לישועה, כי דמה היתה רך מאוד והוצרכה לעבור ניתוח לחזק ולעבה את דמיה, אזי חשבתי בדעתי אפשר היתה זאת כוונת רביה"ק בסיפור זז, לעזור לה בעת צרתה.

(הגש"פ עבודת הלוי)

☆☆☆

ידוע העובדא שהרה"ק בעל הבני יששכר הלך וסובב פעם בליל פסח לראות את עריכת הסדר אצל ההמון עם, ונגש לחלון ביתו של אחד מפשוטי העם, ויהי כמציץ מן החרכים, ראה שכשהגיע להארבעה בנים, החל להאריך ולצעוק א - ח - ד חכם א - ח - ד רשע וכו' מתוך הרגילות שבקריאת שמע תיבת האחד מוסב על הקב"ה.

הבני יששכר נהנה מאוד ואמר: איש זה עשה מהארבעה בנים קריאת שמע. ולפי"ז אמר רמז נאה בדברי ההגדה "רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית" - שחרית ראשי תיבות ח'כם ר'שע ת'ם ש'אינו יודע.

הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע, סיפר שכאשר שמע אביו הק' מהרי"י מבעלזא המעשה הלז, השתנה זיו פניו לכמה גוונים, והבין מהרי"ד שדברים הללו הם גדולים ונשגבים עד למאוד. וביאר הענין עפי"ד אביו שפי' פעם בשם הרה"ק מסטערליסק זי"ע הפסוק (ויקרא יט) קדושים תהיו - כ"א מישראל יכול להיות קדוש, - כי קדוש אני - היינו כיון שהנשמה היא חלק אלוקי ממעל, אך - איש אמו ואביו תיראו - עליכם לדאוג ולהתיירא שאולי הכנת האב ואם קודם לידתכם לא הי' כראוי, והם פגמו בקדושתכם. והוסיף הרה"ק מהרי"י - את שבתותי תשמורו - פי' כי השבת מורה על יחוד השי"ת כדאיתא דאתחדת ברזא דאחד, וכשאדם מקבל על עצמו יחוד קוב"ה יכול לתקן אפי' פגמי אביו ואמו. סיים הרה"ק מהרי"ד - זה שרמזו בעל ההגדה אחד חכם ואחד רשע וכו' להורות שע"י ה"אחד" היינו יחוד שמו ית' שמקבל על עצמו, יכולים כל הד' הבנים לתקן הכל ולהיות במדרגת החכם.

בנוסף אחר יוספר העובדא הנ"ל, כי דבר זה הי' אצל הרה"ק מקאמינקא שראה איך שעם הארץ אחד אומר ההגדה "א - ח - ד חכם..." שנותן את ידו על עיניו ובקול גדול צועק "א - ח - ד" כמו שעושים בעת קריאת שמע, ופע"א כשהי' אצל רבו הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע סיפר לו דבר זה, אמר לו רבו הק' כי טמיר בגויהו כוונה עמוקה, כי כשנוכח במהרה לביאת הגואל יקויים הפסוק "וכל בני בשר יקראו בשמין" ואז לא יהי רק החכם במדרגה נשגבה, אלא גם הרשע, תם ושאינו יודע לשאול, כולם יאמרו ה' "אחד" ושמו "אחד", כי בעת ההוא יהי "ומלאה הארץ דעה את ה'" (רימורים קדושים)

☆☆☆

פע"א גילו להבעל שם טוב מהשמים, שנמצא איזה יהודי בכפר א' שהסדר שהוא עורך חשוב מאוד, ובשמים שמחים מאד בעריכת הסדר שלו, הבעל שם טוב חפץ היה מאוד להכיר את היהודי הזה, והוא נסע במיוחד לחג הפסח ליהודי ההוא ושאלו האם אפשרי להתאכסן אצלו, והיהודי שמח לארחו, הבעל שם טוב תיאר לעצמו שבדאי מתחילת הסדר הוא כבר יראה איך היהודי עורך את הסדר בהתלהבות, והנה היהודי מתחיל קדש ורחץ וכו', ואומר את ההגדה בפשטות ללא שום ענין מיוחד שהיה בזה להתפעל, והתפלל מאד מדוע סדר של יהודי זה חשוב כל כך בשמים, אבל כשהיהודי הגיע ל"תם מה הוא אומר" התחיל לכפול המילים בדמעות שליש ובכה בבכיות נוראות, ושעה

פ' תחת כ' ונהיה " הפוס", הכפרי לא עמד על הטעות וכשהגיע לזה היא שעמדה יכסה המצות ויגביה הפוס, כיסה את המצות והרים את הרגל, וכך אמר והיא שעמדה, והחלל יצחק היה אומר כל שנה פלפול על דרך הקבלה מה שפעל הכפרי בשמים מרוב תמימותו.

(הגש"פ אמרי יוסף)

☆☆☆

הרב הקדוש רבינו אשר הזקן מקארלין זי"ע שלח את החסידים בליל חג הפסח, לשמוע איך שעם הארץ אחד אומר את ההגדה, והיה אומר בהתלהבות עצומה, ותרגם לשפה המדוברת, ושמוע החסידים איך שהוא מתרגם את הפזמון "והיא שעמדה" וכך אמר "והיא" - דאס מיינט מען אלץ די צדיקי הדור, "שעמדה" - איז דאך אוודאי צדיקים, ווער דען שטייט פאר אונז אויב נישט זיי, "לאבותינו" - פאר אונזערע עלטערן, "ולנו" - און פאר אונז, "שלא אחד בלבד" - נישט נאר איין צדיק, "עמד עלינו לחלותינו" - צוא בעטין פאר אונז [מלשון ויחל], "אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לחלותינו" - און אלע דורות איז פאראן צדיקים וואס זיי שטייען און בעטין פאר אונז, עד כאן, והחסידים חזרו לרכם וסיפרו לו את כל זה, ולמחרת אחר התפלה קרא לו הרה"ק, ואמר לו: תאמר לי בני מה הפירוש בפיסקא "והיא שעמדה וגו'" והלה אמר כפי שפירש אמש, ואמר לו רבינו "תגיד לי בני, ומה הפירוש "והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם", ונעמד ונשאר נבוכ בדעתו, נענה לו הרה"ק ואמר: ס'איז גוט, "והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם" מען זאל נישט דארף אן קומען צו זיי. (הגש"פ בית אהרן)

עם הארץ אחר כשהגיע לפיסקא זו תמה מאוד שלא אחד בלבד עמד עלינו "לכלותינו", מהו הענין של "חלות" בעצם הפסח הלא חמץ הוא, אך מיד הרים את קולו בבכי: שלא אחד בלבד עמד עלינו "לכלותינו", דהיינו שבכל דור ודור עומדים הרשעים עלינו לתת לנו "חלות" ולהכשיל אותנו בחמץ בפסח, אך הקב"ה "מצילנו" מידם, שהוא נותן לנו מצות...

☆☆☆

סיפר הר"ר יצחק שפירא מכפר סאקאהל, אשר הרה"ק מצאנו זי"ע היה בשבע ברכות אצל חתונתו, וסיפר אז איך שהלך פעם בליל פסח לשמוע ההגדה מאיש פשוט, ושמוע שאמר בשעת זריקת היין כשאמר העשר מכות "דם פאר מיר, און דם פאר מיין שרה'לע"

ארוכה בכה ללא הפוגה, וכשגמר המשיך לנהל את עריכת הסדר כמקודם, אחרי הסדר שאל הבעל שם טוב ליהודי מה היתה הסיבה שבכה כל כך ב"תם מה הוא אומר" ענה לו היהודי "תם" פירושו שם, כמו שבגמרא "הכא" כאן "התם" שם, ולכן כל ליל פסח כשמוגיע ליל הסדר הוא עורך לעצמו חשבון הנפש, שכבר עבר עוד שנה מפסח הקודם ואיך עבר עלי שנה זו, מה אענה כשאגיע לעולם העליון, ולכן כשאני אומר "תם" כוונתי הוא - שם בעולם העליון "מה הוא אומר" מה אגיד ומה אדבר איך אתן דין וחשבון על מעשי, כששמע הבעל שם טוב את דבריו, ענה: עכשיו אני מבין, מדוע עריכת הסדר של היהודי הזה, מרעיש עולמות בשמים. (תפארת יחזקאל)

☆☆☆

כן ידוע העובדא שהרה"ק ר' ישכר דוב מבעלזא זי"ע יצא פעם לרחובות העיר אחרי שגמר לערוך את הסדר בכדי לשמוע כיצד עורכים אותו בבתי היהודים הפשוטים, מאחד הבתים בקע קולו של בעל הבית הקורא בהתלהבות: "לא אמרתי אלא בשעה שמצה ומרור מחותנים לפניך", צחק הגבאי, אך הרה"ק מבעלזא אמר: צודק היהודי, המצה והמרור הם אכן מחותנים, משל לעשיר שהיתה לו בת מושלמת וביקש להשיאה, חיפש ומצא בחור מושלם אך עני מרוד, קנה לו מלבושי כבוד וביקש לערוך מיד את סעודת האירוסין, הבחור ביקש שהות להכין סעודה הגונה, אבל העשיר קצרה רוחו, והוא ערך את הסעודה על פת חרבה שנמצאה בידי הבחור, לימים העיז הבחור פניו בחמיו הוציא חותנו פיסת בד מבלואי הסחבות בהם היה החתן לבוש בעבר ואמר לו: זוכר אתה מאיזה מצב גאלתיך, הוציא הבחור כנגדו פרוסה מהפת החרבה ואמר לחותנו: הזכר נא, שאתה הוא שחפצת בי ורוחך קצרה מלחכות ולכן ערכת את הסעודה על פת זו... כך הקב"ה מראה לנו בליל הסדר את המרור, זכר לשעבוד שהיינו בו ושממנו נגאלנו, ואנו מראים לו את המצה שלא הספיקה להחמיץ משום שהקב"ה מיהר את הקץ וגאל אותנו בחיפזון, הרי שהמצה והמרור אכן מחותנים הם.....

☆☆☆

מון החקל יצחק זי"ע היה מספר כל שנה את הסיפור הידוע עם הכפרי שהיתה לו הגדה ישנה, ולפני והיא שעמדה שכתוב יכסה המצות ויגביה הכוס, בהגדה אצל הכפרי במקום תיבת "הכוס" נדפס בטעות

וראה בעד החלון שבתו הקטנה ישנה על מטה אז, ולכן זרק המכה עבור עצמו וגם עבור בתו. (חמדה גנוזה)

☆☆☆

פעם אחת יצא הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע בלויית הגבאי לראות בסדרים של בני העיר, הם הגיעו לביתו של אחד היהודים הפשוטים, והתבוננו בשולחן הסדר שלו, בתוך כך שמעו שהיהודי סיים לומר "גאל ישראל" ועמד לתפילת שמונה עשרה - כפי שנהג יום יום בעת התפילה, ראה זאת הגבאי ושחק, מרן פנה אליו ואמר : אל לך לשחק לתמימותו של היהודי הלזה - בתפילה זו מתוך תמימות ופשטות פעל דברים גדולים, עד אז הוא היה חשוך בנים, ועתה נגזר לו בנים מן השמים. (כתבי החסידים)

☆☆☆

סיפר הרה"ק ר' מנחם נחום מראחמיסטריווקא זי"ע שכשביקר הרה"ק ר' אברהם אלימלך מקארלין זי"ע אצל דו"ז הרה"ק ר' מנחם נחום מראחמיסטריווקא זצוקללה"ה, סיפר לו הרה"ק ר' נחום, פעם היה כפרי שלא ידע כלום איך לעשות הסדר בליל פסח, אמרה לו אשתו שיקנה הגדה עם פירוש עברי טייטש, ואז יוכל לערוך הסדר, בליל פסח אמרה אשתו מן ההגדה והוא אמר אחריה, כך ערך את כל הסדר, כשהגיעו ל"לשנה הבאה בירושלים" התחילה האשה לבכות, שאל אותה בעלה למה היא בוכה, אמרה שכתוב כאן גזירה רעה שבשנה הבאה נלך לירושלים ונצטרך לעזוב את הפרה שלנו שיש לנו ממנה חלב וכן התרגנולים וכדומה, הרגיע אותה בעלה אל תדאגי יש לנו ברוך השם צדיקים "גוטע אידן" והם יבטלו כל גזירות רעות ולא נצטרך לילך לירושלים, כן סיפר הרה"ק ר' נחום וסיים: "אבל היום גם הגוטע אידן מסכימים כבר שמישיח יבא, דארף ער שוין קומען, מעג ער שוין קומען, מוז ער שוין קומען". (ילקוט מאורי אור)

☆

מענין לענין באותו ענין, יסופר על הרה"ק ר' נחום מטשערנאביל זי"ע שפע"א נסע בדרך והגיע לכפר נידה, שבו ישב יהודי בודד והחזיק את ה"ארענדא" שהי' לו בירושה במשך דורות רבים, ויהי בחצי הלילה, העירה האשה את בעלה הארענדער, ואמרה לו: כנראה אורחינו אינו מרגיש בטוב, כי אני שומעת אנחות חזקות בוקעות מחדרו, לשמע דבריה קם ממיטתו לקח נר דלוק בידו וירד לבדוק במה המדובר, ואכן שמע אנחות בוקעות מהחדר, הוא התכופף כדי להציץ דרך חור המנעול,

וראה שהאורח יושב על הארץ, נר בידו, מתנענע וממלמל בשפתיו, כשמדי פעם פורצת אנחה עמוקה מפיו, כעת כבר לא הי' לו אפי' ספק קל שאכן אורחו אינו מרגיש בטוב, לכן דפק על הדלת, נכנס והתנצל שהיות וכפי הנראה סובל האורח מכאבים, על כן הוא בא לשאול אם לא כדאי להביא רופא אליו, ענה לו הרה"ק שהוא מרגיש ב"ה בטוב, אלא שהוא עורך תיקון חצות, שאל הארענדער, תיקון חצות מהו, ולצורך מה נערך, ענה לו הרה"ק על חורבן בית המקדש, שאל הארענדער, ומהו בית המקדש, מה פי' חורבן בית המקדש, כשראה הרה"ק עם מי שיש לו עסק, התחיל להסביר להיהודי, בעבר גרו היהודים בארץ ישראל, והי' להם את בית המקדש, ובעונותינו הרבים החריבו הגוים את בית המקדש והגלו אותנו מארצנו הקדושה, וכאשר יבוא המשיח, הוא יקח את כולנו לארץ ישראל ויבנה את בית המקדש, תוך כדי שיחה שאלו הרה"ק, נכון שגם אתה רוצה שהמשיח יקח אותנו לארץ ישראל, ענה הארענדער, איננו יודע, אלך לשאול את אשתך.

הוא הלך אליה, וראשית הרגיע אותה, שהאורח מרגיש בטוב, אלא הוא אומר שמישיח יקח את כל היהודים לארץ ישראל, והוא שואל אותי אם גם אני רוצה, ועל זה באתי להתייעץ עמך, ענתה האשה ואמרה, לך תגיד לו, שהדבר אינו בא כלל בחשבון, אנחנו כבר אנשים באים בימים, הצלחנו לחסוך מעט רכוש, יש לנו בית קטן משלנו, כמה פרות ועגלים, לול עם תרנגולים, ולא יתכן שנעזוב כך את הכל ונעלה לארץ ישראל, כשחזר והרצה את הדברים לפני הרה"ק מטשערנאביל, החל הרה"ק לשכנע אותו כי הגם שזה נכון שכאן יש להם כבר רכוש, אולם יש גם צרות צרורות מהגוים ואילו בארץ ישראל, כאשר יבוא משיח, נשתחרר מכל הצוררים, השיב הארענדער, שהוא ילך לשאול עוד פעם את אשתו, חזר הארענדער לאשתו ואמר לה, נכונים דברייך, שכאן יש לנו בית קטן רפת ולול, אולם פה הגוים עושים לנו צרות, והבעל הוסיף נופך משלו האין את זוכרת מה שהיה בשבוע שעבר כיצד השתכר שכנו הגוי, לקח אבנים וניפץ לנו את כל החלונות, ואילו כשמישיח יבוא ניפטר מכל זאת, התיישבה האשה בדעתה, ולבסוף אמרה לו, לך ותגיד לאורח, לנו טוב כאן, יש לנו כל הצורך, אלא מאי, הגוים עושים לנו צרות, לזה יש לי פתרון שמישיח יקח את כל הגוים לארץ ישראל, ואנו נישאר כאן, כאשר שמע הרה"ק ר' נחום את תשובת הארענדער נענה ואמר: זו כוונת הפסוק

בפרשתן והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים, פי שלא תוכלו לסבול את הגלות, שהצעד הראשון לקראת הגאולה היה זה, שהגלות נמאסה בעיני בני ישראל, כי כל זמן שאפשר עוד לסבול את הגלות, אין הגאולה יכולה לבוא.

☆☆☆

סיפר הרה"ק מקאמינקא זי"ע אחרי ליל הסדר: מעשה באיש כפרי אחד שלקח לבתו חתן ת"ח, ובחג הפסח הי' חתנו סמוך על שולחנו, ויהי בליל הסדר כשהגיעו לאכול את המצה, בירך איש הכפרי ברכת המוציא בלבד כפי שהיה רגיל לברך על המצה במשך כל השנה, ולא ידע שבלילה הזה מברכין גם ברכת על אכילת מצה, אך שמע שחתנו בירך עליה שתי ברכות כדת וכדין, ולמד מזה שבפסח יש לברך ברכה נוספת על המצה, ובכן למחרת בסעודת היום, בירך הכפרי על המצה ברכת המוציא וגם על אכילת מצה, אולם לאחר זה שמע שחתנו בירך רק ברכת המוציא בלבד, ודן מזה כי רק בלילה הראשון מברכין שתי ברכות ולא בשאר הסעודות, ועל כן בליל סדר השני בירך שוב ברכת המוציא בלבד, ותו לא מידי, אולם ראה שהפעם בירך חתנו שתי הברכות.

אחר ההרהור קצת החליט שבאמת יש לברך שתי ברכות בפסח, ובסעודת היום שכח חתנו ובירך רק ברכה אחת, ולכן למחרת בסעודת היום בירך שוב שתי הברכות, ברם חתנו בירך שוב רק ברכת המוציא, ושפט האיש בדעתו שלא מסתבר שחתנו טעה פעמיים, אלא ודאי הכלל בזה הוא כי רק בסעודות הלילה מברכין שתי ברכות, ולא בסעודות היום, ולכן בבוא ליל השלישי, הוא ליל מוצאי זי"ט, בירך שוב איש הכפרי שתי ברכות, אבל מיד הכיר בטעותו כאשר ראה שחתנו בירך רק ברכת המוציא בלבד, ואחרי העיון עלה בדעתו, שיש חילוק בין סעודות יו"ט לסעודות חוה"מ, שביז"ט מברכין על אכילת מצה בלילה ולא ביום, אבל בחוה"מ מברכין רק ביום ולא בלילה, ולכן למחרת בסעודת יום א' דחוה"מ הוסיף לברך על אכילת מצה, אולם שוב שמע שחתנו לא בירך רק ברכת המוציא בלבד, אז גמר בדעתו שבאמת מברכין על אכילת מצה בכל הלילות, ואמש טעה חתנו ושכח מלברך, ולכן בליל ב' דחוה"מ בירך שוב הכפרי גם על אכילת מצה.

ויהי כאשר שמע שחתנו לא בירך ברכה זו, שקל בדעתו הרבה, עד שהסיק שבאמת הי' הצדק עמו דשאני חוה"מ מזי"ט שמברכין בו רק ביום, ומה שלא בירך

חתנו ביום שעבר זה היה טעות ושגגה, ולפיכך למחרת בסעודת היום בירך שוב הכפרי על אכילת מצה, אולם חתנו בירך שוב רק ברכת המוציא בלבד, אז נוכח האיש לראות שרק ביו"ט מברכין על אכילת מצה ולא בלילי חוה"מ, והוסיף טעם מדעתו שהדבר תלוי באיסור עשיית מלאכה, ובהיות שלילה הבא חל בשבת שאסור ג"כ במלאכה, על כן בירך אז בליל שבת חוה"מ על אכילת מצה.

ויהי כאשר שמע שוב שחתנו אינו מברך, גמר בלבו שהחשבון שעשה לחלק בין חוה"מ ליו"ט שביז"ט מברכים רק בלילה ובחוה"מ רק ביום, אף שאינו בצדק בנוגע לחוה"מ, אבל בשבת אמת הדבר, שבשבת חוה"מ יש להפוך ולברך על אכילת מצה בסעודת היום ולא בלילה כמו ביו"ט, וכן עשה, אבל שוב ראה שחתנו רוח אחרת עמו, ויהי בסעודת מוצש"ק חשב האיש, שהברכות על אכילת מצה שבלילות הראשונים עולין על כל ימי השבוע ההוא, אבל עתה שמתחיל שבוע חדש, יש לברך מחדש על אכילת מצה, וכן עשה בסעודת מוצש"ק, וכששמע שחתנו לא עשה כן חשב שוב בדעתו, שמוצש"ק עדיין שייך לשבת, שהרי בכל השנה לובשין בו בגדי שבת, ולכן גם אז יוצאין בברכות מהשבוע העבר, משא"כ מחר ביום א' הוא זמן חדש ויש לברך מחדש, ויעש כן, וכששמע שגם אז לא בירך חתנו, בא לידי הכרה שבחוה"מ אין מברכין כלל ברכת על אכילת מצה, אבל בלילה הבא שהוא שביעי של פסח ודאי יש לברך, וכן עשה, וכשראה שחתנו לא בירך, הבין שבשביעי של פסח מהפכין, וביום מחר בירך, כשראה שחתנו לא בירך, החליט שגם בימים האחרונים של פסח מברכין רק בלילות כמו בימים הראשונים של פסח, ואתמול טעה חתנו ושכח לברך, ולכן בליל אחרון של פסח בירך, וכשראה שגם עתה לא בירך חתנו, הבין שאין לברך בין בחוה"מ ובין ביו"ט אחרון, אבל בסעודה האחרונה של החג שהיא סעודת סיום של היו"ט בוודאי יש לברך, ולכן בסעודה האחרונה של אחרון של פסח בירך.

ויהי כאשר ראה שאף הפעם אין חתנו נוהג כמותו, קצף כמותו וחמתו בערה בו, וקם וכיבד את חתנו בסטירות על לחיו אחת ושתיים באומרו: מחוצץ, כל מה שאני עושה, אתה עושה בדווקא להיפך...

כאמור, סיפור זה הי' מרגלא בפומי' של הרה"ק מקאמינקא זי"ע לספר בליל הסדר, ובסוד קדושים מי יעמוד.

וּבָא הַבֶּן שׂוֹאֵל...

**סיפורי קודש שבעת ימים מזיקקים,
על אנשים פשוטים שזכו לילדים צדיקים**

עובדא ידענא שפע"א בא להרה"ק התפארת שלמה זי"ע על חג הפסח, חסיד אחד שהיה צריך להוושע בזרע של קיימא, בידעו שאז הוא זמן ישועה, אבל פחד מאוד היות כי מנהג הרה"ק שלא הניח לשום חסיד להסדר שלו, ובערב פסח גרש את כל החסידים שבאו אליו, וציוה אותם שיסעו לביתם, החסיד הנ"ל ירא מאוד מזה, וכל היום ערב פסח לא בא כלל, ולא התראה עצמו לפני הרה"ק, ורק קודם הסדר הטמין עצמו אחורי הדלת, ועמד שם בפחד גדול, ועצמותיו דא לדא נקשן, וקודם הסדר ראה אותו התפארת שלמה, וקרא אליו ואמר לו: ראה מה שכתוב בהגדה קודם "מה נשתנה" החסיד קרא "כאן הבן שואל" אמר לו הרה"ק: "דא קענסטו דיר אויסבעטן אַ קינד", וכן היה שהחסיד הנ"ל בא לשנה הבאה, ובישר שנולד לו בן זכר למז"ט. ודברים נוראים כתב באוהחה"ק ונעתיק לשונו: ואפשר עוד שירמוז באומרו והגדת לבנך שאם יגיד הגדה האמורה בענין, יזכה ה' שיגיד לבנו, דהיינו שיזכה לבנים, עכ"ל"ק, הרי לן דביו"ט פסח הוא הזמן להיפקד בדבר ישועה ורחמים בבני ברוכי, על כן אמרנו להביא כאן סיפורים ועובדות על אודות אנשים פשוטים שזכו לבנים צדיקים.

מאורן של ישראל - רבינו הרמ"א זי"ע

ויוסיף ליתן לו לו עבור זה סכום כסף רב, אך רבי איסר עמד על שלו, ומיאן לשמוע מכל זאת, אף כשהוסיף השר לדבר עמו ברע, מיאן רבי איסר להמשיך במסחרו, באומרו שעתה בערב שבת אחר חצות אינו עוסק יותר במסחרו, משראה השר את עקשנותו של ר' איסר סח לו: "דע כי שלוחו של הס"מ אנכי, בעבור שמן השמים הועידוני להעמידך בנסיון אם תוסיף לעמוד על מנהגך שלא לעסוק במסחר בערב יום השבת אחר חצות, ועתה שעמדת בנסיון, הכריזו עליך בשמים שתלד בן שיאיר עיניהם של ישראל. לימים נולד לו בנו רבינו רבי משה איסרליש המכונה בפי כל – הרמ"א זי"ע.

עשיר מופלג היה רבי איסר (רבי איסריל בפי הבריות) אביו של הרמ"א, חנות גדולה ומסחר של בגדי משי היה לו, ועשה חיל בעסקיו, איש ישר וירא אלקים היה, ומשאו ומתנו עם הבריות באמונה, מנהג טוב נהג רבי איסר שבחצות היום של ערב שבת, סגר את חנותו והפסיק כליל את מסחרו. באחד מערבי השבתות טרם חצות היום, הגיע אליו שר גדול, שלקח ממנו סחורות בדמים מרובים, אך מחמת שהסחורה שביקש לקחת ולקנות ממנו, היתה רבה, הגיע חצות היום, כיון שכך התכונן רבי איסר'ל לסגור את חנותו, ולהפסיק את המסחר בעיצומו, החל השר להתחנן לפניו בטוב לגמור את המסחר

מבית דין של מעלה לרדת ולהעמיד את ר' אליעזר בפני נסיון, אלא שכאן הגיע אליהו הנביא בטענה לפני כסא כבודו, שאין זה מן הראוי שהס"מ יבצע את הדבר, שמא יפריז על המידה, ולכן מוטב שהוא ילך לנסותו במצוה זו.

ביום השבת, בעיצומו של יום, נכנס ובא למעונו של ר' אליעזר עובר אורח אחד, עני מרוד במראה בלבושים קרועים ונעלים מרופטים, דוחה היה במראהו, וריח רע נדף מבגדיו, ללא אומר ודברים נכנס למעונו, נתישב ליד השולחן, וביקש מבעל הבית להגיש לו אוכל, אף שנראה היה שחילל את השבת בלכתו בדרך, קיבל אותו ר' אליעזר בסבר פנים יפות, הגיש לפניו סעודת שבת כראוי, וכיבדו כיאות מבלי להביע ולו בתנועה אחת את חרונו על חילול השבת, גם במוצאי שבת הגיש לפניו סעודת מלוה מלכה, ואף בבוקרו של יום הראשון, למרות שלא ראהו מתפלל ומתנהג כיהודי כדת, לפני צאת העני לדרכו אף הושיט לו ר' אליעזר מתנת יד הגונה, ובברכה מקרב לב יצא ללוחו.

משאך יצא ממפתן ביתו פנה העובר אורח ושח באזני ר' אליעזר: "דע שאני הנני אליהו הנביא, ומן השמים נשלחתי לנסותך במצוה זו של הכנסת אורחים, ועתה כיון שעמדת בנסיון נגזר עליך מן השמים שתלד בן שיאיר את עיני ישראל לדורו ולדורות הבאים".

ואכן לתקופת השנה זכה ר' אליעזר להיוושע בבן קדוש שהאיר את העולם בצדקתו, ה"ה מרן אור שבעת הימים הבעל שם טוב הק' זי"ע

על אם הדרך, בכפר רחוק משאון העיר, התגורר ר' אליעזר אביו של מרן הבעל שם טוב זי"ע, בית מלון היתה לר' אליעזר שם, אותה ייעד ללינת האורחים הרבים הבאים בצל קורתו, מקבל היה כל אורח ואורח בסבר פנים יפות, ביד רחבה ובטוב לבב, לנצרכים מביניהם אף היה מעניק מתנת יד הגונה, מיד בעת בואו לאכסנייתו, זאת להנעים לו את שהותו בביתו, ולהסיר מלבו כל דאגה לעתיד, מהם היו שוהים יום או יומיים במעונו של ר' אליעזר, ביניהם שמתעכבים כשבוע ויותר, ויש אף קובעים את דירתם במעונו חדשים רבים, אף זאת עשה ר' אליעזר, על אם הדרך, בפרשת דרכים, רחוק כמה מילין מן הכפר העמיד אנשים שיכוונו את הדרך לעוברי אורח לעבר מלוננו, כדי שיוכל לקיים מצות הכנסת אורחים.

על אף ששמחה מרובה אפפה את ביתו של ר' אליעזר, אך עננה ותוגה כבידה שררה בלבו ובלב בני ביתו, על שלא נפקדו בזרע של קיימא, רבי אליעזר העתיר והפציר בתפילה להשי"ת, להיוושע, אך שעתם עדיין לא הגיעו ולא נפקדו.

באחד הימים נתעורר רעש גדול בשמים, אודות "הכנסת אורחים" של רבי אליעזר, ומשום כך נגזר עליו מן השמים להיפקד בבן זכר בהאי שעתא, אך הס"מ שראה את גודל הנשמה העתידה לרדת בעולם החל לקטרג בפני בית דין של מעלה ולבוא בטענה שעד עתה לא עמד ר' אליעזר בנסיון במצוה זו, וכיון שכך אין לדעת את מדריגתו במצוה זו, ועדיין אינו ראוי לזה, משום כך ביקש הס"מ רשות

הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע

במעשיו, אך טמיר ונעלם היה מעיני הבריות, מל"ו צדיקים נסתרים שבדור היה, פעם אחת כעס עליו אחד מנגידי העיר,

שמש בבית המדרש בעיר יאנאווע היה ר' יעקב, אביו של הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע, קדוש בהליכותיו וקדוש

לֹא מִן הַשָּׁמַיִם שֶׁבִּשְׂכַר זֶה שֶׁהִיָּה מִן הַנֶּעֱלָבִים וְאִינֶם עוֹלָבִים יִזְכֶּה לְהוֹלִיד בֶּן קָדוֹשׁ, הִ"ה הִרָה"ק רַבִּי אֶהֱרָן מִקָּאָרְלִין זִי"ע

וּמִשּׁוֹם כֵּךְ סָטֵר לֹא בִּפְנֵי ב' פַּעֲמִים, ר' יַעֲקֹב הֶעֱבִיר עַל מִידוּתוֹ, וְאָף מַחֵל לֹא עַל הַעֲלֹבִין הַנּוֹרָא שֶׁגָּרַם לוֹ, בְּאוֹתוֹ רִגַע גִּילּוֹ

הִרָה"ק הִרָר"א מְלִיצֶנְסֶק וְאֶחָיו הִרָר"ר זֹשָׁא זִי"ע

הַסִּכְמָתוֹ לִשִּׁים אֶת מִשְׁאוֹ עַל הַעֲגָלָה הַסִּכִּים הַיְּהוּדִי לְהַצְעָתוֹ.

מִשְׁהֲגִיעַ ר' אֲלִיעֶזֶר לֶאֱכַסְנִיָּה בַּעִיר, הוֹפְתָע לְרֹאוֹת הָעֵנִי עוֹמֵד בֶּאֱכַסְנִיָּה וּמִמַּתִּין עַל מִשְׁאוֹ, מִשְׁרָאָהוּ אָמַר לוֹ אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: מִן הַשָּׁמַיִם נִשְׁלַחְתִּי לְהוֹדִיעַךְ כִּי עַתָּה פְּקוּדַתְךָ הִגִּיעָה, אֵךְ לֵאחֲרַי דִּין וְדִבְרִים בְּדִינְךָ וּבִטּוֹב לְבָךְ עַל הַכִּנְסַת אֲוֵרָחִים שֶׁהֵינְךָ כֹּה מֵהִדֵּר לְקִיָּים, הוֹסַכְם בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעֲלָה שֶׁאַרְדָּ לְנִסְתוֹךְ בְּנִסְיוֹן עַל מִידַת הַכִּנְסַת אֲוֵרָחִים שֶׁבִּקְרִיבְךָ, וְעַתָּה מִשְׁעַמְדַת בְּנִסְיוֹן הוֹסִיפּוּ לְךָ עוֹד שְׁנָה אַחַת, וְעוֹד פְּנוֹת אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה לַעֲסוֹק בַּתּוֹרָה וּבַתְּשׁוּבָה, לַעֲלוֹת לַעֲלוֹם הָעֲלִיּוֹן זָךְ וְנָקִי.

מִשְׁשִׁמַּע ר' אֲלִיעֶזֶר הַתִּיִּשְׁבֵּי בְּדַעְתּוֹ אִם כֵּן לְמָה לִּי אִיפּוֹא לְנִסּוֹעַ עַל הִירִיד, וְהוֹרָה לַעֲגֻלּוֹנוֹ לְשׁוֹב לְבֵיתוֹ, לְבַנֵּי בֵיתוֹ מִצָּא אִיזָה אֲמַתְלָא מִבְּלִי לְגִלּוֹתָם אֶת דְּבָרֵי הַשְּׁלִיחַ, וּפְנָה מִכָּל עֲסָקִיו וְעִזָּב אֶת מִסְחָרוֹ, וְהִסְתַּגֵּר בְּד' אֲמוֹת שֶׁל הַלְכָה, בְּתוֹם הַשְּׁנָה הוֹפִיעַ אוֹתוֹ הַלֵּךְ לְפָנָיו שְׁנִית, וְר' אֲלִיעֶזֶר נִחְדַּד לְמַרְאָה פָּנָיו, אֵךְ כֵּאֵן פָּנָה אֵלָיו וְהִרְגִּיעוֹ בְּאוֹמְרוֹ אֵלָיו: אֵל תִּירָא וְאֵל תַּחַת כִּי הַפַּעַם מִבְּשֹׁר טוֹב הִנֵּנִי, כִּי יַעַן שֶׁהִיטַבְתָּ עוֹד אֶת דְּרֹכֶיךָ הוֹסִיפּוּ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם עוֹד עֲשָׂרִים שְׁנוֹת חַיִּים, וְעַתָּה בִּידֶךָ הַבְּחִירָה לְבַחֲרוֹר בַּעֲשִׂירוֹת מוֹפְלָגָה לְכָל יְמֵי חַיֶּיךָ, אוֹ בְּנִים טוֹבִים וְצַדִּיקִים, וְכִשְׁמוֹעַ ר' אֲלִיעֶזֶר דְּבָרִים אֵלּוֹ בַּחֵר לַעֲצֻמוֹ בְּנִים טוֹבִים צַדִּיקִים.

נִגִּיד בַּעֲמִיּוֹ הִיָּה ר' אֲלִיעֶזֶר לִיפְמָאן אֲבִיהֶם שֶׁל הַנִּי תְּרֵי אֲחִים הַקְּדוּשִׁים הִרְבִּי רַבִּי אֲלִימֶלֶךְ מְלִיצֶנְסֶק וְאֶחָיו הִרְבִּי רַבִּי זֹשָׁא זִי"ע, אֵת נִכְסָיו הַמְּרוּבִּים הַקְּדִישִׁים בֵּין הַשָּׂאֵר לְפַתּוּחַ אֶת בֵּיתוֹ לְרוּחָה לַעֲנִיִּים, וְהִיָּה מֵאֲכִילִם וּמִשְׁקָם בְּדֶרֶךְ כְּבוֹד, אֵף מִנְהֵג טוֹב נִהְגָּ ר' אֲלִיעֶזֶר כְּשֶׁהִיָּה נוֹסַע בְּמִסְעָיו מִעִיר לְעִיר לְרַגְלֵי עֲסָקִיו, שֶׁהִיָּה מַעֲלָה עַל מִרְכַּבְתּוֹ כָּל עוֹבֵר אֲוֵרָח יְהוּדִי שֶׁפָּגַשׁ בְּדֶרֶךְ.

בְּאַחַת מִמִּסְעָיו לְרַגְלֵי עֲסָקִיו, הַבְּחִין בְּדַרְכּוֹ בִּיהוּדִי עֵנִי, הַהוֹלֵךְ בְּמִקְלּוֹ וּתְרַמִּילוֹ וְכוֹבֵד שָׁקוֹ מְכַרִּיעַ אֶת הַלִּיכָתוֹ בְּכוֹבֵד רַגְלֵיו וְכִשְׁכַּל בְּגָדָיו קְרוּעִים מִכָּף רַגֶּל וְעַד רֹאשׁ, פָּנָה ר' אֲלִיעֶזֶר אֶל הַיְּהוּדִי וּבִיקְשׁוֹ לַעֲלוֹת עַל מִרְכַּבְתּוֹ, אֵךְ הַיְּהוּדִי סִירַב לְבַקְשָׁתוֹ. תָּהָה ר' אֲלִיעֶזֶר: "מִשּׁוֹם מָה הֵינְךָ מִסְרֵב לַעֲלוֹת עַל מִרְכַּבְתִּי".

הַשִּׁיב לוֹ הַיְּהוּדִי: "נִסְיַעָה כֹּזָאֵת גּוֹרֵמַת לִי נֹזֵק שֶׁל נִדְבוֹת הַיְּהוּדִים שֶׁהִנֵּנִי פוֹקֵד אֶת בֵּיתָם עַד כּוֹאֵי לְעִיר הַגְּדוֹלָה", ר' אֲלִיעֶזֶר נִסָּה לְדַבֵּר עַל לְבוֹ וּלְפַתּוּתוֹ שִׁיעֲלָה עַל הַעֲגָלָה וְאָמַר לוֹ: "אֲנִכִּי אֲשַׁלֵּם לְךָ אֶת מְלוֹא הַסִּכּוֹם, וְאָף אוֹסִיף לְךָ כְּפִלִּים וְיֹתֵר מִהַסִּכּוֹם שֶׁהֵינְךָ מִקְבֵּץ עַל הַפִּתְחִים".

"לֹא אַעֲלָה" - מֵיֵאֵן הַיְּהוּדִי. "הִרִי לְפַחוֹת אֶת מִשְׁאֵךְ הַכְּבֵד שִׁים נָא עַל הַעֲגָלָה, עַד כּוֹאֵךְ אֶל הַאֲכַסְנִיָּא בַּעִיר הַגְּדוֹלָה" - הַפְּצִיר בּוֹ ר' אֲלִיעֶזֶר. רַק לֵאחֲרַי שֶׁר' אֲלִיעֶזֶר הוֹסִיף לוֹ סִכּוֹם כֶּסֶף עַל

הִרָה"ק רַבִּי שְׁלוֹם מִקָּאֲמִינְקָא זִי"ע

נִסְיַעָתוֹ אַרְבַּעַת יָמִים, מִשְׁהֲגִיעַ נִכְנַס אֶל הַחוּזָה מְלוּבְלִין וְהוֹזִכִּיר אֶת אֲבִיו לְרַפּוּאָה, נַעֲנָה לוֹ הִרְבִּי: "עַתָּה אֵין בִּידִי לְהוֹשִׁיעַ לוֹ, עַר אִיז אֲרִיבַעַר גֶּאֱגֶאֱנֶגֶען פֿון כְּתֵר מַלְכוּת צוֹ כְּתֵר תּוֹרָה כְּשֶׁחֲזַר לְבֵיתוֹ מִצָּא אֶת אֲבִיו

כְּשֶׁנִּפְּלָ לְמִשְׁכַּב הַגְּבִיר הַנַּעֲרֵץ בַּעִיר קָאֲמִינְקָא ר' שְׁלוֹם גְּרָאף, שֶׁם בְּנוֹ רַבִּי יַעֲקֹב יוֹסֵף פַּעֲמָיו אֶל עֶבֶר הָעִיר לְוִבְלִין, אֶל הִרָה"ק הִרְבִּי מְלוּבְלִין זִי"ע, לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים בְּעַד אֲבִיו, מִפְּאֵת הַדֶּרֶךְ הָאֲרוּכָה, אֲרִכָּה

כוונתו שיתקומו דברי הרבי ויזכה לכתר תורה, לימים היה זה הרה"ק מקאמינקא.

שאינו בין החיים, לאחר מכן נולד לו בן, וקרא שלו שלום על שם אביו, ואמר כי

הרה"ק בעל הבאר מים חיים זי"ע

מגיע לעיר מגוריה לקיים מצות חליצה, מרוב התרגשותה ותודתה אליו ביקשה להעניק לו חצי מנכסיה שנשאר לה כירושה מבעלה, אך ר' שלמה בצדקת לבבו מיאן לשמוע זאת, באומרו שהגיע לכאן רק לקיים המצוה כדינה של תורה, ומשום כך אין בדעתו למכור את המצווה בעד בצע כסף, על אף הפצרותיה המרובים עמד ר' שלמה על דעתו ומיאן לקחת ממנה את הסכום הכביר שביקשה להעניק לו, כך כלעומת שבא, יצא ר' שלמה, לאחר שקיים מצות חליצה, חזרה לעיר מגוריו טשערנאוויץ, כשאף תשלום להוצאת הדרך מיאן לקחת, ואף לא לשכור סוס ועגלה לדרוכו חזרה, "איני רוצה למכור את המצוה בעד כמה גרושים" חזר ר' שלמה וטען.

על אם הדרך, כשעמד ר' שלמה לפוש קמעה בתוך היער, מדרכו היגעה, פגש בו זקן אחד ודרש בשלומו, ומדי דברו עמו שח לו הזקן: "דע לך כי אנכי אליהו הנביא ומן השמים שיגרוני להודיעך, כי מעשיך מרוצים מאד, ובפרט המצוה הזאת שקיימת במסירת נפש ממש, ואף מיאנת לקחת על הוצאת הדרך, ודבר זה עורר רעש גדול בשמים, משום כך נגזר עליך שתוליד בן זכר, ונשמה גבוהה מאד ישכון בקרבו, ויקרב את לבם של ישראל לאביהם שבשמים, ושמו יהיה הולך וגדול בכל רחבי תבל".

לתקופת השנה נולד לו לר' שלמה בן, ונקרא שמו בישראל חיים, הלא הוא הרה"ק ר' חיים מטשערנאוויץ זצ"ל בעמח"ס באר מים חיים וסידורו של שבת.

איש עני מרוד היה ר' שלמה, העניות והדלות היו אורחים קבועים בביתו, אך העניות לא העבירתו על דעתו ועל דעת קונו, את השי"ת עבד באמונה תמה ובעבודה נקיה, ועל אף הרעב שפקד את ביתו לעתים קרובות, לא בא בטרוניא על הנהגת הבורא ובשמחתו הפנימית עבד את ה' בתמימות.

אח היה לו לר' שלמה, במדינת רוסיה הרחוקה, ושמו ר' דוד, וכנגד עניותו ודלותו של ר' שלמה, עשה אחיו חיל בעסקיו, עד שנודע בכל רחבי הגליל בעשירותו הכבירה, בשדותיו וארמונותיו, אף הוא כאחיו ירא וחרד היה, אך חשון בנים היה, וכך כשלא השאיר אחיו זש"ק נסתלק לב"ע, כשהגיעה השמועה לר' שלמה מפטירת אחיו, יצא ר' שלמה רגלי מעיר מגוריו טשערנאוויץ ושם פעמיו לעבר רוסיה הרחוקה לקיים מצות חליצה באשת אחיו שנלב"ע ללא בנים, כדת וכדין, אך מחמת עניותו, נבצר ממנו לשכור עגלה וסוס לדרך, ומשום כך עשה את דרכו רגלי, מעיר לעיר ומכפר לכפר, בקור הנורא של רוסיה הרחוקה, כשאף מלבוש עליון קל מכסה את גופו, לאחר שבועות ארוכים בהם נע ונד ממקום למקום, ומחייה את נפשו משוב לבם של אחינו בני ישראל הפזורים במקומות מושבותיהם, הגיע מותש ועייף לעיר מגוריו אחיו.

אשת אחיו, שדימתה לנפשה להישאר כבולה בחבלי החליצה והיבוש, ואף לא העלתה על דעתה לתור אחר מקום מגורי אח בעלה, נשתוממה לראות את אח בעלה

המגיד הק' מקאזניץ בעל עבודת ישראל זי"ע

לקדש על היין, נתפשט בת שחוק על תואר פניו הק', כשהתלמידים העומדים מסביבו

לליל שבת אחד, אחר שמרן אור שבעת הימים הבעל שם טוב זי"ע, גמר

היינו מתחילים בהכנות לשבת, ועד שעתיים טרם חצות היום סיימנו את מלאכתינו, ואני הלכתי לבית הכנסת להעביר את הסידרא שנים מקרא ואחד תרגום, ולימוד ספרי קודש כהכנה ליום השבת, אך עתה בזקנותי כשכוחי בל עימי להתפרנס ממלאכתי, חיי חיי צער המה, ואין בידי לקנות צורכי השבת ביום חמישי, עם כל זאת לא הרפיתי ממנהגי לילך לבית הכנסת שתי שעות קודם חצות היום להכין את עצמי ליום השבת.

בערב שבת קודש שעברה - סיפר ר' שבתי - לא היה בידי אפילו פרוטה אחת לצורכי השבת, ואף קמח לשבת נבצר ממני לקנות, ומחמת שמעודי לא הסכנתי ליהנות ממנת בשר ודם, מיאנתי גם עתה להזדקק לבריות, ואף את זוגתי, שיראתי שלא תוכל מלעצור ברוחה מלבקש משכנותיה לצרכי השבת, ביקשתי והפצתי בה שלא תקח ממנת בשר ודם, אף אם יפצירו בה, והבטיחה לי זאת, בלב סמוך ובוטח בה' הלכתי לבית הכנסת כדרכי מעודי, ואף אם נגזר עלי מן השמים שאערוך את השבת כן, אקבל זאת בשמחה.

כשכיבדה זוגתי את הבית לכבוד השבת, מצאה בגד ישן שנאבד ממנה זה כמה שנים, וכפתורי זהב תפורים עליה, בראותה זאת מיהרה לצורף, ובעד הכסף שנתן לה עבור הכפתורים הספיקה ידה לקנות את צרכי השבת בהרחבה גדולה, די והותר אף לימים שלאחר השבת.

כשחזרתי לביתי מבית הכנסת, ואנכי לא ידעתי מאומה מכל אשר נעשה, ראיתי מרחוק נר דלוק בביתי, אמרתי לעצמי, שכנראה לא עצרה כח מלבקש מתנת בשר ודם, אף כשראיתי שולחן ערוך בבשר ודגים, חשבתי לעצמי שבכל זאת לא אצער אותה ולא אומר לה דבר. רק לאחר שקידשתי על היין אמרתי לה במענה רך, כי כנראה לא תוכל לקבל את העוני והדוחק שנגזר עלינו מן השמים, ואני טרם אכלה לדבר, פתחה וסיפרה לי כל אשר קרה לה,

אינם יודעים את פשר הדבר, לאחר שהיסב הבעל שם טוב זי"ע על שולחנו, נתפשט על פניו בת שחוק בשנית, כשגם בפעם הזאת משתאים התלמידים, שוב חזר המראה טרם ברכת המזון, כשהפעם גברה הבת שחוק של הבעל שם טוב זי"ע.

במוצאי שבת, שהעלה כדרכו בקודש אש בלולקע ציביך (מקטרת) שלו, ביקשו התלמידים את הרה"ק רבי זאת קיצעס זי"ע, לשאול, כדרכו בקודש, את פי הבעל שם טוב אודות השחוק ג' פעמים בליל שבת קודש.

"את הפתרון לשאלתכם תשמעו מפי בעל המעשה בעצמו" - נענה לו הבעל שם טוב, וציזוה לרתום את הסוסים לעגלה ולצאת לדרך, אף את בגדי החול ציוה להם ליקח אתם ויצאו לדרכם, כדרכו בקודש הורה הבעל שם טוב לבעל העגלה לעזוב את מושכות הסוסים, והסוסים ילכו לדרכם הנכונה, ועם אור הבוקר של יום ראשון, הגיעו הבעל שם טוב הקדוש ובני חבורתו לעיר הגדולה קאזניץ, שם קיבלוהו בני העיר בכבוד רב, וליווהו לבית של פרנס העיר אשר אצלו היתה אכסנייתם.

מיד אחר התפילה שיגר הבעל שם טוב לקרוא אליו את ר' שבתי כורך ספרים, המתגורר בבית הנוטה ליפול בקצה העיר - "הן אמת כי איש ישר הוא" - אמר הפרנס באזני הבעש"ט - "אך מה לכם ולכורך ספרים, שהוא איש פשוט מאד" תמה הפרנס, אך מרן הבעש"ט עמד על דעתו לקרוא לו את ר' שבתי, כשהגיע ר' שבתי למעונו של הפרנס, ביקש הבעל שם טוב ממנו, כי יספר מה שעבר עליו בליל שבת זו, ולא יכחד דבר.

"מעודי מתפרנס אנכי ממלאכת כריכת הספרים" - החל ר' שבתי את סיפורו - "בצעירותי שכוחי היה עדיין במתני, הייתי מתפרנס ממלאכה זו בריוח, וביום חמישי בשבת היתה זוגתי יוצאת וקונה כל צרכי השבת, בבוקרו של ערב יום השבת השכם

זכר (כי עד עתה בעת זקנותם, חשוכי בנים היו), או שתחיו את שארית ימי חייכם בעושר ובכבוד, ר' שבתי ומשפחתו שלא ידעו את נפשם מרוב שמחה כששמעו את דברי הבעל שם טוב, מיהרו לבקש ממנו שיזכו להיפקד בבן זכר.

כעת חיה, לשנה הבאה, תיוושעו בבן שגר - אמר להם הבעל שם טוב - וקראת את שמו ישראל כשמי, ויאיר את עיני ישראל, ואף יאיר את עיניכם בעולם האמת, ואם תודעוני מהולדת בנכם, אף אבוא לשמש כסנדק בברית המילה.

ואכן לימים נולד להם בן קדוש וצדיק ה"ה הרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע.

הרה"ק רבי ישכר דוב מראדושיץ זי"ע

גלוי וידוע לכבודו שמעולם לא המריתי את פיו הקדוש, ובכל עת ובכל זמן מוכן אני למלא את פקודתו ומבוקשו, אך כאן - בכה המשמש באזני רבו - נבצר ממנו מלקיים את פקודת רבי, כי איך אמלא את ימי באשה חולנית זו, וכל ימינו יהיו מלאים מכאובים ויסורים".

"אם תאבה ושמעת לקולי" - הכריז המגיד ונענה למשמשו - "תקח את הנערה העניה הזאת לאשה, ותזכה להפקד ממנה בבן קדוש שיאיר על פני כל הארץ ויושיע את ישראל במופתיו הנוראים, ויפעל ישועות בקרב הארץ, ותקרא אותו על שמי - סח לו המגיד.

מברכה זו נולד הסבא קדישא מראדושיץ, הרה"ק רבי ישכר דוב זי"ע, אשר שמע קדושתו נודע בישראל, ומופתיו הנוראים נפוצו על פני תבל, עד שנקרא בפי הבריות "דער קליינער בעל שם" (הבעל שם הקטן) מחמת מופתיו הנוראים שפעל לישראל.

הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע

בוראו היתה בתמימות, לכלל דרגות נפלאות בעבודת ה' לא הגיע, אך אהבתו לכל אשר

ובשמעי זאת שלא נהניתי ממתנת בשר ודם, זלגו עיני דמעות שמחה והודיתי להשי"ת על רוב טובו וחסדו עמדי, ומחמת השמחה הנשגבה וקדתי שעה ארוכה בשבח להשי"ת, אף לאחר אכילת הבשר כשלבי עלה על גדותי ברוב שירה ותודה להשי"ת, יצאתי בשנית בריקוד, וכן בשלישית לאחר אכילת הפירות - סיים רבי שבתי את סיפורו.

כל הפמליא של מעלה רקדו ושמחו עמו, שח הבעל שם טוב באזני תלמידיו, ולכן שחקתי גם אנכי.

ועתה נפקדתם מן השמים בדבר ישועה ורחמים - פנה הבעש"ט אל ר' שבתי - וביכלתכם לבחור או שתזכו בבן

איש פשוט וירא אלקים היה ר' יצחק ה"ה "יצחק משמש" שכך כינוהו בחיבה בביתו של הרה"ק המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע, נתגדל שם סידר את צרכי הבית ושימש את המגיד הגדול זי"ע, ישר דרך היה, תמים עם ה' אלקיו ועם בריותיו.

בביתו של המגיד, נתגדלה נערה חולנית, אשר המגיד גידלה כבתו, והגיעה זה מזמן לפרקה, אך את זיווגה לא מצאה, והוריה העניים לא מצאו ידי יכולת בידם לשלם עבורה נדוניא ראויה, מה עוד כי חולנית היתה וכך ישבה בביתו של המגיד וביכתה את מר גורלה.

באחד הימים, משהזכירה את עצמה בפני המגיד להיוושע בזיווג הגון, שיגר המגיד לקרוא ליצחק משמש, שכחץ מקשת בא לשמוע מה בפי רבו, למלא רצונו כאז ומתמיד, אך כאן ניצפתה לו הפתעה גדולה, כששמע מפי רבו המגיד שמציע לו לקחת לאשה את הנערה החולנית שבביתו "רבי הקדוש" - פנה המשמש ואמר באזני רבו -

איש פשוט היה בכפר ביאלא הסמוכה ללעלוב, ור' שלמה היה שמו, עבודתו את

כעבור כמה ימים ביקש העני לעזוב את מעונו, ובעת פרידתו ברכו ואמר: "בשכר החסד שגומל אתה עם ישראל, ושגמלת עמדי, תתברך מן השמים בבן כמוני" - ר' שלמה נחרד מן הברכה שאיחל לו העני, אך כעבור הרף עיין נעלם העני מעיניו, ואף כשיצא לחפש אחריו בחוץ לא מצאוהו, אז ידע כי שליח היה מן השמים, לברך אותו בבן צדיק, ואכן זכה לבן קדוש ה"ה הרה"ק ר' דוד מלעלוב זצ"ל.

בשם ישראל יכונה לא ידעה גבולות, ובלב ונפש מסר את כל כולו להיטיב עם ישראל ולגמול חסד עם הבריות.

פעם דפק על דלתות ביתו איש עני, משפתח את דלת ביתו, ראה עומד לפניו נגוע ומוכה שחין מכף רגל ועד ראש אין בו מתום, נכמרו רחמיו עליו, ומרוב אהבתו לישראל הכניסו לביתו, רחצו וסעדו, והחליף את בגדיו, ועשה את כל אשר לאל ידו לרפאותו מנגעו.

הרה"ק בעל ה"אבני נזר" זי"ע

שהיה יושב ולומד ונשמע קולו במרומים, ונתעורר על זה רעש גדול בשמים כי אילולא הוא שעסק בתורה באותה שעה היה כל העולם עומד בלי עסק התורה הקדושה, ומשום כך העניקו לו מן השמים בן זה שיאיר את פני העולם כולו באור תורתו וקדושתו.

הרה"ק השרף מקאצק זי"ע גילה באחת משיחותיו למה זכה אביו של ה"אבני נזר" שיולד לו בן קדוש. "היה זה ביום הפורים" - סיפר הרה"ק מקאצק זי"ע - כשכל העולם טרודים הם במצוות היום, והיה רגע אחד ביום זה שלא היה אחד בעולם כולו שעסק בתורה, זולת רבה של ביאלה, (אביו של הרה"ק ה"אבני נזר")

רש"י הק' זי"ע

ה' בגופו, גזרו עליו בשמים שיוליד בן שיאיר את עיני ישראל בתורתו ובקדושתו, הלא הוא רבן של ישראל רש"י הקדוש, שחיבוריו על התורה ועל הש"ס מאירים את עיני ישראל עד היום הזה

ר' יצחק אביו של רש"י הקדוש, זקן ארוך מאד היה לו, בה היה מנקה כל יום את ריצפת בית המדרש, באחת הימים בהיותו עוסק בכיבוד בית ה' נשמעה בת קול בבית מדרשו שמחמת שכיבד את בית

רבינו האר"י הק' זי"ע

וגזרתו אשר יגזור בעליונים ובחתוננים הוא יקום" לכן בעת הכנסתו לבריתו של אברהם אבינו הוסיף ואמר לו אל תימול את הרך הנולד עד שאבוא לשמש כסנדק בעת הברית, ככלות האיש לדבר נעלם כלא היה, ויתמה ר' שלמה מן האיש שנתגלה אליו ונשאר כל אותו היום בבית הכנסת להתפלל ולהעתיר בתפילה, שיתקיים הדבר הזה שגילה לו האיש, וכך היה שכעבור שנה נולד לו בנו, ה"ה רבינו האר"י ז"ל, ואלהיו הנביא בא לשמש כסנדק בבריתו.

איש היה בעיה"ק צפת, ור' שלמה שמו, איש תם וישר וירא אלקים וסור מרע, רבות בשנים חשון בנים היה ושופך היה את לבו לאביו שבשמים שיזכה להוליד בנים צדיקים, כלילה אחת בעת שישב בבית הכנסת ושפך את צקון לחשו, נתגלה אליו אליהו הנביא זכור לטוב ואמר לו: "דע בני שתפילותיך פעלו בשמים ונשלחתי עתה מבית דין של מעלה להודיעך, שכעת חיה תוליד בן, וקראת את שמו יצחק, והוא יחל להושיע את ישראל, ושמו יצא בכל הארץ

רבי יצחק אב"ד בעלזא

בעיר בעת האחרונה, שיער לעצמו מהכתוב במכתב ומשום כך מיאן לצער את רב העיר מלהודיע לו על פיטוריו בערב שבת, ונמנע מלמסור לו את המכתב.

במוצאי שבת נכנס אל הב"ח וסיפר לו את כל הנעשה בעיר, ומדבר המכתב שמסרוהו למסור לו בערב שבת, מששמע זאת הב"ח נענה לו ואמר: "אנשי קראקא כבר הקדימו לקרוא לי לכהן כרב בעירם, ואילו אתה כיון שערכת את המכתב אצלך עד מוצאי שבת משום שמיאנת לצערי, תזכה לבן גדול וקדוש, נתקיים הבטחתו של הב"ח ונולד לו בן והוא היה הגאון רבי יצחק אב"ד בעלזא הנודע בגאונותו וקדושתו.

אביו של ר' יצחק אב"ד בעלזא, ר' שמואל, איש פשוט היה, התגורר בעיירה בעלזא בעת שהגאון הנודע רבי יואל סירקש בעל הב"ח זצוק"ל כיהן כרב העיר, ור' שמואל משמש היה בתפקיד שמש הקהילה. באותו עת קמו אנשי בליעל ורשע, מחרחרי ריב ומדון, וירדו לחייו של הב"ח, ומחמת שבעלי זרוע היו, גברה ידם להעביר את הב"ח מרבנותו בעיר בעלזא.

באחת מערבי השבתות נקרא השמש אל בית פרנס העיר, והפרנס מסר לו מכתב שימסור זאת לרבה של העיר הב"ח, ר' שמואל המשמש שאף אם איש פשוט היה, אך פיקח היה, ומתוכן העניינים שנתגלגלו

הרה"ק רבי לייב שרה'ס זי"ע

כאשר אמרה כן עשתה, מסתבר שרבי יוסף המלמד לה נישאה בתו של החוכר, מל"ו צדיקים הנסתרים שבדורו היה, וחיכה זה זמן רב לקיום ההבטחה שניתנה לו מן השמים, שיוכה להוליד בן קדוש ונורא אשר שמים וארץ יחילו מפני הדר גאון קדושתו וצדקתו.

אף לאחר זמן שנשכח הדבר ממוחו של הפריץ, מיאנה בתו של החוכר לקבל גט פיטורין מרבי יוסף, על אף דרישת אביה, והסכמת המלמד, ומשעמדה בדבר זה, גילה רבי יוסף לזוגתו את דבר ההבטחה משמים הנתונה לו, על אודות הבן הקדוש והנורא, העתיד לצאת מחלציו ולהאיר תבל ומלואה, והבטיח לה לאמר: "עץ כה גדלה צדקתך, הבטחתי נתונה לך, כי הבן אשר יולד לנו, ייקרא על שמך כל הימים, לתקופת הימים נולד לרבי יוסף בן וייקרא שמו בישראל, יהודה לייב, הלא הוא הצדיק הקדוש, איש האלוקים הנודע בשמו: "רבי לייב שרה'ס" עד היום הזה, זכותו יגן עלינו.

באחד הכפרים הסמוכים לראווא, ניהל חוכר יהודי את אחוזותיו של הפריץ, שנים ארוכות שימשה אותה עבודה מקור פרנסה נכבדה.

מדי שנה היו יחסיו הטובים עם הפריץ הולכים ומתהדקים, עד שבאחת הימים הציע לו הפריץ להשתדך אתו, כשבנו של הפריץ ישא את שרה בתו של החוכר, החוכר שלא רצה לשמוע בקול הפריץ, ראה שחיייו נתונים בסכנה אם יעורר חמתו של הפריץ על זה.

שבור ורצון, חזר החוכר אל ביתו, וגעה בבכיה סוערת, אשר כמותה טרם בכה מעודו, ואף בני הבית בכו עמו כששמעו במה המדובר.

בעודם הולכים שפופים ודוויים מהצרה שניתכה על ראשם, אמרה הבת לאביה שיסיר כל דאגה בלבו, ועוד היום תינשא לרבי יוסף המלמד הזקן, המתגורר בחצרם, ויעברו להתגורר בעיר אחרת, ולאחר מכן יספר לפריץ כי הבת עשתה זאת שלא בדיעתו, וכך נציל את נפשנו.

רמיזותיו של בן שיחו, הואיל ונוכח לראות כי אין הלזה מוציא מעותיו נתייבש ממנו והחל לחפש לו לקוח אחר.

באותה שעה ניצב רבי אברהם אבא בפני נסיון גדול וקשה, ברור היה לו כל צרכה, משמעותה של המציאה הנדירה המזומנת לו בזה, וידע היטב כי עושר רב עתיד לו על ידי התכשיט הלז, די היה לו, בשמים או שלשה מילים בלבד, כדי להבהיר לנער הנכרי את כוונתו, אלא מחמת מנהגו הטוב שלא לשיח לפני התפילה נמנע מלגמור את המקח, והמשיך לבית הכנסת לתפילתו.

מיד לאחר התפילה יצא רבי אברהם אבא השוקה, בנסיון לאתר את הנער ואת מטילו, אלא ששם כבר שווחו הבריות בהתרעשות, על אודות המציאה מן השמים שנזדמנה הבוקר לפני ר' שלמה בער הנפת, אשר רכש תכשיט זהב טהור במחיר שני זהובים.

כלילה בנפול תרדמה על אנשים, נגלה לרבי אברהם אבא בחלום, אביו רבי פנחס משקלוב, ובפנים נוהרות בישר לו לאמר: דע לך בני, כי עמידתך היום בנסיון הגדול, וויתורך על הרווח העצום שברכישת התכשיט הזהב כדי שלא לבטל את מנהגך הטוב, עוררה רעש גדול בשמים, נגזור עליך, איפוא בעבור זה כי תחת תכשיט הזהב שהפסדת, תזכה בכך צדיק וקדוש אשר יבהיק כזהב על פני כל הארץ.

באותה שנה נולד לרבי אברהם אבא בן ויקרא שמו בישראל פנחס, ה"ה הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע

רבי אברהם אבא שפירא, בנו של רבי פנחס המגיד משקלוב, ואביו של הרה"ק רבי פנחס מקאריץ, נודע בגאונותו ובצדקתו ומופלג בדקדוקי חסידות, בין היתר, מקפיד היה שלא לשיח שיחת חולין לפני התפילה, ומתוך שחסיד היה החמיר על עצמו אפילו בתיבה אחת ולא זע ממנהגו כמלוא נימה.

בוקר אחד בעשותו דרכו לבית התפילה, הבחין בנער נכרי ההולך לתומו ברחוב ואוחז בידו תכשיט זהב כבד, בקי היה רבי אברהם אבא גם בהוויות העולם הזה ועינו החדה קלטה מיד כי בזהב טהור הדברים אמורים, לפתע הישיר הנער את צעדיו לעברו, בא למולו, הושיט לעומתו את התכשיט ושאל: "שמא תחפוץ לקנות מוט נחושת זה בזהובים אחדים" כסבור היה הלה כי חתיכת נחושת מלוכלכת עלתה בידו, ולא העלה על דעתו כלל כי מחזיק הוא באוצר רב ערך, מכיון שמנוע היה מלדבר לפני התפילה, החווה לו רבי אברהם אבא בידו כשואל: זה מנין לך" על שפת הנער מצאתי - השיב הנער לתומו - בין חלקי האבנים הפזורים על החוף.

מישש רבי אברהם אבא את המטיל, ומשמצאו לח ומוזהם בבוץ, ידע כי אמת בפי הנער וכי אין זה גנוב איתו, הסכים לקנותו הימנו, ושש על המציאה הנפלאה שזימנה לו ההשגחה העליונה בהיסח הדעת, ברם הואיל ולא אבה לשאת ולתת לפני התפילה, שב והראה להנער בידו כי יבוא אליו לביתו לאחר שסיים את תפילתו ואז יקנה ממנו את ממכרו, ואולם מוחו של הנער הערל קטן היה מכדי להבין את

חיבה יתירה, מחמת ישרותו ותמימות דרכו, באחד הימים לחש באזניו אחד מידידיו - אציל המחוז, כי בתוך ימים ספורים, מוכרח הוא לצאת מן המדינה לבלי שוב, מפני

רבי יוסף, אביו של הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זי"ע, בעל פונדק ה' וגם למדן מופלג ירא ה' נעים לשמים ולבריות היה, אף אצילי העיר והמחוז רכשו אליו

נתגלתה לנגד עיניו תמונה נוראה מכל, אלמנה סוערה ושבעה ילדיה, כולם כחושים ומורעבים, מבכים את פטירת בעל הבית, שזה עתה שבק חיים, כעבור רגעים אחדים נתיישב רבי יוסף קצת בדעתו, וירץ אל תוך העיר להזעיק יהודים לעזרה, ליטול חלק בגמילות חסד של אמת, ואף את חלקם של האלמנה ויתומיה לא הניח והביא להם מזון להשקיט את רעבונם.

לאחר כמה שעות נתחלפו זעקותיה של אותה אומללה ביבבה קורעת לב כשהיא בוכה ומבכה את מר גורלה, שאף פרוטה אחת לקנות לחם לפי הטף לא השאיר אחריו, ואף לא ניצוץ אחד של תקווה הותר לנו.

רבי יוסף שנכמרו רחמיו על האלמנה ויתומיה, הושיט לה את צרור הכסף שבידו, שמיעדת היתה להאציל, כשהוא מרגיעה בדברי חיזוק ועידוד נוחם, האלמנה האומללה שחשבה שביקש לה לצון החלה ליצוק על ראשו קיתונות של גידופים, משנוכח רבי יוסף לראות את שבר נפשה וחוסר יכולתה להירגע, הותר את הצרור אצלה ונשא את רגליו ללכת משם, ועשה דרכו חזרה לביתו, כי אל האציל לא נותר לו במה ללכת.

באותה שעה התחולל רעש גדול בשמים ממסירת נפשו של רבי יוסף, לא די שלא השאיר לעצמו ונשאר בעירום ובחוסר כל, לאחר שמכר את כל רכושו, עוד נותר בעל חוב של עשרות אלפי זהובים שלוהה מאחרים, נימנו וגמרו איפוא בפמליא של מעלה, שבעד מסירות נפש כה מופלאה ראוי הוא לקבל שכרו בעולם הזה, אלא שבאותה שעה הופיע השטן וטען שצריכים להעמיד אותו בנסיון, לראות אם באמת אכן הרויח את שכרו משלם, הסכימו בבית דין של מעלה על ידו, הכריז אליהו הנביא שהוא ירד וינסנו.

משהגיע רבי יוסף לביתו, ידע כי גם הפונדק כבר אינו שלו, ואם כן אין לו

הסתבכותו בפלילים, ואין לפניו מנוס אחר כיצד להציל את חירותו. "בתוך הימים ספורים מוכרח אני למכור את כל נכסי ולקבוע על יד צרור של מזומנים, אותו אוכל ליטול עמי לדרך" - סח באזניו. ולכן נמלכתי בדעתי, כי מכל ידידי אשר על פני האדמה, רק אותך ראיתי איש אמונים לפני, גמרתי על כן אומר, לגלות את אזנך ראשונה מזה הדבר, מתוך תקווה, כי תהיה זה אתה אשר תקפוץ על המציאה, ותקנה מידי את כל הרכוש, ובכך תמורת מאה אלף זהובים בלבד מוכן אני להעביר לידך את כל רכוש הרב המצוי בתוך גבולות המדינה, נחלות שדה וכרם, יער וכפר, צאן ובקר, אמנם כל זאת בתנאי קודם למעשה, כי הסכום במלואו יגיע לידי במזומנים, תוך שבוע ימים ולא יאוחר.

לאחר שנשא ונתן במוחו רצוא ושוב בדבר המסחר שנפלה לידו, כי מסחר זו טומנת בה עשירות מופלגת כל יתואר, אף מאידך לגייס בתוך שבוע ימים סכום כסף כה אדיר במזומנים היתה משימה קשה ובלתי אפשרית כמעט, ומה עוד שאין לו יורש להניח אחריו, ובעד מי איפוא יכנוס ויצבור את כל החיל הזה.

אך בסופו של דבר החליט בדעתו להסכים להצעתו של האציל, ובהיעדר ברירה אחרת, עמד ומכר את כל רכושו, פונדקו, כלי כיתו, והתכשיטים היקרים, ואף הלוואות מידידיו נטל עד שהיו המעות צרורות ומנוחות בידו.

בעת שעשה רבי יוסף את דרכו למעונו של האציל לסדר את המקח וממכר, ומחשבותיו מלאות בשבח והודאה להשי"ת על העיסקה הנפלאה שנפלה לידו, נשמעה לאזניו לפתע, יללה מקפיאת דם צווחות אימים מגיעות לאזניו מרחוק, ניגש רבי יוסף אל הבית אשר ממנו נשמעו הקולות, ונתגלתה לנגד עיניו בית רעוע המטה ליפול אשר מבעד לחלונותיה בקעו אותן צווחות אימים, משנכנס רבי יוסף אל הבית פנימה,

ולאשתו מה לבקש בבית הזה, וכך גמרו אומר ליטול מקל נדודים ולצאת לדרך, בלילה הראשון לנדודיהם כשהגיעו לעיירה של יהודים נכנס רבי יוסף לבית הכנסת, והחל להגות בתורה.

בעוד הוא יושב ועוסק בתלמודו, התקרב אליו יהודי נכבד, זקן ונשוא פנים, והתיישב בסמוך לו, נתן לו שלום והחזיר לו שלום, והיהודי החל לחקור אחריו מה טיבו ומה מעשיו, ואף שרבי יוסף התאמץ להצפין עניינו בקרבו, לא הניחו אותו זקן והיה דוחק ומפציר בו, עד שלא יכול יותר רבי יוסף לעמוד בסירובו, וסיפר לו בראשי פרקים ממה שעבר עליו.

כיון ששמע הזקן את סיפורו אודות המצוה הרבה שנודמנה לו, החל הזקן לדבר על לבו ולומר לו, כי יהודי עשיר מופלג הוא, ומוכן הוא לתת לו מאה אלף זהובים טבין ותקילין, שימסור זאת לידו של האציל שמן הסתם טרם הספיק למכור את נכסיו, וכך יוכל עוד להשיג לעצמו את העושר, אך כל זאת בתנאי שימכור לו בעד זאת אותה המצוה שעשה "לאו מוחלט" - השמיע רבי יוסף לאזני הזקן "הבה אם כן,

נעשה בינינו שותפות" - ניסה הזקן את כוחו בהצעה חדשה - "אני אשלם לידך את מלוא הסכום אשר עלתה לך המצוה, ובתמורה לכך אהיה שותף איתך רק במחצית המצוה" - "לא ולא" הדגיש רבי יוסף באזניו, וכל כמה שניסה הזקן לפתותו בהצעות שונות, למכור לו חלק מהמצוה, עמד רבי יוסף על עמדו מבלי לרצות למכור ולו חלק קטן בלבד מהמצווה.

לאחר משא ומתן ארוך ומייגע היסב הזקן את פניו לעבר רבי יוסף "אליהו הנביא אנכי" - השמיע הזקן את קולו "ומן השמים נשלחתי לנסותך, אשריך שזכית לעמוד בנסיון עד תום". "עתה שכרך הטוב מובטח לך מן השמים" - הוסיף אליהו זכור לטוב ואמר - "והריני על כן לבשרך, כי כעת חיה, יולד לכם בן, ובו תשכון נשמה גדולה וקדושה, אשר זאת מאות בשנים מייחלים לבואה לעולם הזה, כדי להאיר לארץ ולדרים עליה באור תורה וקדושה.

לשנה הבאה נולד לרבי יוסף בן, הוא הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימינוב זי"ע, אשר הארץ כולה האירה מכבודו.

הרה"ק בעל חידושי הרי"ם זי"ע

הבטיח להשליש שלוש מאות זהובים עבורם, נאותה לשידוך, כשהגיע זמן החופה, התברר שסכום הכסף המובטח אינו ביד המגיד, תמורת זאת נקראה לבית המגיד ולאחר שיחה ארוכה, והבטחתו של המגיד, כי בן יולד לה אשר יאיר את העולם בתורתו, הסכימה להיכנס לחופה מבלי לקבל את כסף הנדוניא המובטח.

ואכן זכתה לבן, שהאיר את עיני ישראל ואת העולם כולו בתורתו וקדושתו, ה"ה הרה"ק רבי יצחק מאיר מגור זצ"ל.

זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל

אביו של הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע, רבי ישראל רוטנברג רבה של מאגנישוב, מחסידי הרה"ק המגיד רבי ישראל מקאזניץ זי"ע, נתאלמן בצעירותו, בתום ימי אביו נסע רבי ישראל, כדרכו, אל רבו לקאזניץ שם נתקבל בברכה על ידי המגיד, שהציע לו לשאת את קרובתו, יתומה שנתייתמה בילדותה מאביה רבי יעקב יצחק הלוי, ונתגדלה בבית המגיד מקאזניץ, ועד עתה נתקלו כל הצעות נשואין שהוצעו לה בסירובה המוחלט

אף לשידוך זה סירבה היתומה, אך לאחר שהמגיד מקאזניץ דיבר על לבה, ואף

בפרוס עלינו ימי הפסח, מתקרבים אנו ליומא דהילולא קדישא של מרן רבינו הקוה"ט בעל ברך משה זי"ע, ואשתקד כבר הבאנו באריכות את תולדות ימי חייו, וכל קורות הימים כפי סדר שנותיו ותקופתו, דבר דבור על מקומו ועתו, להעיד על השמש בגבורתו, המאיר ובא מתחילת זריחתו, שמור לקדשו "מבוא ועד צאתו".

על כן אמרנו בשנה זו דבר בעתו מה טוב לתאר בפני קוראינו הנאמנים את חג הפסח שנת תש"ה כאשר הי' רבינו במחנות העבודה בלאגער רעמיסדארף ואף בימי עברה וזעם הללו ראו בחוש גודל צדקתו וקדושתו אשר דקדק בקלה כבחמורה, ואף אחרי המון השתדלויות לאפות המצות מצוה לא עלתה בידו (כפי שיתואר להלן במאמרנו), קיבל רבינו עליו דין שמים באהבה, והביע שמחתו הגדולה שב"ה לא נכשל במשהו חמץ...

אתחלתא דפורענותא

בליל התקדש חג הפסח בשנת תש"ד פרצו הדייטשן לעיר זענטא וכדרכם חיפשו מקודם את האנשים המוכובדים ראשי הקהילה ורבני העיר, הרשעים היו חכמים להרע, כי היטב ידעו כי בליל הסדר ימצאו את כולם בתוך בתיהם, ועוד באותו לילה לקחו אתם כמה מראשי וחשובי העיר.

בין כך נתוודע רבינו מכל אשר נעשה, והחביא עצמו בבית שכנו כי ידע שבוודאי יגיעו אח"כ לחפש גם אותו בביתו, הרשעים חיפשוהו זמן מה ומכיון שלא מצאוהו הלכו להם לדרכם.

באותו יו"ט פסח כבר היה ניכר הפחד בעיר, רבינו עורר בדרשותיו שצריכים לרחמי שמים והרעיש עולמות על דבר זה, שבת שאחרי פסח שבת מברכים חודש אייר כאשר עלה רבינו על הבימה לברך ברכת החודש פרץ בבכי מר, ולבו לא ניבא לו טוב על מה שיתרחש רח"ל בחודש המר הזה.

שבועיים ימים אחרי חג הפסח, הכריזו הדייטשן בעיר זענטא כי כל תושבי העיר אנשים נשים וטף יתאספו בשעה מסויימת בחצר ביהמ"ד הגדול, ומשם הובלו כולם לעיר סעגעדן שם התעכבו בהביהמ"ד של הנעלאגן בלחם צר ומים לחץ בתנאים קשים מאוד.

אחרי זמן קצר המשיכו בנסיעתם לעיר באיא, הרשעים הכריחו את היהודים ללכת ברגלם דרך ארוכה מאוד, כמובן שהבהלה היתה גדולה מאוד, הילדים הקטנים בכו מאוד, רבינו נשא את שני בניו על ידו, והרבנית החזיקה את בתה, היה אז יום גשום מאוד, ובמצב זה הוצרכו ללכת ברגלם בקור ובגשם מהלך רב מאוד, רבינו התבטא פעם ואמר על התקופה ההוא: "די הימלעך האבן געוויינט..."

שם בעיר באיא הכניסו אותם באיזה דיר (שטאל) של חזירים, ושם התעכבו כמה שבועות והמצב היה קשה מנשוא, כי לא היו יכולים לעמוד ישר כי תקרת הדיר היתה נמוכה מאוד,

וכן לא נתנו להם מאכל ומשתה כדבעי, רבינו היה באותם הימים שבור ורצון מאוד כחרס הנשבר כי מזליהו חזי לאן הם מובלים... לא עבר זמן רב ושוב הובילו את היהודים לאוישוויץ, כאשר הגיעו לשם עמד הרשע דר.

הגוף בפאבריק ענקי שעשו שם בענוין ושאר דברים הנחוצים לכלי משחית, ועקב כך היה מחנה זו מבוקש ביותר אצל האמריקאנער שבאו ללחום עם הדייטשן, כמו כן היה תפקידם של העובדים במחנה זו לבנות בתי מחסה

מענגעלע ימ"ש ובידו הראה מי לחיים ומי למוות, כאשר הגיע תורו של רבינו שאלו הרשע על מעשהו, ענה לו רבינו כי הוא עובד אדמה (א פעלד ארבעטער) והיה הדבר מתקבל על הדעת כי בסביבת עונטא היו שדות כרמים ופרדסים

הרשע ביקש מרבינו שיראה לו את ידיו, וכאשר הראה לו רבינו את ידיו הק', שאג הרשע בכעס "זי הענט ראבינער", כי היו ידיו נקיות מאוד, וקללו בקללות נמרצות.

הרשע רצה לשלוח את רבינו למקום עבודה קשה שעובדים שם עבודת הפרך לאות נקמה על שלא אמר לו את האמת, אבל עצת ה' היא תקום, בין כך ובין כך הגיעו לשם קבוצה נוספת והיה שם מהומה גדולה, ובתוך הרעש נדחף רבינו עם עוד יהודים אחרים לצד הימין.

אחרי כמה ימים הובילו את רבינו עם כל הקבוצה למחנה בוכענוואלד הסמוכה לאוישוויץ, שם שהו שתי שבועות בעבודה קשה מאוד והיו צריכים להעביר משאות כבדים וקשים ממקום אחד לשני.

אחרי שבועיים ימים שהיה רבינו במחנה בוכענוואלד העבירו למחנה טראגליץ, רעימסדארף, שם עבדו בעבודה קשה המפרכת את

וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנוכי ואחרי כן יצאו ברכוש גדול. והיא שעמדה לאבותינו ולנו שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו והקב"ה מצילנו מידם.

ויתבאר על פי מה שכתב היעב"ץ בהקדמת סידורו עמודי שמים (סולם בית אל חווק ב) מי שיעיין ביחוד ענינו ומעמדינו בעולם, אנחנו האומה הגולה שה פזורה, אחר כל מה שעבר עלינו מהצרות והתמורות אלפי מהשנים, ואין אומה בעולם נרדפת כמונו, מה רבים היו צרינו, מה עצמו נשאו ראש כל הקמים עלינו מנעורינו להשמידנו לעקרנו לשרשנו, מפני השנאה שסבתא הקנאה רבת צרוננו, גם לא יכלו לנו לאבדינו לכלותינו, כל האומות הקדומות העצומות אבד זכרם בטל סברם, ואנו הדבקים בה' כולנו חיים היום, לא נפקד ממנו בכל תוקף אריכות גלותינו אפי' אות וניקוד אחד מהתורה שבכתב, וכל דברי חכמים קיימים, לא שלט בהם יד הזמן ולא כילם, חי נפשי כי בהתבונני בנפלאות אלה גדלו אצלי יותר מכל הנסים והנפלאות שעשה השי"ת לאבותינו במצרים ובמדבר ובארץ ישראל, וכל מה שארך הגדלות יותר נתאמת הנס יותר ונודע מעשה תקפו וגבורתו, עכ"ל.

וכל החשבון הזה היה להיות ישראל במצרים כי על ידי שנשתעבדו שם בערות הארץ ועכ"ז זכו להחזיק מעמד עי"ז נתאמת אצלם האמונה בבורא כל עולמים ועי"ז הגיעו למדריגת ויאמינו בה' ובמשה עבדו, כי כל הנסים הללו מרבה בנו האמונה בבורא, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתם לכלותם להפר בריתי אתם.

ובזה יתבאר מה שאמר הקב"ה לאברהם אבינו בבית בין הבתרים ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה, אך לבסוף גם את הגוי דן אנוכי, אך עי"ז ואחרי כן יצאו ברכו"ש גדול הוא האמונה באל עולם, ע"ד שאמרו (סנהדרין טז.) כל הדבר הגדול, דבריו של גדול, דע"י הנסים יתחזקו באמונתו ית"ש גדול אדונינו ורב כוח, וממשיך ואומר **והיא שעמדה לאבותינו ולנו, שאותו האמונה נתאמת ונתחזק בכל הדורות, שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו, כי גם הטובים בגוים המלומדים שבהם שונאים אותנו ואורבים עלינו להרגינו ח"ו כמו שבעינינו ראינו שרשעים הארורים ממדינת אשכנז שהיו המלומדים שבאומות והתנפלו עלינו ברשעה נפלאה ואבדו אלפי ורבבות מישראל באופן נורא ומבהיל אשר לא היתה כזאת מאז היתה ישראל לגוי, אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו, ובכל דור ודור שעוד אנחנו נשארים בחיים אף אם עומדים עלינו לכלותינו הקב"ה מצילנו מידם ועי"ז האמונה מתאמת אצלנו יותר ויותר.**

(הגדה של פסח ברך משה)

ד"ת ממרן רביה"ק בו מזכיר את הימים הקשים בשנות הזעם

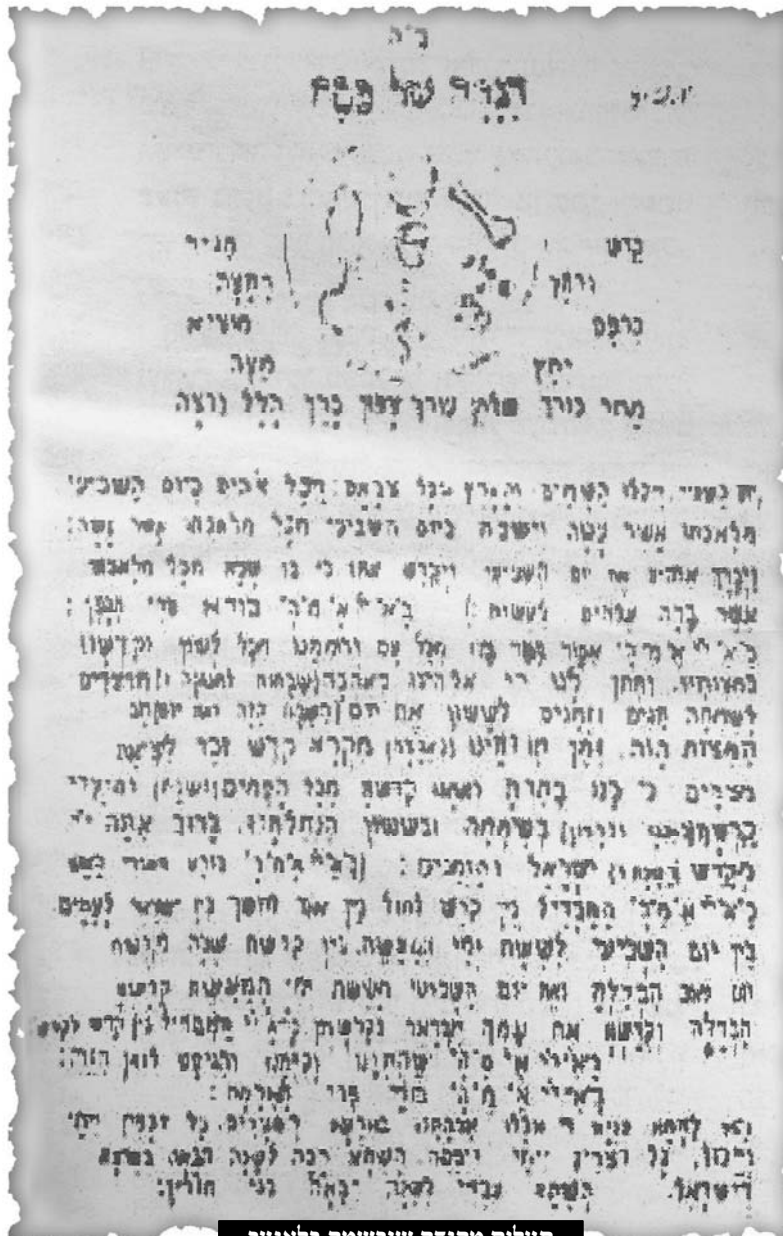
ומסתור מתחת לאדמה (בונקער"ס) כי הדייטשן
 כבר חששו בעת ההוא מחיל צבא ארה"ב והכינו
 עצמם למלחמה.
 כשנה שלימה היה רבינו במחנה זו, והיה
 מרגלא בפומי' לומר בענוות קדשו: דאמרו חז"ל
 (מס' עדיות פ"ב מ"י) משפט רשעים בגיהנום י"ב
 חודש, וגם הוא היה תחת ציפרי הרשעים י"ב
 חודש מחודש אייר שנת תש"ד עד אייר שנת
 תש"ה.

חודש ניסן

ימי חג הפסח
 בשנת תש"ה היו ימי
 הרס עולם ליהדות
 אייראפע באשר
 המלחמה הי' כבר קרוב
 לקיצו, אמנם דווקא אז
 הגבירו הרשעים ימ"ש
 את הרציחות באופן
 מבהיל וכנודע שרוב
 קדושי אונגארין נהרגו
 בתקופה זו, רביה"ק זי"ע
 אשר הגלה ממקום
 מושבו בזענטא לפני
 קרוב לשנה שלימה עם
 כל בני קהילתו, ואז כבר
 עברו עליו שבעה מדורי
 גיהנם ואת כוס התרעלה
 שתה עד תומה ר"ל
 כאשר כל בני משפחתו
 עלו על מוקדה על
 קידוש השם יחד עם כל
 הקדושים הי"ד, ואחרי
 כמה וכמה גלגולים,
 שהה אז בגיא צלמות
 במחנה רעימסדארף
 במצור ובמצוק.

רצון יראיו יעשה

ואף אמנם שגופו הק' היה מושפל
 ומדוכא והי' מלך אסור ברהטים בבירא
 עמיקתא ועולמו חשך בעדו, ברם לא כן נפשו
 הגדולה אשר בהתקרב ליל התקדש החג,
 נתעוררה בלבת אש קודש מבין שברי לבבו
 הטהור, לעשות את הפסח במועדו ככל
 משפטו וחוקתו, ובחסדי ה' אשר רצון יראיו

תצלום מהגדה שנרשמה בלאגער

פעמים נתנו מלחמם וממימיהם לרבינו ז"ל, וגם אז נתנו כל הונם ורכושם לרבינו ז"ל שיוכל לקנות מספיק "קארטאפל" לימי הפסח. הקארטאפל בישלו ע"י "נאפט מאשינען" דהיינו שהי' שם מאשין גדול של נעפט, וכאשר פתחו אותו יצא אדים (פארע) ובוזה בישלו את הקארטאפל לפסח.

בנפשו יביא לחמו

באותם הימים ארע שנזדמה לרבינו בעבודתו פת לחם שלימה, ורבינו ז"ל החביאו בבגדיו, וחישב בדעתו להכניסו אל תוך הבאראק במטרה להחליפו אצל גוי עבור עוד קארטפל לצורך הפסח.

לא יאונה לצדיק כל און

אכן ברור הדבר שאם המצא תמצא בידו שהכניס לחם לתוך הבאראק היתה אחת דתו ח"ו, אמנם רבינו במסירות נפשו החביאו היטב, והשליך על ה' יהבו שיצליח דרכו.

ברם איתרע באותו יום שהיו הרוצחים ימ"ש בחמה גדולה, אחרי שחשדו באחדים מתושבי הבאראק שקרעו מהכסתות המיוחדים לשינה להלביש בעת צאתם ועבודתם, ולכן סגרו שערי הבאראק, ועמדו בשער החצר, והעבירו לפנייהם אחד אחד מכל אסירי הבאראק לחפש בבגדיהם, כמובן שרבינו מצא א"ע בסכנה

יעשה נתהוה שבאותם הימים בא לפני רבינו אחד מאסירי המחנה הרה"ח ר' ליפא פריעדמאן ע"ה (מב"פ) שהי' מופקד בעבודתו לסדר בגדי הקדושים אשר נהרגו ל"ע, ומצא שם בין החפצים שרשרת זהב גדולה והביאה לפני רבינו, ותיכף נענה רבנו בשמחה רבה שהוא חסד גדול מעם ה' אשר בעבדותינו לא עזבנו ויט עלינו חסד כדי שנוכל לסדר צרכי החג לכל דכפין.

ככל שהי' הדבר נראה תמוה ומרוחק המציאות, כאשר בגיא צלמות אשר בין מאות האסירים אשר איבדו את צלמם רח"ל וצפד עורם על בשרם מרעב ומצמא ומרוב תלאות, וחיהם תלויים להם מנגד מחמת הצר הצורך ושבורים ורצוצים מהרג ואבדן כל יקריהם וקרוביהם ר"ל, והנה עומד רבינו ושיש ושמה כמוצא שלל רב שיוכל לתת להם "צרכי החג", אכן רבינו אזר כגבור חלציו, ואסף כמה מאנשיו לשות עצות בנפשם שיהיה בידם היכולת לקיים מצוות הפסח הקרב ובא עצהיו"ט.

ראשית פעולתם היתה להתחיל לאסוף ולקנות קארטפל כמה שאפשר בכסף ובשוה כסף, שיהי' להם כדי חיותם לימי הפסח שלא יצטרכו ח"ו להכשל באיסור חמץ, ותיכף הלכו לדבר עם הקאפו אשר הי' מופקד עליהם,

שימסרו לידו סכום מסויים על כל "קארטאפל" שימציא להם, שם במחנה היו עם רבינו שני אחים הרה"ח ר' אנשיל ור' שמואל פריינד ע"ה, שהי' מנאמני רבינו בעת צר בגיא צלמות, והרבה

תמונה של באראק במחנה רעימסדארף

ממשיית כי לולא אם היו מוצאים את הלחם אצלו אזי היו נוקמים בו ר"ל על אתר בלי שום טענה ומענה, רבינו התחיל להזכיר זכות אבותיו הק' שיגינו בעדו, ובחסד הש"י וברוב רחמיו הבחין ברגע האחרון ששם יש פירצה קטנה בגדר החצר, ובניסי ניסים כשלא הבחינו במעשהו נדחק בפירצה זו ויברח לנפשו.

לעשות רצון אלוקי חפצתי

כמה ימים קודם ליל התקדש חג אסף רבינו ז"ל אחוזת מרעהו וגילה את אזנם על עוז חפצו ורצון קדשו לאפות מצות למצוה וכמובן שהי' תלוי בסכנה עצומה והיו צריכים להכין כל צעדיהם לפרטי פרטים, ונדברו ביניהם כדלהלן - בבית התבשיל פעלו שני האחים הרה"ח ר' לייבוש ור' משה פרענקל ע"ה והבטיחו שהם ידאגו להביא משם קמח למצות, מקום האפיה קבעו שיהי' בהבאראק של ר' אברהם פריינד ע"ה שהוא הי' הכובס של המחנה, ובהיות שהיו אצלו חביות גדולות מפח חשבו להבעיר בתוכם עצים ועל פתח החביות ישימו בלעך ועל גביו יוכלו לאפות המצות, ובמקום הוועלגער האלץ היו צריכים לחפש צלוחיות מזכוכית עגולות, אמנם הי' להם בזה טירחה מרובה לחפש שיהי' חלוקים ולא עם שקיעות ובלטות ועלה להם במסירות נפש רבה למצוא כמה מאלו, ובכן קיוה רבינו ז"ל ובני חבורתו שבעמק הבכא במקום ציה וצלמות יזכו לאכול בליל הסדר ממיכלא דמהימנותא וגם אחרי שכל משברין וגליך עליהם עברו, ועל אף מצבם המור והנמהר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה כאשר אך לזאת קיוותה נפשם שיזכו לעשות מצוות הש"ת כדת וכראוי.

רעות שבעה נפשי

אכן לגודל שברם ועגמת נפשם, לא איסתיעא מילתא, וגופא דעובדא הכי הוה: בליל י"ד בשעות המאוחרות התחילו להכין א"ע

לצאת מהבאראק לאפות המצות ובראשם רבינו ז"ל, ועל אף הסכנה שהיה כרוך בדבר זה נתעוררו עוד הרבה יהודים בשמעם שרבינו ז"ל הולך לאפות מצות, ונצטרפו עמהם בהגיעם להבאראק של ר' אברהם פריינד הי"ו שהי' בית הכובס של המחנה, נתחלקו לב' קבוצות חלק נכנסו לאפות וחלק נתפזרו בחוץ מסביב לבאראק כדי שיוכלו להזהירם מכל סכנה ח"ו שלא תבוא, ובחפזון התחילו לערוך את המצות היקרות, התנור כבר הי' מוכן מקודם, והתחילו בלישת הבצק, אמנם לרוב יגונם כאשר ממש ברגע זה נשמע קול תרועת המלחמה, כי התחילו חיילות אמעריקא ורוסלאנד לעבור באייראפלאנען מעל המחנה, וכדרכם קודם שהתחילו להחריב האירו את כל הסביבה כיון שרצו להרסו מבניי הדייטשן, וכל הסביבה של הבאראק הואר כאור יום והיו בסכנה גדולה, ואז נמלטו איש לנפשו, וכמעט רגע לא נשאר שם איש והתירו בלית ברירה את הבצק, שהי' כבר אחרי הלישה, וכשחזרו אחרי כך, אמר להם רבינו ז"ל שבהיות שנשאר העיסה שעור חמוץ בלי שמירה לשמה לכן יצטרכו לוותר לדאבון לב על המצות.

רבינו ז"ל דיבר על לבם לנחמם, באמרו שבכל השנה לא אכלו לחם מקמח ממש כלל, ועכשיו הביאו קמח ממש ולולא הי' בזה איזה סרך חימוץ ח"ו הרי היו נכשלים בחמץ פסח ה"י, ולכך טוב יותר שלא לאכול כלל, וחזיקם בדברי תנחומים כי הגם שמצות לא יהיו לנו מכל מקום חמץ ג"כ לא נאכל.

רביה"ק זי"ע הי' מספר הרבה פעמים סיפור זה בליל הסדר, ולפעמים הי' מזכירו אצל והיא שעמדה ובכל פעם היו עיניו הטהורות זולגות דמעות צער בהזכרו באותם שעות קשות בעמק הבכא כאשר גם כשרצו למסור את נפשם על מצוות מצה נכזבה תוחלתם, והי' נענה

בלשון קדשו "מצה האבן מיר טאקע נישט געהאט אבער מרור האבן מיר געהאט גענוג און נאך".

כהא לחמא עניא די אכלו אבהתנא

בליל פסח נאספו בתוך הבאראק ואמרו ביחד את ההגדה, אשר כמה מיהודי המחנה רשמו אותו על נייר לפני פסח על חתיכות נייר, ובאופן כזה ערכו את הסדר כשהם יושבים על מיטותיהם.

ובבית עבדים בגיא צלמות הרגישו היטב בנפשו את שעבוד מצרים, ויאנחו בני ישראל מן העבודה, וכך ה' מספר רבינו ז"ל הרבה פעמים

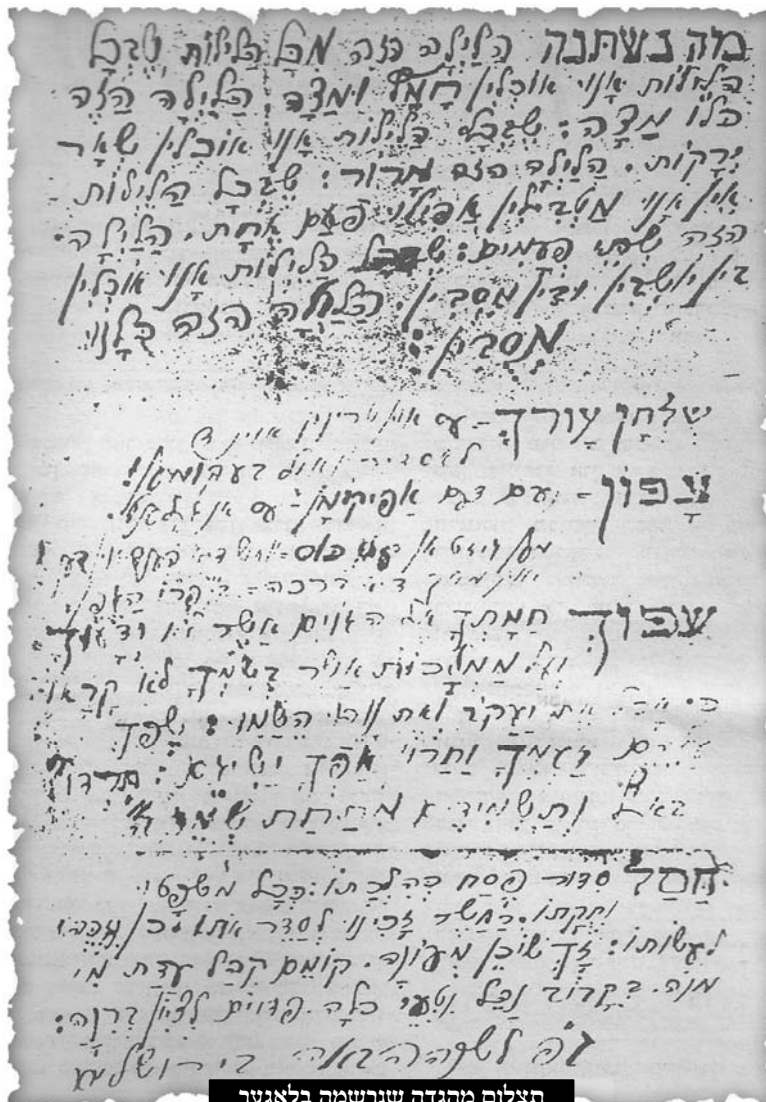
אשר חשבו לעקור את הכל, כניש קוב"ה לכל פמליא דילי - כלשון הזוה"ק - ואמור לון זיל ושמעו סיפורא דשבחא דילי דקא משתעי בני וחדאין בפורקני.

"הי' בורך מצה ומרור"

ובהגיעם למוציא מצה ושולחן עורך, לקחו מהקארטאפל ומוזה אכלו במקום כל מאכלי ליל הסדר, וכיוונו דעתם למה שאמרו חז"ל חשב לעשות מצוה ונאנס מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, ובשפתם הי' מרחשין תפילה להשי"ת שעוד יזכו לערוך את סדר ליל הפסח בחייהם כשנים קדמוניות.

בליל הסדר, שאז בשעה שאמרו "מרור זה שאנו אוכלים על שום מה על שום שמררו המצריים את חיי אבותינו במצרים בעבודה קשה", נעשה התעוררות גדול עד למאוד, כי כבר ידעו את טעם המרור בתכלית המכוון יותר משאר דברים.

ובמצב כזה ישב רבינו ז"ל ובני חבורתו לערוך את סדר ליל הפסח, ולספר בנסי יציאת מצרים מתוך אמונה איתנה בגאולת מצרים, ומתוך תקווה ובטחון בהשי"ת שיגאלם משם במהרה, ובודאי שם בגיא צלמות הוי חדי קודשא ברוך הוא בההיא סיפור פי כמה וכמה, ושם תחת ידי הרשעים הארורים ימ"ש

תצלום מהגדה שנרשמה בלאגער

[אגב, יצויין שפעם אחת בערב פסח בעת אפיית המצות מצוה באמריקא כאשר חילק רבינו הטייגלעך להעולם, והבחין רבינו ז"ל בהרה"ח ר' אברהם פריינד ע"ה ואמר לו רביה"ק בהתרגשות עצומה "ווער האט זיך געגלייבט מיר וועלן נאך האבן די זכיה צו באקן מצוות"]

פקוד יפקוד אלקים אתכם

לימים היה הרה"ח ר' יוסף פרענקל ע"ה (מלאנדאן) מספר מדי שנה בעת עריכת ליל הסדר, איך שרביה"ק זי"ע נאזר בגבורה, ופתח פיו בחכמה כבימי קדם ודרוש דרש מש"ה דברי חיזוק באמונה ובטחון, ופירושים נאים על סדר ההגדה לחזק לבבות הנשברים והנדכאים, ולהפיח רוח חיים בעצמות היבשות באמונת אומן כי אף שלא נשאר לנו כי אם גוויתינו, ואבדו כל מחמדינו ל"ע, אבל יש לנו אב זקן אבינו שבשמים אשר אל יעזבינו ואל יטשנו כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב ונצר ישראל לא ישקר, והוא יושיענו ויגאלנו שנית לעיני כל חי לאמר הן גאלתי אתכם אחרית כראשית, השתא

בעגלא ובזמן קריב בב"א.

אחרון של פסח

ביום אחרון של פסח בראות רבינו שאצל כמה מיהודי המחנה בא לכלל סכנת נפשות אחרי שעבר עליהם ימי הפסח מבלי לאכול אוכל המזין, התיר להם רבינו לאכול מאכל מסויים שהי' נראה כמו לאקש"ן אשר אספו היהודים, רבינו הי' אומר שאף הלחם

ושאר המאכלים שנתנו הדייטשן אינו בטוח אם זה הי' חמץ גמור כי לא הי' נראה כמי שנעשה מחמשת מיני דגן...

[מענין לענין באותו ענין, יסופר כי בליל התקדש חג הפסח כאשר התנפלו הרשעים על עיר סיגעט, ורבינו התחבא עצמו אצל שכינו, אז לקחו הרשעים עמם קבוצה של אנשי סיגעט והובילו אותם למחנה העבודה בסאבעטיצע, בין היהודים הללו הי' א' בשם ר' יודאלע גאנז ע"ה, אשר הי' איש חסיד ומורם מעם, וכאשר חילקו הרשעים את האוכל בפסח נתנו לו מרק ולא רצה לאכול מחשש חמץ או טריפה וכדו', ומאכלו הי' רק כמה חתיכות של בצל, והיו שם במחנה כמה אנשים מילידי זענטא אשר עלה בידם לברוח משם וחזרו לעיר מולדתם בעזנטא, וסיפרו לבני משפחתו של ר' יודאלע כי אין הוא רוצה לאכול את המרק וכל חיותו הוא רק ע"י מעט הבצל שאוכל, משפחתו של ר' יודאלע הלכו לרבינו וסיפרו לו את מה שסיפרו האנשים הבאים מהלאגער, ושאלו את רבינו כדת מה לעשות, אמר להם רבינו שיודיעו לר' יודאלע בשמו שפסק דמוטר לו לאכול את המרק (ע"י בס' זכרון יצחק ע' ס"ו)

כן בקודש חזינו את עבודתו הק' של מרן רבינו הק' בשנות הזעם, במצור ובמצוק, בצרה ובשביה, בזמנים קשים כאלו, מ"מ נשאר אדוק וקשור בקשר עליון דאורייתא קודשא בריך היא וישראל, בקשר בל ינתק, ובמסירות נפש ממש נשאר איתן בכל העתים והזמנים, וכל לבו ומחשבתו הי' לימוד התורה וקיום המצוות...

תפילה שתיקנו לומר בלאגער לאלו שאכלו חמץ בפסח

מאפילה לאורה

אחרי המלחמה הלך רבינו לטעמעשוואר ושם מצא כמה מאנשי שלומו שהלבישוהו במלבושי כבוד, ומשם חזר לארץ מגורי אביו בעיר סיגעט להחזיר העטרה ליושנה. אך כגורלם של שאר הקהילות הקדושות היתה גם גורלה של העיר סיגעט הגדולה לאלקים אשר שתתה בעוה"ר כוס התרעלה ובניה הלכו שבי לפני אויב ל"ע, ורובם מהם עלו על מוקדה ולא נשאר רק מעט מזער מיושביה ששרדו לחיים.

כן יגיענו למועדים ולרגלים אחרים

כשהתקרב ובא חג הפסח שנת תש"ו התחילו להתכונן בהכנה דרבה לקראת החג הקרב ובא לסדר את צרכי יו"ט בכל החומרות וההידורים, את המצות אפו בעיר סיגעט בהידור רב, ורבינו בעצמו השגיח בבית האופה שהכל יתנהג כשורה.

יין לד' כוסות הי' לרבינו יין ישן אשר קיבל מיידו הרה"ג ר' יעקב ווייס ז"ל, אשר הי' סוחר גדול של יין בעיר וואדקערט, וכאשר גורשו משם למחנות העבודה השאיר מרתף מלא יין ישן, ולפני שיצא מפתח ביתו הלך לסגור את כל החביות בחותם ע"ג חותם בכדי שיוכל להבחין היטב כשיחזור אם שלט בהם ידי זרים.

כאשר חזר לביתו אחרי המלחמה ראה מיד כי היינות נפתחו, וברור הדבר שעפ"י הלכה

אסור לשתות יינות הללו משום יין נסך, אך הדבר הי' לפלא בעיניו מדוע לא גנבו את היין לגמרי, עד שעלה ברעיונו כי הרשעים נתנו בתוכו סם המוות בכדי להמיתו, ובכדי לבדוק הדבר נתן כוס יין לכלב לשתות, ולא עבר זמן רב ונפל הכלב על הארץ מת, וכך ניצל ממות לחיים בזכות שמירת התורה והמצוות.

חבית אחד של יין נשאר סגור וחתום וראו בחוש שבזה לא נגעו לדעה, ומיין זה שלח לרבינו שיהי' לו יין לד' כוסות. בשבת הגדול דרש רבינו בביהמ"ד לכל תושבי העיר סיגעט, והאריך רבינו בענינים שונים העומדים על הפרק, ובעיקר עורר ביסודות הכשרות שצריכים להיזהר בכל השנה ובמיוחד בחג הפסח.

ליל התקדש החג

סיפר הרה"ח ר' יושע פריינד ע"ה שבליל הסדר ערך רבינו את הסדר ברוב עם הדרת מלך, והזמין לשולחנו הרבה מתושבי העיר סיגעט שהיו שבורים ורצוצים ממר גורלם, ויחד אתם ערך רבינו הסדר, ובלילה ההוא ניסה להכניס בהם רוח חדשה ברגשי חג זמן חירותינו, והפיח בתוך לבם תקוה לגאולה שלימה לצאת מעבדות לחירות ומאפילה לאור גדול.

במשך כל ימי החג הי' שולחנו של רבינו מלא על כל גדותיו עם אורחים פליטים ואפי' סתם תושבים אשר לא הספיקו לסדר את ביתם כראוי לחג, כולם מצאו בביתו של רבינו כמקום שיוכלו לקבל את צורכי החג בהרחבה גדולה.

ביו"ט שביעי של פסח באו ציבור גדול לביתו של רבינו, ורביה"ק השמייע לפניהם דברי תורה מענייני דיומא, והמשיכו בזמירות ותשבחות להשי"ת על אשר גבר עלינו חסדו והציאנו לחירות עולם.

תמונה מביתו של רבינו ז"ל בעיר סיגעט

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

יז

יום ב' פרשת תרומה תשס"ח לפ"ק

ביקורו של כ"ק אדמו"ר הגה"צ רבי דוד טווערסקי שליט"א
אדמו"ר מראחמיסטריווקא ירושלים ת"ו

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: ס'איז צו פארן א פיר
שעה פון קיעוו. נעבן משערקאס.

רבינו: משערקאס איז א גרויסע שטאט, זי איז שוין
שטארק צו מזרח פון קיעוו. איך בין נאך קינמאל נישט
געווען אין משערקאס.

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: מ'ווייסט נישט וואו
עס איז דער ציון פונעם משערקאסער ז"ל (הרה"ק רבי
יעקב ישראל זי"ע זקינו של הרה"ק רבי מרדכי דוב מהארנאסטייפל
זי"ע, זקינו של כ"ק רבינו שליט"א).

רבינו: אין הארנאסטייפל בין איך שוין איינמאל
געווען. דארט איז דער ציון אינמיטן די שטאט, עס איז
דא דער אוהל.

הארנאסטייפל איז נעבן משערנאביל, מיר זענען
אבער נישט אריינגעפארן קיין משערנאביל, מ'האט
מורא געהאט אריינצופארן (מחמת רעל האמאס שיש שם).
אלעס דארט איז הרוב, הארנאסטייפל איז אויך
אינגאנצן פוסט, אלעס איז ליידגע הייזער, די מענטשן
דארט האבן אלעס איבערגעלאזט, גאנצע מיילן נאך
פאר הארנאסטייפל זעהט מען שוין אז עס איז ליידג
אין פוסט, אלע געגענטער ארום משערנאביל איז
געבליבן הרוב ונחרב. אין הארנאסטייפל האבן די
רשעים הרוב געמאכט דאס ביה"ח ר"ל, און ארום דעם
אוהל זענען אויפגעבויעט געווארן הייזער, אבער די
הייזער שטייען ליידג... דער אוהל האט מען שפעטער
צוריק געבויעט. אבער ממש נעבן דעם אוהל שטייט א
גרויסער בנין וואס מ'האט געהאלטן אינמיטן בויען,

רבינו פרס בשלומי ובשלום הפמליא שנתלו אליו

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: איך בין געקומען
באזוכן דעם רבי'ן שלא על מנת להחזיר, כ'זויל נישט
מטריח זיין, און ס'קומט פשוט נישט אויס די צייט, איך
בין אהער געקומען עוסק זיין... מ'דארף דאך שאפן
עפעס פאר די ישיבה.

רבינו שליט"א: כ'פארשטיי, מ'קומט דאך נישט סתם
אזוי קוקן אמעריקע... ווי איך הער מאכט מען די
נסיעה זייער קורץ.

כ'בין דאך געווען יעצט דארט אין ירושלים, כ'האב
געזעהן די ישיבה.

איר זענט שוין געווען אמאל דא אין אמעריקע?

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: יא, איך האב דאך
דא געוואוינט עטליכע יאר, איך בין אן איידעם ביי
הגה"צ רבי משה ניישלאס זצ"ל אב"ד שיכון סקווירא,
האב איך דא געוואוינט עטליכע יאר...

רבינו דיבר בהתרגשות מחותנו הגה"צ ז"ל: א
מייערער איד איז ער געווען רבי משה, א איד א צדיק!
א תלמיד חכם, זייער אן ערליכער איד, א ירא שמים, א
צדיק תמים איז ער געווען... א גרויסער מתמיד. אזוי
ערליך, אזוי ערליך... א ענוותן...

הייסט דאס אז איר האט געוואוינט אין סקווירא?

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: יא, אפאר יאר האב
איך דארט געוואוינט.

ושאלו רבינו שליט"א אודות ביקוריו במדינת אוקריינא,

ועל מקום העיר ראחמיסטריווקא

און מ'האט דאס איבער געלאזט און נישט צוגעענדיגט, אזוי איז עס געבליבן האלב אויפגעבויעט, עס שטייט אזוי פוסט.

אזוי זעהט מען דארט גרויסע פארמס, אן קיין מענטשן און אן קיין קוהען, אלעס איז ליידג און פוסט.

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: דארט קען מען אריינפארן אן קיין רשות? ווייל קיין משערנאבל קען מען נישט אריינפארן אן קיין רשות.

רבינו: יא, מ'קען אריינפארן אזוי אן קיין רשות.

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: איך האב געהערט פון איינעם פון די הארנאסטייפלער אייניקלעך פון מילוואקי – איינער פון זיי איז יעצט געווען אין ארץ ישראל – האט ער מיר דערציילט אז זיין טאטע האט אים דערציילט אז ער איז געווען אין בעלזא ביי הרה"ק רבי ישכר בער זצ"ל, האט ער געזאגט אז רבי ישכר בער איז דאך געווען ביי הרה"ק רבי אהרן משערנאבלער זי"ע, (שהיה חתן הרה"ק רבי ישעי' משולם זיסא מטשערנאביל זצ"ל בן הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע), און רבי אהרן זי"ע האט זייער שטארק מקרב און מחבב געווען דעם הארנאסטייפלער (שהיה נכד אחיו הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערנאביל זי"ע).

דער הארנאסטייפלער האט דאך געפירט זיין רבנות אין די גלילות פון טשערנאבל. האט ער געזאגט אז איינמאל איז געווען ערב סוכות איז געקומען א שליח פון הארנאסטייפל צו רבי אהרן משערנאבלער, אז אזוי ווי ער האט נישט קיין לולב, בעט ער אז דער פעטער זאל אים שיקן א לולב.

ער האט דאן געהייסן פאר די משפחה אז זיי זאלן צוריקגעבן די לולבים, ווייל ער זאל אים קענען שיקן א לולב. ס'האט זיי געארט אביסל אז זיי האבן געדארפט צוריקגעבן זייערע לולבים.

רבינו: איך האב געהערט די מעשה פונעם טאטן ז"ל, דעם סיום פון די מעשה איז נאך אינטערעסאנטער...

די מעשה איז געווען אז ערב סוכות האט רבי מאטעלע הארנאסטייפלער נאכנישט געהאט קיין לולב. האט ער באפוילן מיט א שליח פארן פעטער רבי אהרן משערנאבלער אז ער האט נישט קיין לולב, צי אפשר האט ער אן איבריגן לולב אז ער זאל אים קענען שיקן. רבי אהרן משערנאבלער האט שוין געהאט אויסגעטיילט לולבים פאר אלע זיינע קינדער און אייניקלעך וואס האבן דארט געוואוינט, האט ער געהייסן צוריק צוזאמען נעמען אלע לולבים, און ער

האט אויסגעקליבן דעם שענסטן לולב, און ער האט אים דאס געשיקט, עס איז געווען דער לולב פון איינעם פון די קינדער, דאס האט אים זייער וויי געטון, איז יענער געגאנגען פרעגן דעם פאטער פארוואס ער האט אים געמוזט שיקן דעם שענסטן לולב?

האט רבי אהרן משערנאבלער אים געזאגט "ווען דו וועסט מאכן אזא שיינעם 'על נטילת לולב' ווי ער, וועסטו אויך האבן אזא שיינעם לולב..."

דער בעלזער רב האט שטארק מכבד געווען די הארנאסטייפלער קינדער, האט ער אמאל געזאגט פארוואס ער איז זיי אזוי שטארק מכבד, ווייל ער איז זיי שולדיג אן הכרת הטוב. ווען ער האט חתונה געהאט קיין טשערנאבל, האט אין די זעלבע צייט זיין ברודער (הרה"ק ר' ארי' לייבוש ממאגורוב זצ"ל) אויך חתונה געהאט קיין טשערנאבל (אצל הרה"ק רבי מנחם נחום זצ"ל מטשערנאביל ליאוב בן הרה"ק רבי אהרן זי"ע) – דער מיטעלער בעלזער רב האט זיך צוויי מאל משדך געווען מיט רבי אהרן משערנאבלער אין איין תקופה – ער איז דאן געפארן איין נסיעה קיין טשערנאבל, און ער האט דארט חתונה געמאכט צוויי קינדער מיט טשערנאבלער אייניקלעך.

דער בעלזער רב האט דאן געזאגט אז איין קינד וויל ער דא לאזן אין טשערנאבל, און איינעם וויל ער מיטנעמען מיט זיך אהיים קיין בעלזא. איז געווארן א מדובר ווער עס זאל דארט בלייבן און ווער עס זאל אהיימפארן. האט מען געזאגט אז מ'וועט פרעגן רבי מאטעלע, און וואס ער וועט זאגן דאס וועט מען טון. מ'האט טאקע געפרעגט רבי מאטעלע, און ער האט גע'פסקעט' אז רבי ישכר בער זצ"ל זאל בלייבן אין טשערנאבל. אזוי איז ער דארט געבליבן, און ער איז געווען א גרויסער חסיד פונעם זיידן רבי אהרן משערנאבלער.

לכבוד דעם האט ער געשפירט א הכרת הטוב פאר רבי מאטעלע, ווייל א דאנק זיין פסק איז ער געבליבן אין טשערנאבל.

הגרב"צ פעלדמאן שליט"א ממאנסי: דער בעלזער רב האט שטארק מקרב געווען דעם גארליצער רבי'ן וואס האט דא געוואוינט, און ער האט אים געזאגט אז ער איז אים מקרב נישט ווייל ער איז א טשערנאבלער אייניקל, ס'איז דאך דא נאך אייניקלעך, נאר ווייל "צוליב דיין זיידן האב איך געקענט דעם אלטיטשקן פאר כמעט דריי יאר..."

איך האב די מעשה אליין געהערט פון דעם גארליצער רבי'ן הרה"צ רבי אלישע האלבערשטאם ז"ל. ער פלעגט קומען אויף סקווירא, ער האט דערציילט די מעשה.

רבינו: איך האב געהערט די מעשה פונעם טאטן ז"ל.

זכורו רבינו לברך על הפירות

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: דער טאטע ז"ל (מרן הברך משה ז"ל) איז נאך געווען ביים בעלזער רב? **רבינו:** אוודאי איז ער געווען! דער בעלזער רב איז געווען זיין סנדק. ס'איז געווען ביי די ערשטע וועלט מלחמה ווען דער בעלזער רב איז געווען אין ראצפערט. דער זיידע דער עצי חיים ז"ל האט מכבד געווען דעם בעלזער רב מיט סנדקאות.

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: איך האב געהערט זאגן אז די באבע, רבי שלום אליעזר'ס רביצין (בת הרה"ק ר' מרדכי דוב מהארנאסטייפל זי"ע) האט געקענט לערנען...

רבינו: אה, דער טאטע פלעגט דערציילן פלאות... די ראצפערטע באבע, זי איז אוועק ממש א חודש פאר מ'האט דעפארטירט פון ראצפערט, אום תש"ד, זי איז אוועק אין געטא, מ'האט איר דארט באהאלטן, און נאך די קריג האט מען איר אריבערגעפירט אינעם געהעריגן בית החיים אין נירעדהאז.

איך בין שוין געווען כמה פעמים אין נירעדהאז, ווען איך בין אין אונגארן גיי איך אלעמאל אהין.

ווען זי פלעגט צו קומען קיין סיגעט, האט זי געבעטן דעם ספר פנים יפות, און א מאור עינים...

זי איז געווען א מבין אויף די אייניקלעך ווער עס קען יא לערנען און ווער עס קען נישט לערנען. דער טאטע ז"ל האט אסאך מעשיות דערציילט וואס ער האט פון איר געהערט. אסאך משערנאבלער מעשיות וואס ער האט געהערט פון די באבע.

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: זי איז געווען א מלומדת...

רבינו: א גרויסע מלומדת, אז זי האט פארשטאנען מאור עינים... זי האט דאס געלערנט, און זי האט דאס נאכגעזאגט מיט מאמרי חז"ל...

דאס האט איך געהערט דערציילן - פונעם טאטן ז"ל האב איך דאס נישט געהערט - אז דער גארליצער רב ז"ל (בן הדברי חיים) איז אמאל געווען ביים זיידן רבי מאטעלע הארנאסטייפלער (חתן הדברי חיים) - ער איז דאך געווען מיט אים א שוואגער - די באבע ע"ה איז

נאך געווען א קליין קינד, און דער גארליצער רב האט איר אנגעטון א קאפל.

זנפרד ממנו רבינו בחביבות: "מ'האבן מיר זיך דא באגעגענט אין אמעריקע איז דאס געווען א שמחה, דער אייבערשטער זאל העלפן מ'זאל מיר זיך זעהן אין ארץ ישראל בביאת הגואל מיט א שמחת הלב".

ולויה אותו רבינו לרחובת של עיר

ובעמדו ברחוב נמשך השיחה בדלתא:

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: דער סאטמארער רב ז"ל האט דערציילט די מעשה וואס ער האט געהערט אין ארץ ישראל בשנת תרצ"ב פון הרה"ק רבי נחומ'שע פון ראחמיסטריווקא ז"ל (בן הרה"ק ר' יוחנן מראחמיסטריווקא זי"ע, בן הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע, בן הרה"ק המאור עינים זי"ע).

ביים מאור עינים זי"ע איז אמאל געווען, עס איז געקומען יו"ט און עס איז געווען א גרויסע עניוה, עס איז געווען א תקופה פון הפשרת שלגים, און דער עולם האט נישט געקענט אריינקומען. עס איז ממש געווען זייער שווער ער האט ממש גארנישט געהאט אויף יו"ט.

איז געווען א איד וואס האט געוואוינט דארט אין א דארף, ער האט זיך אנגעפאקט א גאנצער וואגן מיט אלע סארט מאכלים און צרכי יו"ט, און ער האט דאס אריינגעברענגט צום מאור עינים, ס'איז אים געווארן ליכטיג.

ווען דער מאור עינים איז אהיימגעקומען און ער האט דאס געזעהן, איז געווארן בדיחא דעתי, און ער האט יענעם איד געזאגט "קענסט דיר אלס אויס'פועל'ן". האט דער איד געזאגט "איך וויל וויסן ווען משיח וועט קומען..."

האט דער מאור עינים געזאגט "אזא זאך קען איך דיר נישט זאגן, מליבא לפומא לא גליא, ווי קען מען זאגן אזא זאך", האט ער אים געבעטן אז ער זאל זיך בעטן עפעס וואס ער קען אים געבן.

האט דער איד געזאגט "רבי, איך דארף גארנישט, איך בין ב"ה א עלטערער איד, איך האב ב"ה פרנסה, קינדער האב איך פייגע, כ'דארף גארנישט, אז דער רבי וויל מיר גיבן דאס, זאגן זי, אז נישט איז נישט".

דער מאור עינים איז געווען אין א פארגעלעגעהייט, ער האט אים דאך צוגעזאגט... ער האט אנגעהויבן ארומצוגיין אזוי פארקאכט, און דאן האט ער אים געזאגט "ווען משיח וועט קומען קען איך דיר נישט

זאגן, איך קען דיר נאר אנגעבן סימנים... נישט ביי מיר... נישט ביי מיינע קינדער... נישט ביי מיינע קינדס קינדער... ביי די אור-אייניקלאך, יעמאלט קען ער קומען..."

"נאך א סימן, אז די צדיקים פון יענעם דור דארפן האבן גלעזערנע אויגן, קופערנע שטערן, מיט אייזערנע הערצער צו קענען סובל זיין די צרות פון אידן..."

רבי נחום'טשע ז"ל פלעגט דאס אסאך מאל דערציילן, און ער האט אויסגעפירט אז ער איז שוין געווען אן אור-אייניקל, די צרות איז שוין געווען, מעג ער שוין קומען, דארף ער שוין קומען, מוז ער שוין קומען...

הגר"ב צי: דער פעטער (האדמו"ר מראחמיסטריווקא ב.פ. שליט"א) האט דערמאנט אז דער סאטמארער רב ז"ל האט זיך אויסגעדרוקט אז ער האט נאך פארכאפט א רבי'ן אין ישראל...

ווען דער סאטמארער רב ז"ל איז שוין געווען אין אמעריקע האט ער איבערדערציילט די מעשה פארן סקווערער רבי'ן ז"ל.

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: ער פלעגט שמועסן מיט רבי נחום'טשע.

רבינו: דעמאלטס האט דאך נאך געלעבט אויך דער ברודער (הרה"ק ר' זאב וואלף זצ"ל, בן הרה"ק ר' יוחנן מראחמיסטריווקא זי"ע).

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: יא, אבער נאר רבי נחום'טשע איז געווען שוין אין ארץ ישראל, רבי וועלוועלע זצ"ל איז הערשט ארויפגעקומען קיין ארץ ישראל אום יאר תרצ"ג.

רבינו: רבי מאטעלע ז"ל (האח, בן הרה"ק ר' יוחנן זצ"ל) האט שוין נישט געלעבט דעמאלטס, ער איז דאך שוין אוועק תר"פ. ער האט געכאפט שלעק...

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: ער איז געגאנגען צום כותל, אויפן וועג האט מען אים געשלאגן, עס איז געווען חול המועד פסח, ער איז נפטר געווארן ל"ב בעומר.

והזר רבינו על לשון קדשו של הרה"ק בעל מאור עינים זי"ע: "ווי אזוי האט ער געזאגט? גלעזערנע אויגן, קופערנע שטערן, און אייזערנע הערצער צו קענען סובל זיין צרות ישראל."

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: ער האט געהאט נאך א סיפור וואס ער פלעגט דערציילן – וואס כ"האב

געהערט פון הרה"צ רבי אלעזר בריזל ז"ל – אז עס איז געווען אמאל א דארפסמאן וואס האט זיך בארעכענט אז ער האט געדארפט מאכן א סדר, ער האט נישט געדענקט וואס מ'דארף צו טון, נאר ער האט א מחזור וואס דארט שטייט געשריבן אויף אידיש וואס מ'דארף צו טוהן.

בקיצור, אז ער האט דעם מחזור ווייסט ער וואס ער האט צו טון. ער האט זיך אוועקגעזעצט ביים סדר און ער האט אנגעהויבן צו זאגן "הא לחמא עניא, השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל", האט ער אנגעהויבן זייער צו וויינען, זי זעהט ווי ער וויינט פרעגט זי אים, וואס איז געשעהן, פארוואס וויינסטו אזוי? זאגט ער "דו זעהסט נישט וואס עס שטייט דא? אז איבערס יאר וועלן מיר אלע דארפן פארן קיין ארץ ישראל, וואו וועלן מיר איבערלאזן אונזערע קועהלאך, וואס וועט זיין מיט אלעם?"

זאגט זי "דארפסט נישט וויינען, על כל צרה שלא תבא האבן מיר די גוטע אידן וואס קענען מבטל זיין די גזירות..."

ער האט אויסגעפירט אז "היינט זענען שוין די גוטע אידן אויך מסכים אז משיח זאל קומען, מילא מעג ער שוין קומען, דארף ער שוין קומען מוז ער שוין קומען..."

הרה"ח ר' לייבל פורקיס: דער סקווערער רבי ז"ל האט אמאל מסביר געווען די מעשה, האט ער דערציילט אז עס איז געווען אמאל א שמועס ביים משערנאבלער מגיד, האט מען געשמועסט אז עס איז שוין כלו כל הקיצין, איז דארט געווען איינער א חשוב'ער רב – ער האט נישט געזאגט קיין נאמען – און ער האט זיך אנגערופן אז מ'קען נישט ברענגען די גאולה ווייל עס זענען דא נשמות הנדחות, וואס דארפן נאך האבן א תיקון, ממילא אפילו מ'וואלט געקענט מכריח זיין די גאולה, אבער אז די נשמות זאלן נישט פארפאלן ווערן קען נאכנישט זיין די גאולה.

האט זיך אנגערופן דער משערנאבלער מגיד "אפשר זענט איר פון די נשמות?..." אויף יענעם איז ער אזא גוטער, אויף זיך מאכט מען דעם חשבון אנדערש...

האט דער סקווערער רבי ז"ל אויסגעפירט "דאס האט דער משערנאבלער מגיד געמיינט צו זאגן, אין יענע צייט האבן נאך די גוטע אידן נישט מסכים געווען, דאס הייסט אז זיי האבן אויפגעהאלטן די גאולה ווייל

דאס איז א מעשה וואס דער טאטע האט דערציילט אז ער האט דאס געהערט פון די ראצפערטע באבע ע"ה.

הגר"ב צ: כ'האב געהערט אמאל פון הגה"צ שאפראנער רב ז"ל אז רבי יונתן אייבשיץ שרייבט אין יערות דבש אז א מענטש דארף מקבל זיין מסירות נפש אויפן צער השכינה, אפילו אויף איין רגע פריער... האט דער שאפראנער רב געזאגט, איך האב דאס פון אים געהערט, פארוואס איז זיך אים דאס געקומען? ווייל אין יעדן דור איז דאך דא עמיצער וואס ער האט נשמות משיח, און אינעם דור פונעם רבי'ן ר' יונתן איז ער געווען ראוי צו זיין משיח, אבער איינמאל איז אים אריבערגעלאפן אין די מחשבה דער געדאנק אז אפשר איז ער דער משיח, און אזוי ווי די מחשבה איז אים אריבערגעלאפן איז ער נדחה געווארן, און דער בעש"ט הק' האט דאס מגלה געווען אז ער האט דאס דערשפירט און מרגיש געווען, און ממילא האט ער מורא געהאט אז צוליב איהם וועט ח"ו נדחה ווערן איין רגע די גאולה, האט ער מקבל געווען מסירות נפש אפילו אויף איין רגע אז עס זאל נישט נדחה ווערן די גאולה.

דאס האט אים באוואויגן צו די בחינה אז ער אליין זאל מוכן זיין צו דעם.

רבינו: עס איז א דבר פלא, א אינטערעסאנטע זאך, אפילו מען איז ראוי, אבער אז מ'טראגט זיך אליינס אן... מיט די מעשה קען מען דאס פארשטיין.

ונפרד ממנו רבינו לשלום

די נשמות הנידחים דארפן א תיקון, אבער היינט זענען זיי שוין אויך מסכים..."

רבינו: איך האב געהערט פונעם טאטן ז"ל וואס ער האט טאקע אויך געהערט פון די באבע ע"ה, אז אמאל איז א איד געקומען קיין טשערנאבל, און דער מגיד האט אים שטארק מקרב געווען, עס איז געווען פאר מנחה ווען מ'האט געווענליך קיינעם נישט אריינגעלאזט, האט ער איהם יא אריינגענומען און ער האט זיך איינגעשפארט מיט אים אין א שטוב, און נאכדעם האט ער אים ארויסבאגלייט ביז צום וואגן, און מ'האט געזעהן אז ער ווייזט אים ארויס זייער א גרויסער קרבות.

שפעטער האט מען אים געפרעגט וואס איז דאס געווען, האט ער געזאגט אז משיח מוז נישט זיין וואס וועט אראפקומען פון הימל, נאר איינער פון די צדיקי הדור ער איז דער מלך המשיח, אבער בתנאי אז ער זאל זיין דער מלך המשיח דארף ער האבן די הסכמה פון די צדיקי הדור, אלע צדיקים זאלן מסכים זיין אז ער זאל זיין משיח. דער איד וואס איז דא געווען, ער איז ראוי אינעם היינטיגן דור צו זיין משיח. איז ער געקומען בעטן די הסכמה אז ער זאל נתגלה ווערן אלס מלך המשיח – אזוי האט רבי מאטעלע דערציילט.

האט מען אים געפרעגט "נו, האט דער רבי מסכים געווען אז ער זאל נתגלה ווערן?". האט ער געזאגט אז ניין, ער האט נישט מסכים געווען "ווייל די צדיקים דארפן איהם הייבן זיין משיח, אז ער טראגט זיך אליינס אן צו זיין משיח, דאן קען ער נישט זיין משיח".

יום ג' פרשת תרומה תשס"ח לפ"ק

ביקור גומלין אצל ב"ק אדמו"ר מראחמיסטריווקא ירושלים שליט"א

באכסנייתו במאנסי יע"א

געהאט דארט מייערע חפצים, פרעגט ער אים צי ער קען עפעס נעמען פון דא. דער בעה"ב איז מסכים. האט זיך רבי מאטעלע אויסגעקליבן א שיינער גרויסער לייכטער, די שענסטע חפץ וואס ער האט דארט געהאט, און ער זאגט אז דעם לייכטער וויל ער האבן.

זאגט דער בעה"ב דער רבי זאל מוחל זיין, איך קען טאקע געבן א מתנה, אבער נישט די לייכטער, דאס שענסטע זילבער-שטיקל דא אין הויז. זאגט רבי מאטעלע אז עפעס אנדערש וויל ער נישט. דער בעה"ב פרובירט עפעס אנדערש, א בעכער וכדומה,

רבינו שליט"א: דער טאטע ז"ל האט דערציילט, ווען ער האט גערעדט פון הרה"ק רבי מאטעלע טשערנאבלער זי"ע, אז ער איז אמאל אנגעקומען צו א איד, און יענער האט אויפגענומען דעם רבי'ן בכבוד. זאגט אים דער טשערנאבלער מגיד איך וויל אז איר זאלט מיר געבן א מתנה. זאגט דער איד, גוט, אז דער רבי וויל, וועל איך געבן א מתנה.

זאגט דער מגיד "איך וויל מיר אויסקלויבן די מתנה", ער איז אזוי צוגעגאנגען צום זילבער-שענקל וואו עס זענען געלעגן זיינע זילבערנע חפצים, פארשטייט זיך אז ער איז געווען א בעל הבית'שער איד האט ער

אבער ער האלט זיך ביי זיינס און דער רבי וויל נישט נעמען נאר די לייכטער. אבער דער בעה"ב האט דאס נישט געוואלט געבן.

עס נעמט נישט לאנג, קומט מען איהם זאגן אז פאר די בעל הבית'סטע איז ל"ע שלעכט געווארן. האט ער שוין געזעהן אז עס איז דא נישט קיין חכמות, זאגט ער פארן רבי'ן "רבי, איך גיב די לייכטער, זאל זי נאר זיין געזונט".

רבי מאטעלע זאגן "אה, א יישר כח", ער וואונטשט אן אז די בעל הבית'סטע זאל זיין געזונט און האבן א רפואה שלימה, ער פאקט אריין די לייכטער אין א זאק, און ער פארט אוועק פון דארט.

עס געדויערט נישט לאנג נאכדעם וואס דער מגיד איז אוועקגעפארן, און עס קומט אן א מחנה פאליציאנטן און נעמען ארום דאס הויז, און זיי זוכן א לייכטער... וואס הייסט? מ'האט גע'גנב'עט פון א פרייז א גרויסן טייערן לייכטער, און זיי זענען נאכגעגאנגען די שפורן און זיי זענען געוואויר געווארן אז די לייכטער געפונט זיך ביי דעם איד. ער לייקנט, ער ווייסט נישט וואס זיי רעדן פון קיין לייכטער. זיי האבן געזוכט אין גאנצן הויז, אין בוידעם און אין קעלער, איבעראל האבן זיי געזוכט, און זיי האבן נישט געטראפן דעם לייכטער. עס האט זיך ארויסגעשטעלט אז ווען מ'טרעפט ווען ביי אים די לייכטער שיסט מען איהם ר"ל.

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: הייסט אז דאס איז געווען צוגענומען פונעם פרייז.

רבינו: יא, דאס איז געווען א פאברעך, ער האט אפגעקויפט גניבה, דאס איז היינט אויך א עבירה אז מ'קויפט גע'גנב'עטע סחורה ווערט מען באשטראפט, ס'איז נישט קיין תירוץ, אלע סוחרים ווייסן דאס.

דער רבי האט אים געוואלט מציל זיין האט ער אים צוגענומען די לייכטער.

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: כ'האב געהערט וואס מיין עלטער-זיידע הרה"ק רבי נחום'משע זצ"ל מראחמיסטריווקא האט דערציילט, אז הרה"ק רבי מאטעלע טשערנאבלער איז געפארן אין א שטאט - כ"ק רבי משה מרדכי זצ"ל דער לעלוב'ער רבי פלעגט דאס דערציילן, כ'געדענק נישט פונקטליך די מעשה, כ'האב דאס נאכגעהערט פון איהם - ווען רבי משה מרדכי זצ"ל איז ארויסגעפארן קיין חו"ל צו שאפן געלט, איז ער זיך געקומען געזעגענען פון רבי נחום'משע זצ"ל האט ער איהם דערציילט די מעשה.

עס איז געווען אין א שטאט איז געווען א גרויסער גביר, א קארגער, אזוי האט ער זיך נישט געוואלט באווייזן פארן רבי'ן ער האט מורא געהאט אז ער וועט דארפן באצאלן, אבער ווען דער רבי האט שוין געהאלטן ביים ארויספארן פון שטאט איז ער זיך געקומען באווייזן, פרעגט ער אים "גו, דו רופסט מיך נישט צו דיר אין שטוב?... האט ער שוין נישט געהאט קיין עצה, זאגט אים דער רבי, אבער די ערשטע זאך דארפסטו באצאלן פארן קומען 18 רובל, ער האט שוין נישט געהאט קיין עצה ער האט צוגעזאגט. ווען דער רבי איז אנגעקומען האט ער געדארפט גיין טרעפ, האט ער געבעטן פאר יעדן טרעפ וואס ער דארף גיין זאל ער באצאלן כך וכך. ווען ער איז געקומען דארט אין שטוב, כ'געדענק נישט ממש אזוי פונקטליך די מעשה...

רבינו: עס איז געווען אזוי, ער איז געבליבן שטיין ביי די טיר, ער איז נישט אריינגעגאנגען, עס האט אים נישט געפאסט אז ער לאדנט נישט איין, האט ער געבעטן דעם רבי'ן אז ער זאל אריינקומען, האט ער געזאגט גוט, אז דו וועסט מיר געבן כך וכך געלט וועל איך אריינקומען. ווען ער קומט אריין זעהט ער אז עס איז דא צו גיין אסאך שטיגן, זאגט ער פאר אזויפיל שטיגן דארפסטו מיר צו געבן כך וכך, ווען עס קומט צו די טיר אויבן האט ער זיך נאכאמאל אפגעשטעלט, ער וויל נישט אריינגיין אין שטוב נאר אז ער וועט צוגעבן כך וכך...

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: צום סוף האט ער איהם געבעטן ממש דאס גאנצע פארמעגן, ער האט נישט געוואלט געבן. האט אים רבי מאטעלע געשאלטן ל"ע, ביז זיין אידענע האט איהם געזאגט וואס האסטו פון דיין פארמעגן מיט די אלע קללות, האט ער זיך אוועקגעגעבן דאס גאנצע פארמעגן.

שפעטער האט ער אים דאס צוריק געגעבן, און ער האט אים געזאגט אז ווייל עס איז געלעגן א קליפה אויף זיינע פארמעגענס פאר דעם האט ער נישט געקענט געבן קיין צדקה.

רבינו: ער האט דאס געמוזט ארויסציעהן פון די קליפות.

ביים טשערקאסער רב ז"ל - ער איז דאך געווען א זון פון רבי מאטעלע טשערנאבלער - אמאל איז געווען ווען ער איז געקומען צו פארן צו א איד, אין אונגארן האט מען דאס גערופן א 'גוט-באזיצער' - היינט

הייסט דאס א 'פארמער' – ער האט געהאט גרויסע נכסים, ער איז געקומען צו אים אין שטוב, און ער פרעגט אים צי ער קען אים געבן א פערד במתנה? זאגט דער איד אז יא, זאגט ער אז ער וויל זיך אליינס גיין אויסקלויבן וועלכעס פערד ער וויל. גייט ער אריין אין שטאל, און ער ווייזט אן אויף איינע פון די פערד אז דאס וויל ער האבן. דער איד פרובירט זיך צו דינגען "רבי, עס מוז זיין דוקא דער פערד, אפשר איז גוט א צווייטע פערד?", אבער דער טשערקאסער האלט זיך ביי זיינס אז נאר דעם פערד דארף ער.

דער איד האט נישט פארשטאנען וואס איז דער חילוק צווישן דעם פערד און די אנדערע פערד, דער בעה"ב האט געוויזן אויף א צווייטע פערד "דער פערד ווען מ'פארט אריין אין א בלאטע, וואס פארא פראבלעם איך האב, איך שפאן איין דעם פערד און ער נעמט מיך ארויס פון אלע פראבלעמען". אבער דער רבי האט זיך געהאלטן ביי זיינס "איך וויל דוקא דעם פערד". ווען ער האט געזעהן אז ער האלט נישט ביים געבן דאס פערד איז ער צוריק אריינגעגאנגען אין שטוב.

זייענדיג אין שטוב זאגט ער איהם "אפשר קען איך זעהן דיינע ביכער?!", נו, אז דער רבי וויל זעהן די ביכער, נעמט ער ארויס זיינע פאפירן און צעמלעך, בקיצור, דארט זענען געווען פארשידענע שמרות, וועקסלען, דער רבי גייט דאס אריבער, און ער שמעלט זיך אפ ביי איין וועקסל, א שטר, און ער פרעגט וואס איז דאס?

זאגט דער בעל אכסניא אז איינער איז אים שולדיג געבליבן געלט, און יענער איז געשטארבן, און ער זעהט נישט ווי אזוי ער זאל קענען איינמאנען דעם חוב.

זאגט איהם דער רבי "אויב אזוי איז דאס דאך שוין נישט ווערט אסאך, אפשר גיסטו מיר במתנה דעם וועקסל?" זאגט ער יא רבי, מסכים איך גיב אוועק דעם שטר. דער רבי זאגט אים יישר כח, דאס וועקסל איז מיינס. און ער רופט אים "איך בין מוחל דעם חוב! מוחל דעם חוב! מוחל דעם חוב".

אויף איינמאל הערט מען א קלאפ אין שטאל, ווען מ'איז געגאנגען קוקן וואס דאס איז, זעהט מען ווי דער פערד וואס דער רבי האט פריער געבעטן ליגט אויסגעצויגן טויט, יעדער איז שטיין געבליבן, וואס איז דא געשעהן?

האט דער רבי געזאגט "דער איד איז שולדיג געבליבן געלט, פון הימל האט מען אים אראפגעשיקט אז ער זאל מוזן באצאלן דעם חוב, מיט דעם וואס ער וועט ארבעטן פאר דיר, אבער מיט דעם וואס דו האסט מיר אהינגעגעבן דעם חוב און איך האב דאס מוחל געווען האט ער געהאט זיין תיקון און ער האט געקענט קומען למנוחתו".

א מורא'דיגע מעשה.

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: כ'האב געהערט א מעשה פון מיין מאמע'ס טאטע ער האט געהייסן הרה"צ ר' סנדר אורי זצ"ל, דעם בני יששכר'ס אן אייניקל, ער האט דערציילט פונעם טשערקאסער, מיין זיידנס זיידע איז געווען דער כתפות האפוד (הנה"ק רבי פנחס ארי' אורי זצ"ל, תלמיד החוזה מלובלין ו"ע, אב"ד דינוב, גלונאב, טורקא, במח"ס חשב האפוד, כתפות האפוד) דער בני יששכר ז"ל האט געהאט אן איידעם רבי יעקב (אבד"ק ברעזוב), א זון פונעם כתפות האפוד דער טורקער רב.

האט ער דערציילט אז צווישן די חסידים פון רבי אהרן טשערנאבלער מיט די טשערקאסער איז געווען אביסל אנגעצויגן, אביסל געשפארט, עפעס וועגן די צדקות רבי מאיר בעל הנם. ווען דער טשערקאסער איז געקומען אמאל אין א שטעטל איז געווען דארט א חסיד פון הרה"ק רבי אהרן טשערנאבלער, האט ער איבערגעגעבן די אכסניא פארן טשערקאסער, אבער ער אליין איז אוועקגעגאנגען פון דארט.

דער איד האט ל"ע נישט געהאט קיין קינדער, און די בעל הבית'טע איז אריינגעקומען זיך מזכיר זיין – דער טשערקאסער פלעגט דאך נעמען אסאך געלט פאר ישועות – האט ער איר געהייסן געבן כמנין פק"ד יפק"ד גרויסע סכומים, איז זי געגאנגען און געשאפן דאס געלט און געברענגט פארן טשערקאסער. ווען זי האט דאס געברענגט האט ער דאס נישט געוואלט נעמען, מילא א מתנה מועטת קען מען נעמען, (עי' יורה דעה סי' רמ"ח סי"ד) אבער גרעסערע געלטער אן רשות בעלה. האט ער געהייסן אז זי זאל גיין רופן דעם מאן.

זי האט נישט געהאט קיין עצה און זי איז געגאנגען אויפזוכן דעם מאן, ווען דער מאן איז געקומען האט ער אראפגעלייגט דעם קוויטל אויפן טיש, און ער האט אנגעהויבן צו ליינען דאס קוויטל. דאן האט ער אוועקגעשארט דאס גאנצע געלט, און ארויסגענומען 18 רובל און געזאגט "איך זע אז דער ברודער רבי אהרן האט שוין ראש השנה אויסגע'פועלט' פאר אייך

א בן זכר, מילא איז דאס שוין נישט מיינע, אבער 18 רובל נעם איך בשורה-געלט..."

רבינו: אז איר זענט דעם בני יששכר'ס אן אייניקל... כ'האב געהערט א מעשה, דער בני יששכר איז געווען רב אין מונקאטש, און ער האט דארט געהאט גרויסע רדיפות, ביז מ'האט אים איינגע'מסר'ט פאר די באהערדע, און זיי האבן אים אפגע'פסק'עט אז מ'זארפט אים ארויס פון שטאט, און מ'זעט איהם געבן אכצן שמוץ!

דאס איז נישט געווען קיין חכמות... איז דארט געווען א איד אין מונקאטש, עס האט אים זייער וויי געטון אז מ'זעט שמיים דעם רבי'ן, איז ער געגאנגען און זיך אנגעטון א בעקיטשל, און ער איז ארויפגעגאנגען אין שטאט הויז און געזאגט אז ער איז רב, און ער איז געקומען געמען דעם עניש. זי האבן אים גענומען און זיי האבן אים אפגעשמיסן אזוי ווי זיי האבן אים געהאט אפגע'פסק'עט.

ווען ער איז ארויסגעגאנגען נאכן באקומען די שמוץ. איז ער אריבערגעגאנגען צום שטוב פונעם בני יששכר, ווען ער איז אנגעקומען צום בני יששכר איז ער שוין געשטאנען גרייט ארויפצוגיין אויפן וואגן ארויסצופארן פון שטאט, ווייל אזוי איז געווען דער פסק אז מ'זעט איהם שמיים און ארויספירן פון שטאט. דער איד איז אנגעקומען און ער האט זיך געוואלט געזעגענען איידער דער רבי פארט אוועק, ווען ער איז אנגעקומען און דער בני יששכר האט אים געזעהן איז ער געווארן זייער מרוגש א איד האט זיך געלאזט שמיים פאר אים. זאגט ער אים "וואס ווילסטו זיך אויסבעטן, עשירות, אריכות ימים, קינדער?"

זאגט דער איד "דער רבי פארט דאך יעצט אוועק, איך האב יעצט נישט קיין צייט אז איך זאל זיך קענען אויסוועלן, דער רבי זאל איבערלאזן די אלע זאכן, וואס איך וועל נישט דארפן וועל איך נאכשיקן דעם רבי'ן..."

זאגט אים דער בני יששכר "אזוי? בין איך דיר מבטיח אלע דריי זאכן..."

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: דער בני יששכר איז געווען רב אין אסאך שטעטלעך...

רבינו: נישט פאר קיין תענוג איז ער געווען רב אין אזויפיל פלעצער... ער האט געהאט עגמת נפש דא און דארט...

וויבד את רבינו בפירות, ובקשו רבינו שיכרך הוא מקודם

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: איך בין נישט דער בעה"ב דא...

רבינו: ווען א רבי קומט צו איינעם אין שטוב ווערט ער בעל הבית...

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: היינט איז געווען דעם זיידנס (בעל קדושת יו"ט זי"ע) יארצייט?

רבינו: יא, ערב ראש חודש אדר, ער איז נסתלק געווארן כ"ט שבט תרס"ד.

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: הייסט אז ס'איז שוין אריבער הונדערט יאר פון די פטירה.

רבינו: יא, אבער איך האב נאך געקענט תלמידים פונעם קדושת יו"ט, עס זענען נאך געווען אסאך תלמידים דא אין אמעריקע. ווען איך בין געווען א קינד געדענק איך זיי, ר' זלמן לייב גרין ע"ה, ר' זלמן לייב פרוכטער ע"ה, און נאך. אין יענע צייטן האט דאס געהייסן אסאך... עס זענען אזוי ווייניג אלטע אידן געווען.

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: מיין שוואגער הרה"צ רבי שלמה טייטלבוים שליט"א (בן האדמו"ר מסעמיהאלי זצ"ל) איז דאך דעם קדושת יו"ט אייניקל...

רבינו: אוודאי, רבי שלמה איז א נאנטער קרוב, דעם זיידנס אייניקל. ער איז אן איידעם ביי אייער טאטן (האדמו"ר מראחמיסטריווקא ז"ל).

האדמו"ר מראחמיסטריווקא: ביי אונז איז אויך געווען א איד דעם קדושת יו"ט'ס א תלמיד, הרה"ח ר' אשר אנשיל וואקסמאן ע"ה, ער פלעגט דאווענען ביי אונז.

וברכו רבינו: דער אייבערשטער זאל העלפן מ'זאל האבן הצלחה דא אין אמעריקע, און אהיימפארן געזונטערהייט.

ערש"ק פרשת תרומה תשס"ח לפ"ק ביקורו של כ"ק אדמו"ר הגה"צ מקוויאשר שליט"א

והזכיר האדמו"ר מקוויאשר שליט"א
שהוא סובל ל"ע יסורים קשים בגללו וקשה עליו מאוד
ההליכה

רבינו: וואס מאכט עפעס דער מחותן?
האדמו"ר מקוויאשר: געלויבט דער הייליגער באשעפער, ברוך ה' יום יום.

רבינו: אזוי, ס'איז שווער דאס גיין? ס'שטייט דאך (תהלים ק"ט א') אשרי תמימי דרך 'ההולכים' בתורת ה'!... מ'דארף האבן כח צו גיין קעגן משיח...
האדמו"ר מקיוויאשד: איך וואלט זייער געוואלט גיין דאווענען אין ביהמ"ד הגדול, אבער די יסורים ל"ע... ארויפגיין די שטיגן, דאס קומען בכלל אויך דאס איז היינט א מצב פון מסי"נ... דער אייבערשטער זאל אוודאי העלפן, איך ווייס נישט צי איך בין בכח.
רבינו: דער אייבערשטער זאל געבן כח.
האדמו"ר מקיוויאשד: הנותן ליעקב כח, מ'ווערט דאך נישט יונגער.

ישאל רבינו על נכדיו הבחורים הי"ו, שעברו לקבל

ברכת שלום

האדמו"ר מקיוויאשד: עס איז דאך שוין חודש אדר א', היי יאר איז דאך אן עיבור יאר, מרבין בשמחה אין א מאפעלטן אדר.

בנו הנח"צ רבי חיים יצחק מרדכי שליט"א: די ז' אדר דרשות איז געווען איינגעפירט אויך אין אדר א'?

רבינו: מ'האט נאר געזאגט איינמאל די דרשה, נאר אין אדר ב'. די אונגארישע רבנים וואס פלעגן זאגן דרשות האבן נאר געזאגט אדר ב'.

האדמו"ר מקיוויאשד: מ'האט געזאגט ווי נענטער צו ניסן און צו פסח.

די יארצייט פון משה רבינו האלט מען אויך אין אדר ב'.

רבינו: ביי חסידים האט מען אלעס געהאלטן ביידע אדר'ס, אלעס, סיי די יארצייטן, אלעס...

הגרחי"מ: דעם קאלוב'ערס יארצייט האט מען געהאלטן אדר שני, זיי ברענגען אז ער איז נפטר געווארן אין א עיבור יאר, אין אדר שני, מילא איז די יארצייט אדר שני. אין די עשר'לעך (בספר עשר קדושות להג"ר ישראל בערגער זצ"ל מבוקארעסט) ברענגט ער אזוי¹.

האדמו"ר מקיוויאשד: ראש חודש אדר איז דאך דעם גארליצער רבי'ס יארצייט. א פלא פון א מעשה וועגן זאגן תחנון, סאיז ידוע מסתמא די מעשה.

¹ על מצבת הרה"ק מקאלוב זי"ע נחרת בזה"ל: ויאסף אל עמיו אל מערת קברו אשר לו ביום ז' אדר שני שנת תקפ"א לפ"ק.

רבינו: יא, אלע דריי, דער קרייזער רב, דער באבוב'ער רב, און דער גארליצער רב זענען נסתלק געווארן ראש חודש².

רבינו: לגבי ז' אדר איז דאך דא דאס ענין פון ותצפנהו שלשה ירחים (שמות ב ב), משה רבינו איז געבוירן געווארן דריי חדשים פאר זמן מתן תורה (עי' סוטה יב), ותצפנהו, מ'האט דאס אוועקגעלייגט אויף שלשה ירחים. (עי' בשו"ת שאילת יעקב"ס סי' קי"ז שכתב סברא זו, דלאותו מ"ד בגמ' שם שלא היתה שנה מעוברת נמצא היתה לידתו של משה שלשה חדשים קודם זמן מתן תורה, א"כ גם תענית מיתתו שהיה בזמן זה אין לנו לקבוע זמן זה רק בג' חדשים לפני מתן תורה, עיי"ש, והביא דבריו בשו"ת חת"ס או"ח סימן קס"ג עיי"ש).

האדמו"ר מקיוויאשד: ווען מ'ווען מ'ווען - מ'ווען מאטנ'ס (הגה"צ רבי דוד האלבערשטאם זצ"ל האדמו"ר מקישאנא) שוועסטער האט חתונה געהאט - זי איז געווארן דעם באבוב'ער רבי'ס (הקדושת ציון זצ"ל) שנוה, בין איך געווען דעמאלטס אויף די חתונה. איך האב זיך דעמאלטס געזעגענט ביים באבוב'ער רב, ער האט מיך זייער מקרב געווען.

עס איז דעמאלטס אויך געווען אן עיבור יאר, די חתונה איז געווען אדר ראשון. האט ער מיך דעמאלטס געפרעגט ווי אזוי עס זעהט אויס פורים אין וויען - וויען איז דאך געווען א מאדערנע שטאט - (האדמו"ר שליט"א שהיה הרבה בעיר וויען בצל זקנו הנח"צ רבי חיים יצחק ירוחם זצ"ל הגאון מאלמשטאט).

האב איך געזאגט וואס הייסט ביי מ'ווען זיידן? מען איז זיך זייער משמח.

האט ער געזאגט "ביי דיין זיידן איז דאך נישט וויען... ער האט מיך דאן אנגעוואונטשן אז 'דו זאלסט זיין א חסיד צווישן חסידים'...

ווען כ'האב עס דערציילט פארן זון אדמו"ר רבי שלמה זצ"ל דער באבוב'ער רב דאזי, האט ער מיר געזאגט אז די ברכה איז מקוים געווארן.

וכברו כ"ק רבינו שליט"א בפירות

² מסופר שפ"א ישבו הני שלשה צדיקים ביחד ודברו ביניהם כי טוב להסתלק ביום שאין אומרים בו תחנון, ובתוך השיחה אמר הרה"ק מבאבוב: "דער זיידע האט זיך זעהר גוט אויסגעזעכנט" כי מרן הדברי חיים זי"ע נפטר ביום כ"ה ניסן שממילא לא אומרים תחנון, הוא ידע, אבל אנחנו לא יודעים, אבל לכה"פ טוב בראש חודש, וכך הוה ששלשתם נסתלקו בר"ח, הרה"ק מקרייז נסתלק בר"ח אב, והרה"ק מגארליץ נסתלק בר"ח אדר, והרה"ק מבאבוב נסתלק בר"ח תמוז.

רבינו: ס'איז אזוי, גפן איז החיים נשענים על המתים, ס'איז ישראל נמשלו לגפן ווייל ס'איז החיים נשענים על המתים (מיר ויקרא לו ב), דאס איז אויך, מען איז זיך סומך אויף זכות אבות...
ונפרד ממנו רבינו בשלום ובברכת שבתא טבא

האדמו"ר מקוויאשד: גוטע פירות, דאס איז דאך וואס א איד דארף צו האבן.
רבינו: ישראל נמשלו לגפן (שמות רבה מד א).
האדמו"ר מקוויאשד: אז דער אייבערשער העלפט אז מ'האט גוטע פירות האט מען עפעס אויפגעטון אויף די וועלט, דאס איז דער תכלית פון א איד.

מוצש"ק פרשת תרומה תשס"ח לפ"ק

ביקור גומלין אצל כ"ק אדמו"ר הגה"צ מקוויאשד שליט"א באכסנתי בקרית יואל יע"א

מטביעות, דעמאלטס האט ער געזאגט פאר דעם איד אז ער וועט בענטשן א מטבע, דער איד האט נאר געהאט איין מטבע וואס איז געווען געבענטשט פון רבי אלעזר'ל לאנצוט'ער, האט ער געגעבן די מטבע פארן צאנזער רב. האט דער צאנזער רב איהם געזאגט "גיב מיר די מטבע, איך וועל דיר געבן א צווייטע מטבע אנשטאט דעם". און ער האט גענומען די מטבע און דאס אריינגעלייגט אין אלע מאשן.
בנו הגה"צ רבי חיים יצחק מרדכי שליט"א: מ'דערציילט אז דער צאנזער רב האט געזאגט אז אין דינוב קען מען שעפן יראת שמים מיט עמערס.
רבינו: הרה"ק רבי אייזיק'ל קאמארנער זצ"ל האט געזאגט אז דאס ווארט אה"ד, די א' איז ר"ת אייזיק, די ח' חיים, דער צאנזער רב, און די ד' איז דוד אויף ר' דוד'ל דינוב'ער. ווען מ'האט דאס איבערגעזאגט פאר רבי דוד'ל דינוב'ער האט ער געזאגט "מילא ער האט מיך געלייגט צום סוף האב איך נישט קיין קשיא, אבער פארוואס האט ער זיך געלייגט צום ערשט?...!
האדמו"ר מקוויאשד: ער פלעגט זאגן ווערטלעך...
רבינו: רבי דוד'ל דינוב'ער איז געווען אין צאנז, ביים דברי חיים איז געווען אז ווען ער האט געוואלט מכבד זיין אן איש נכבד איז ער איינגעשטאנען ביי איהם אין די סוכה.
ווען רבי דוד'ל איז געווען אין צאנז א שטיק צייט איז ער טאקע איינגעשטאנען ביים דברי חיים אין די סוכה. ווען ער האט שוין געוואלט אוועקפארן איז ער אריינגאנגען זיך געזעגענען פונעם דברי חיים, פרעגט ער אים פארוואס ער פארט שוין אוועק, פארוואס בלייבט ער נישט דא נאך אביסל, וואס פעלט אייך דא? ס'איז אייך גוט דא.
זאגט אים רבי דוד'ל "איך זיין מיר טאקע אין די סוכה, אבער מיין רביצין מאכט שוין די הקפות"... הקפה

רבינו טעם מן המזונות והיין ובירד: לחיים, מ'זאל מיר זיך זעהן אויף שמחות תמיד.
האדמו"ר מקוויאשד: לחיים טובים ולשלום, איר זאלט פירן די מלוכה עד ביאת גואל צדק.
ואיחל רבינו לבעל האכסניא הרבני הנגיד ר' ישראל גאלדבערגער: "לחיים ר' ישראל, תיכף לתלמיד חכם ברכה".
הגה"צ רבי ליפא טייטלבוים שליט"א חרב"נ האדמו"ר מקוויאשד, ומחותנו של כ"ק רבינו שליט"א: ס'איז דאך מוצש"ק, מ'פירט זיך צו דערציילן א געלט מעשה, א איד איז אמאל געקומען צו הרה"ק רבי דוד'ל דינוב'ער, און ער האט איהם געבעטן א סכום געלט, האט ער אים געגעבן, האט דער איד געזאגט אז ער איז געווען אין צאנז און דער צאנזער רב האט אים געגעבן סך מער, האט איהם רבי דוד'ל געזאגט "איך האב דיר געגעבן מער", האט דער איד געזאגט "ניין רבי, דער צאנזער רב האט מיר געגעבן מער".
האט אים רבי דוד'ל געזאגט "דער צאנזער רב האט זיך אזוי אויסגעארבעט אז געלט איז ביי איהם בלאטע, אבער איך האב זיך נאכנישט אזוי אויסגעארבעט, דער צאנזער רב האט דיר געגעבן אסאך בלאטע, אבער איך האב דיר געגעבן געלט.
האדמו"ר מקוויאשד: ביי אונז האט מען אלס געוואוסט אלס קינד אז מ'האט געזאגט 'אך', ווען כ'בין געקומען דא אהער האב איך געהערט אז מ'זאגט 'אך'.
רבינו: אין גאליציען פלעגט מען זאגן 'אך'.
הג"ר ליפא: דער שווער האט אמאל דערציילט אז א איד האט געהאט א געבענטשטע מטבע פון רבי אלעזר'ל לאנצוט'ער, און ער איז געקומען צום צאנזער רב. דער צאנזער רב פלעגט זעלטן בענטשן

רבי דוד'ל האט זיך פארענטפערט אז ער האט נישט געמיינט גארנישט, ער האט נאר געמאכט א ווערטל, אבער ער האט איהם נישט געוואלט אנקוקן.

נאך שבת ווען רבי דוד'ל איז אוועקגעפארן האט זיך דער וואגן איבערגעדרייט, האט ער פארשטאנען אז עס איז דא אן הקפדה, האט ער געזאגט "איך פאר נישט אהיים, איך מוז צוריק פארן קיין דויקוב". ער איז צוריק געקומען און געזאגט פאר רבי אליעזר'ל אז ער איז צוריק געקומען און ער וויל מפיס זיין.

האט אים דער דויקוב'ער רב געזאגט "דאס האב איך געוואוסט אז איר וועט פאלן כורעים... ווען נישט דאס וואס ער האט געהאט אויף אים א רוגזה גאנץ שבת וואלט א גאנץ ביינדל נישט געבליבן". כ'זאג דאס כלפי דעם וואס מ'האט געשמועסט אז רבי דוד'ל דינוב'ער פלעגט זאגן ווערטלעך.

האדמו"ר מקיוויאשד: יעדער צדיק האט זיך זיין דרך אין עבודת ה'.

רבינו: דער צאנזער רב פלעגט נישט זאגן קיין ווערטל, אין צאנז איז געווען זייער ערנסט.

אמאל האט האט מען איהם געקענט זאגן א ווערטל, ער האט אמאל געקענט הערן א ווערטל, אבער אויך נישט אלעמאל.

האדמו"ר מקיוויאשד: צאנז הייבט זיך דאך אן מיט הוי"ה אדנ"י צ"א.

רבינו: דער דברי חיים שרייבט אין שמות נשים אויפן נאמען הינד"א, אז די ה' איז פון שם הוי"ה, און די איבריגע אותיות איז דער שם אדנ"י. א פלא פון א זאך.

ונפרד ממנו רבינו בשלום

מלשון בארגן, זי דארף שוין ארומגיין בארגן ווייל זי האט שוין נישט קיין געלט.

דער דברי חיים האט איהם זייער שטארק מקרב געווען.

האדמו"ר מקיוויאשד: אונזערע קינדער זענען דאך מאפעלטע אייניקלעך, ב"ה, סיי צאנז סיי דינוב.

רבינו: רבי דוד'ל דינוב'ער האט זיך געשריבן "דויד" מיט א י, ער איז ל"ע נישט געזונט געווען האט מען אים צוגעגעבן א י.

אין נ"ך אין דברי הימים שטייט געשריבן דויד מיט א י, אבער געווענליך שרייבט מען דוד אן א י. איהם האט מען צוגעגעבן א י פאר א סגולה.

מסתמא האט דאס דער פאטער דער בני יששכר זי"ע צוגעגעבן דעם י.

האדמו"ר מקיוויאשד: דער קישאנאב'ער זיידע האט אויך געהייסן 'דוד', כ'ווייס נישט נאך וועמען ער האט געהייסן, אויך מיין טאטע ז"ל האט אזוי געהייסן.

רבינו: רבי דוד'ל דינוב'ער איז געווען אויף א שבת אין דויקוב ביי הרה"ק רבי אליעזר'ל, עס איז געווען אין די דריי וואכן, דארט איז געווען א מנהג אז מ'האט געזינגען ביים טיש דעם פייט פון ראש השנה "שמו מפארים", אזוי איז געווען דער מנהג אין דויקוב.

ווען רבי דוד'ל האט געזעהן ווי מ'זינגט דעם פייט האט ער זיך אנגערופן א ווערטל צו זיין שכן וואס איז געזעסן נעבן איהם, צי מ'זייט אויך פאלן כורעים?...

ווען דער דויקוב'ער רב האט דאס געהערט האט ער געהאט זייער א גרויסע הקפדה, עס האט אים זייער וויי געטון, אז מ'מאכט חזק פונעם טאטנ'ס מנהגים.

יום ד' פרשת תצוה ז' אדר תשס"ח לפ"ק

במסיבת לחיים בכרית מילה של בן הרה"ח ר' עמרם מירנויער חי"ו

נכחו אביו הגה"צ רבי משה מנחם מירנויער שליט"א דומ"ץ קהל יטב לב מאנטריאל
והגה"צ רבי מרדכי דוד קאהן שליט"א ר"מ בישיבת ח"ק

דער דברי חיים זי"ע האט שטארק געוואלט ווערן רב אין קאלוב. ער האט געזאגט אז עס וואלט אים שטארק צוגיין געקומען צו עבודת ה'.

הגרמ"ד: ער האט געזאגט אז ווען דער ייטב לב וואלט געווען רב אין איהעל, און ער איז קאלוב וואלט די מדינה געווען א מדינה.

רבינו: דער נאסאדער רב האט געזאגט אויף דעם וואס מ'האט נישט געוואלט אויפנעמען דעם דברי חיים אלס רב אין קאלוב "אונגארישע בהמות, ווען דער הייליגער רב קומט ווען קיין קאלוב, וואלט ווען

דברו מהציון חק' של הרה"ק מקאלוב זצוק"ל שהיארצייט חל בו ביום

רבינו: מ'קען דארט נישט שטיין געהעריג, ס'איז נישטא נאך אזא אוהל וואו מ'זייט אראפ שטיגן, און מ'דארף שטיין איינגעבויגן אינעם אוהל, ס'איז א הפלא ופלא. א קליין מקום קוים פינג אידן גייען דארט אריין. דער אוהל איז א האלבע מערה און א האלבער בנין.

ווען מ'איז נאר אנגעקומען קיין קאלוב האט מיר שטענדיג געוואונדערט פארוואס דער אוהל איז אזוי.

דער שינאווער רב געווען רב אין בסערמין, און דער גארליצער רב וואלט געווען רב אין נאנאש, און דער קישאנאב'ער רב וואלט געווען רב אין א צווייטע אונגארישע שטאט, וואס פארא פנים וואלט ווען אונגארן געהאט.

דער הייליגער דברי חיים האט שטארק משתוקק געווען צו זיין רב אין קאלוב. דאס איז געווען היבשע יאר נאכן הסתלקות פונעם קאלוב'ער רב.

דומ"ץ מאנטריאל: דער קאלובער רב איז שוין נסתלק געווארן תקפ"א.

רבינו: דעמאלטס איז נאך געווען דער ראה"ק הצדיק ר' יעקב פיש ז"ל, און ער האט נישט מסכים געווען.

וביחד רבינו לדומ"ץ מאנטריאל: "להיים ולשלום, אסאך שמוחות ונחת".

דומ"ץ מאנטריאל: עס איז דאך היינט אויך משה רבינו'ס יארצייט.

ביים רבי'ן ז"ל איז געווען אמאל ז' אדר, און דער בעל תפילה האט געזאגט קדיש נאך שמו"ע, האט איהם דער רבי געפרעגט "נו?", האט דער בעל תפילה געזאגט "ס'איז ז' אדר".

האט דער רבי געפרעגט "גם משה רבינו רבי היה?!"...
רבינו: החסיד רבי יעקב פיש ז"ל (ראה"ק דקאלוב) האט געהאט דברים נפלאים ביים קאלובער רב, ער האט אים געטראגן קיין ארץ ישראל, עפעס דברים נוראים. ער איז געווען א גרויסער עושר, און ער האט געהאט א ברכה אויף אריכות ימים פונעם בעל שם הקדוש. ער איז אלט געווען ביי די פמירה איבער הונדערט יאר. ער האט נישט געוואלט אז דער צאנזער רב זאל קומען קיין קאלוב, אזוי איז געווען.

דער קאלוב'ער רב איז געווען לעת זקנתו א גרויסער בעל יסורים, ער האט געליטן יסורי הגוף אויף די הויט. ער האט נישט געקענט האלטן אויף זיך קיין מלבוש. איינער פון די צדיקים וואס האט אים געזעהן אין דעם מצב האט זיך אויסגעדרוקט אז ער איז ווי אדם הראשון קודם החטא.

הגרמ"ד: די מציבה האט ער דאך אליין געשריבן, דאס איז דאך געווען זיין אייגענער נוסח "היה ערליכער יהודי".

רבינו: אויך "והיה יכול ללמוד על הדף".

מ'זאגט דאך דברים נפלאים. ער איז געווען א מחותן מיטן עמרת צבי זצ"ל, זיין זוהן איז געווען אן איידעם אין זידיטשוב.

אזוי דערציילט די וועלט אז דעם עמרת צבי'ס מאכטער איז געווען אמאל אויף פסח אין קאלוב, און זי האט געזעהן אז ער זוימט זיך נאכן דאווענען און ער איז נישט גלייך אריינגעקומען צום סדר, אויף איינמאל האט זי געזעהן ווי עס איז אנגעקומען א פריץ מיט א פריצ'טע, און דער קאלוב'ער רב איז ארויסגעגאנגען צו זיי און ער האט זיי ארומגעכאפט, ער האט גערעדט מיט זיי, און ווען זיי זענען אוועקגעגאנגען איז ער אריינגעקומען צום סדר.

זי האט אזוינס צוגעזעהן... ווען זי איז אהיימגעפארן האט זי דאס דערציילט פארן פאטער, אז זי איז ממש קראנק, אזוינס איז געווען פארן סדר. האט דער עמרת צבי איר געזאגט "אברהם אבינו מיט שרה אמנו זענען דארט געווען".

דומ"ץ מאנטריאל: זי האט דאך אויך זוכה געווען צו זעהן, זי האט נאר נישט געוואוסט וועמען זי זעהט...

רבינו: דער דברי חיים האט אמאל פרייטאג צונאכטס גענומען דעם כוס צו קידוש אין די האנט, און אויפאיינמאל האט ער אנגעהויבן צו זינגען דעם קאלוב'ער רב'ס ניגון (התנועה על גלות גלות...) שעות ארוכות, ער איז געשטאנען פאר'מח'ט און געזינגען די תנועה, מ'האט געזעהן אז ער איז שלא בעלמא הדין, די לעכט האבן אנגעהויבן אויסצוברענגען, אין יענע צייט אז די לעכט האבן אויסגעברענגט איז געווען טונקל. אויפאיינמאל האט ער זיך אויפגעכאפט פון זיין דביקות. האט מען איהם געוויזן אז די לעכט ברענגען שוין אויס, האט ער געזאגט אז די לעכט וועלן בלייבן ברענגען, וכך הוה.

אין צאנז איז דאס געווען זייער אן אפטע זאך, ביי שלש סעודות נאך די תורה פלעגט ער זיך אסאך מאל אזוי פאר'דביקות'ן, און זיצן א לאנגע צייט מיטן קאפ אראפ, און מ'האט געזעהן אז עס איז געווען שפתותיו מרחשין.

מען האט דאס גערופן 'די שמילע תורה', ווייל קיינער האט נישט געוואוסט וואס ער זאגט, מ'האט דאך נישט געהערט.

מ'האט געזעהן א מענטש, ער שטייט דא, און ער איז אין הימל!... אידן האבן דאס געזעהן? א פלא ווי מ'האט דאס געקענט מיטלעבן!

אמאל איז געווען ווען ער איז אהיימגעקומען נאך שלש סעודות איז שוין געווען זייער שפעט, ווען ער

האט געזעהן דעם זייגער האט ער זיך געוואונדערט פארוואס עס איז אזוי שפעט געווארן, האט מען איהם געזאגט אז היינט האט 'די שטילע תורה' גענומען זייער לאנג.

האט ער געפרעגט 'וואס הייסט דאס' די שטילע תורה? - דער נאמען האבן דאך די חסידים אליין געגעבן - האט מען געזאגט אז נאך די שלש סעודות תורה זאגט דער רבי 'שטילע תורה'.

האט דער צאנזער רב געזאגט "דאס איז שטילע תורה! דאס איז דביקות! דביקות אין הייליגן באשעפער!"

כ'האב געהערט פונעם מאטן ז"ל האט ער דערציילט אז ער האט געהערט פונעם זיידן הרה"ק רבי שלום אליעזר זי"ע, אז ווען ער איז נאך געווען א יונגל איז ער געווען ביים טיש פונעם פאטער דער דברי חיים. דארט איז אויך געווען איינער פון די גארליצער קינדער, יענער איז געווען אביסל ווילד. זיי זענען געווען קינדער און זיי האבן אביסל געשמופט אזוי ווי קליינע קינדער, אזוי אז ער האט אומוויילנדיג געגעבן א שטופ דעם זיידן דעם דברי חיים.

האט ער אים פארגעהאלטן, "נ, דער זיידע איז דא און די שטופסט אזוי?!", האט ער אים צוריק גענטפערט "ער איז דען דא?!"

דער זיידע האט דאס דערציילט אז עס איז געווען ביי זיי ווי א דבר פשוט אז דער דברי חיים איז בכלל נישט דא געווען ביים טיש.

דער תפארת שלמה האט דאך געזאגט אויפן דברי חיים אז ער איז שוין יארן נישט אויף די וועלט.

דער דברי חיים אליין האט א נאמען געגעבן פארן אייניקל דעם באבוב'ער רב "חיים שלמה"... אבער נאכדעם וואס ער האט איבערגעזאגט 'זה הקטן גדול יהיה' האט ער שוין נאר געזאגט 'שלמה' אליין.

אזוי האט מען געזאגט אז דער באבוב'ער רב האט געזאגט אז ער האט א ספק ווי אזוי ער הייסט. ער האט זיך געמוזט מאכן צוויי באזונדערע כתובות מחמת דעם ספק ווי אזוי ער הייסט.

דער בעל שם טוב הקדוש האט אויך א נאמען געגעבן פארן קאזניצער מגיד זי"ע בחייו "ישראל". דער בעש"ט הק' איז געווען סנדק, און ער האט געגעבן דעם נאמען.

דער הייליגער רבי ר' אלימלך זי"ע האט דאך אויך געהייסן אז מיזאל פארן בני יששכר געבן דעם נאמען

"אלימלך" נאך זיך. די מוטער האט נישט מסכים געווען, אבער דער רבי ר' אלימלך האט אזוי געהאט באפוילן.

ס'איז א אינטערעסאנטע זאך... דער הייליגער רבי ר' אלימלך... ער האט נישט פאר יעדן אזוי געהייסן, ער האט אוודאי געוואוסט... נאר פארן בני יששכר האט ער אזוי געהייסן.

דער בני יששכר האט געהאט טענות צו די מאמע ווייל זי האט נישט געפאלגט דעם רבי'ן ר' אלימלך, און זי האט געהייסן געבן "הערש אלימלך", האט ער געזאגט "א הערש איז נישט קיין מיילעך (מלך), און מיילעך איז נישט קיין הערש", ער האט מרגיש געווען אז ווען ער הייסט ווען 'אלימלך' וואלט ער געווען ווי רבי אלימלך זי"ע...

עס איז אינטערעסאנט אז אויך דער רבי ר' שמעלקא האט געהאט טענות איבער א נאמען. ער האט געהייסן "שמואל שמעלקא", און ער האט נישט מאריך ימים געווען ער איז אלט געווען 52 יאר ביי זיין פטירה. אויך שמואל הנביא איז אלט געווען 52 יאר ביי די פטירה. ער האט געהאט טענות אויף דעם פארוואס מ'האט איהם א נאמען געגעבן "שמואל שמעלקא", ער האט געזאגט אז ווען ער הייסט ווען 'שמואל' אליינס וואלט ער געווען סך העכער.

האט ער געזאגט בענוות קדשו "אזוי איז שמעלקא געבליבן שמעלקא"...

ביים שינאווער רב איז געווען א מעשה, ווען עס איז געבוירן געווארן א אינגל ביי משפחת ווערצבערגער, האט מען געשיקט א טעלעגראם אנצופרעגן דעם שינאווער רב וואס פארא נאמען מיזאל געבן, איז מען אריינגעגאנגען פרעגן דעם שינאווער רב א נאמען, האט ער געזאגט אז ס'איז נאך צייט צו ענטפערן. אזוי האט ער געשמופט איין טאג און נאך א טאג, ביז ווען עס איז געווארן "יהי ביום השמיני", און מ'האט געדארפט מאכן דעם ברית, איז מען אריינגעגאנגען פרעגן דעם שינאווער רב, האט ער געהייסן קומען נאכן דאווענען, אזוי האט ער ווייטער מדהה געווען.

ביז ווען דער שוואל איז אריינגעקומען און געזאגט פארן שינאווער רב אז היינט איז שוין דער ברית, און מ'מוז האבן תשובה, האט דער שינאווער רב געזאגט "א נאמען איז פארבינדן מיטן שורש נשמה, פון וואו ווייסט מען וועלכן נאמען צו געבן? ווייל אין הימל

למעשה, דארט ביים ברית האט מען געווארט, עס איז געקומען דער אכטער טאג און מ'האט געזעהן אז עס קומט נישט קיין אנטווארט, איז מען געגאנגען און געמאכט דעם ברית נאך איידער דער טעלעגראם איז אנגעקומען, און מ'האט א נאמען געגעבן 'משה'. נאכן ברית איז אנגעקומען דער טעלעגראם אז ער האט געהייסן א נאמען געבן 'משה'.

דאס איז געווען רבי משה'לע ווערצבערגער ז"ל, דער אורשיווער דיין.

והאציל רבינו מברכת קדשו לכל בני המשפחה

ווייסט מען דאך דעם שורש נשמה, איז מען מזמין פארן טאטן א רוח הקודש אז ער זאל וויסן דעם שורש נשמה" האט דער שינאווער רב אויסגעפירט "פארן טאטן איז מען מגלה, אבער פאר מיר זאגט מען נישט, ווי אזוי קען איך וויסן?! נאר אז דו מומשעסט אזוי שטארק, זאל ער א נאמען געבן משה". אזוי האט דער שינאווער רב געזאגט.

איז דער שליח געגאנגען און געשיקט א טעלעגראם אז דער שינאווער רב האט געהייסן א נאמען געבן 'משה'.

יום ד' פרשת תצוה תשס"ח לפ"ק

קטעים מתוך השיחה בביקורו של הגה"צ ר' פינביל סופר שליט"א

אב"ד ור"מ קהל חרדים בונאם-אירעס בונאם אירעס

נכח שם אחיו הגה"צ רבי יוסף צבי סופר שליט"א מו"צ וראה"כ בקרית יואל

אב"ד בונאם אירעס: עס גייט בליעה"ר אזויפיל, און אלעס אזוי שיין, אזוי מסודר.

רבינו: די וויכטיגסטע חלק איז אבער די שחיטה...

אב"ד בונאם אירעס: יא, א שוחט איז א שווערע ארבעט, זייער א שווערע ארבעט, מ'דארף האלטן קאפ יעדע מינוט, מ'קען זיך נישט פארטראכטן.

רבינו: יא, א שוחט קען נישט ארבעטן מחמת רגילות, ער זאל זיך צוגעוואוינען אז די הענט זאלן אים גיין אזוי. ער קען נישט מסיח דעת זיין אפי' איין מינוט, יעדע עוף וואס ער שחט פסק'עט ער אפ צי עס איז גוט גע'שחט'ן.

אב"ד בונאם אירעס: מ'זאגט אז א שוחט איז דער גרעסטער פוסק היינט, ער מוז פסק'ענען אזויפיל שאלות די גאנצע צייט פון די שחיטה.

הגרי"צ: עס איז געווען דא א שוחט וואס ער האט ל"ע מיטגעמאכט, ער האט געהאט א שווערע וואך, יענע וואך האט ער נישט גע'שחט'ן, ער האט נישט געהאט דעם ישוב הדעת צו קענען שחט'ן.

רבינו: יא, דאס איז א שטארקע זאך, וואס מ'זעהט אויף א שוחט אז ער איז נישט אין ארדענונג, דעמאלטס מאכט זיך פגימות אויף זיין חלף.

למשל, א שוחט ווען ער ציט זיך אריבער א דירה, אין יענע מעג שחט ער נישט, ווייל ער האט נישט דעם ישוב הדעת.

ס'איז דא א בודק סכינים יעדע פיר מינוט, אבער אפילו דער שוחט אליין מרעפט זיך פגימות אויפן חלף אויב איז ער נישט מיושב, אזוי איז דער מציאות.

אב"ד בונאם אירעס: מיט עטליכע וואכן צוריק בין איך געווען באקוקן דעם בית השחיטה, ס'איז זייער שיין. כ'האב אלעס געזעהן, דעם גאנצן אופן ווי אזוי עס שווענקט זיך 4-5 מאל, ס'איז זייער שיין. איך מוין אז דאס איז ממש די בעסטע וואס איז דא.

ונסתובבה השיחה אודות דרך המליחה שכמ"פ אירע שאפי' אחרי השטיפה נשאר גריגיר מלה תחת העור, והעצה לזה למנות איש מיוחד לשטוף עה"פ עם כלי במקומות שרואים שהעור גבוה קצת. ופלפלו באריכות בדברי הפוסקים בענין זה

רבינו: מ'ווייל יעצט בכלל משנה זיין דעם גאנצן סדר, מ'גייט איבערבויען אז מ'זאל קענען פארבעסערן מיט פארשידענע פרישע תיקונים.

אב"ד בונאם אירעס: עופות איז אלס געווען א שווערע זאך, ווייל ס'איז דאך דא די שטיקלעך וואס בלייבט אינעווייניג, עס איז דאך אלס געווען דער פראבלעם, אז ווען מ'האט געוואלט עפענען, מ'האט געעפענט און ארויס גענומען פלעגט בלייבן שטיקלעך אינעווייניג, ס'איז אלס געווען שווער.

רבינו: פארשידענע נייע זאכן וויל מען מאכן. מ'ווייל יעצט מאכן א בארשט וואס זאל אויסבארשטן פון אינעווייניג. עס בלייבט איבער אזעלכע קליינע צרירות הדם, דער בארשט נוצט דערפאר נאך פארן ווייקן דאס פלייש. (ולזה לא מהני מליחה (עי' דברי יוסף סי' תנו), ולכן נהוגין לעשות ספיל"ט (התיכת העוף), עי' פרמ"ג סי' מ"ז מ"ו, ובדיני מליחה שנדפסו בסוף קונטרס מעיין טהור מרן הישמוח משה זי"ע).

אב"ד בונאם איירעם: ... א אינטערעסאנטע זאך, מען פלעגט זאגן, אז א גוטער שוחט, אז ער גייט צו צו די שחיטה, אפילו ער האט קאפ ווייטאג גייט אים אוועק די קאפ ווייטאג.

רבינו: יא, ווייל ער ליגט דערין ראשו ורובו, די שחיטה איז אים נישט קיין עול, ער האט דאס ליב.

הגרי"צ: פאר דעם ווערט דאך געברענגט אין שו"ע (הושן משפט סימן לד) אז א מבוחל איז פסול לעדות, אזוי זאגט אויך דער שמלה חדשה (סימן יח ס"ז) אז א מבוחל זאל נישט זיין קיין שוחט, ווייל ער האט נישט דעם קאפ אויפן פלאץ.

רבינו: מ'זעהט דאך מחבר (סימן יח ס"ז) זאגט דאך דארט דאס לשון 'הרבה צריך ישוב הדעת לבדיקת הסכין' מאמענטער מאכט זיך נאר עפעס אין שטוב וואס איז נישט אין ארדענונג, קען ער נישט שחט'ן מיט ישוב הדעת.

אב"ד בונאם איירעם: ס'איז דא א מעשה ביים רבין זי"ע, ווען מ'האט גערעדט לגבי דעם וואס די שוחטים פליקן אפ די פעדערן, האט ער געזאגט אז דער שוחט וועט נישט האבן קיין געלט וועט ער נישט האבן קיין קאפ, ער וועט נישט האבן קיין ישוב הדעת, אזוי אז ער וועט פליקן די פעדערן, וועט איהם דער קאפ זיין גוט...

רבינו ביאר את דבריו: אינדערהיים איז יעדע זאך געווען אן עסק, א שוחט ווען ער האט גע'שחט'ן האט ער דאך געהאט די גענוג, האט ער געהאט די רעכט אראפצופליקן פונעם גאנז איין פליק. פון יעדן גאנז וואס ער האט גע'שחט'ן האט ער געהאט איין האנט פעדערן וואס דאס האט ער געקענט נעמען פאר זיך. דאס איז געווען א גוטע זאך ווייל מען האט פון דעם געמאכט גוטע דאכענעס. ער האט דאס געקענט פארקויפן. אמאל איז דאס געווען א געוואלדיגע מציאה.

הגרי"צ: איך געדענק דאס נאך ביי אונז אין ירושלים, א פעדערן דאכענע איז געווען זייער א מ'יערע זאך, דאס האט מען געקויפט צו די חתונה.

רבינו: דאס האט דער רבי ז"ל געזאגט אז ווען א שוחט האט ישוב הדעת שחט ער בעסער, מילא דאס נעמען די פעדערן האט אים געגעבן ישוב הדעת, ווייל ער האט דורכדעם געקענט מאכן אפאר טאלער אין די זייט.

הגרי"צ: איך ווייס נישט צי עס איז נאך דא אן עבודת הקדוש וואס איז אזוי אהריות'דיג ווי שחיטה.

רבינו: א סופר... א סופר איז נאך סך שווערער ווי א שוחט! א שוחט שחט איין עוף נאך די צווייטע, אלעס איז די זעלבע שחיטה, א סופר שרייבט יעדע אות איז א צווייטע אות, יעדע אות איז אנדערש פון די צווייטע, יעדע אות האט זיך זיינע הלכות, איין אות האט צען הלכות, די צווייטע האט צוואנציג הלכות, ער דארף אויף יעדע אות קענען פסק'ענען. (עי' אור"ח סימן לב ס"ח דהסופר צריך שיהא ירא שמים, ובפרמ"ג מ"ז ס"ק י"ט כתב דענוש הסופר הוא יותר מהשוחט, וכן הביא בקסת הסופר סימן א' ס"א לשכת הסופר סק"א כי הסופר צריך להיות ירא ה' יותר משוחט, עיי"ש).

הגרי"צ: דער חילוק איז אזוי, דער וואס שרייבט, שפירט כאטש אז יעצט איז אים דער קאפ נישט אויפן פלאץ וועט ער נישט שרייבן, דער וואס שחט און ער דארף באקומען א געהאלט, ער דארף אנקומען צו א געוויסן מספר צו שחט'ן.

רבינו: דער סופר דארף דאך אויך באקומען זיין געלט... אז ער וועט נישט שרייבן וועט ער אויך נישט באקומען באצאלט.

א סופר דארף זיך אליינס אסאך פסק'ענען, ער דארף זייער אסאך פסק'ענען. ער ווייזט נישט פאר קיינעם, קיינער זעהט נישט וואס ער טוט, ס'איז סך מער ווי ביי א שוחט.

יעדע אות וואס מ'שרייבט האט זיך זיינע הלכות, דער סופר האט זיבן און צוואנציג אותיות מיט די אותיות מנצפ"ך, אלע כ"ז אותיות ווערן דאך אנדערש געשריבן, יעדע זאך האט דאך הלכות, א סופר איז סך מער...

שחיטה איז כאטש די ארבעט די זעלבע, איין עוף און נאך א עוף, ס'חזר'ט זיך איבער די גאנצע צייט אלעס די זעלבע, אבער ביי סופרות איז בכלל נישט אזוי.

ונסתובב השיחה על השאלה הגדולה אודות הכרסים של הבהמות בשחיטת ארגענטינא, ודן אב"ד בונאם איירעם שליט"א עם רבינו שליט"א בפרטי השאלה, וממה שנזכר הוא ממה שראו עיניו בהשחיטה שם.

ושוב בקש אב"ד בונאם איירעם שליט"א ברכת קדשו לקראת נשואי בתו תחי' למז"ט עב"ג החתן שליט"א נכד הגה"צ חו"פ רבי ברוך מיללער שליט"א ראה"כ בקרית יואל, ורבינו האציל לו ברכתו ונפרדו לשלום.

עצי חיים"ם היא למחזיקים בה

בזאת השורה, נשגב ברכת מזל טוב וכל שבח ושירה, קדם ידידינו היקר נודע לעוז ולתפארה, לבו ער וחם לכל דבר שבקדושה, ברוח נדיבה ובמידה נדושה, חיים"ם שיש בו כל מידה ומעלה, נחמד למטה ואהוב למעלה, רודף צדקה וחסד בפרט ובכלל, זומך נלהב לטובת הכולל, ה"ה

מוה"ר חיים אליעזר מאשקאוויטש הי"ו

מעבדי קהילתנו הק' בעיר אלעד יצ"ו ומ"שרי האנלף" של כוללנו המעטירה

לרגל שמחתו בהכנס בנו יניק וחכים כמר צבי יהודה נ"ו לעול התורה והמצוות

והברכה אחת היא למע"כ אביו ידידינו הנכבד והמפואר, מוכתר בכל תואר

הרה"ח ר' יצחק מרדכי מאשקאוויטש הי"ו

וצהי נא ברכותינו לראשו עטר, שיוכה לרב תענוג ונחת לשם ולתפארת, ובזכות החזקת התורה יתברך בשפע ברכה והצלחה, אושר ועושר בהרחבה ובהרחה, ובט"ס.

המברכים ביקרא דאורייתא

הנהלת הכולל

בית המדרש דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

זכרון מאיר – בני ברק

וה' ברך את אברהם

בשיר הלל ושבח, ברכת מזל טוב נברך, קדם ידידינו היקר והאהוב, על כל יודעיו ומכיריו נערץ וחביב, לבו לב הזהוב, משליך עצמו מנגד להיטיב לזולתו, ועשות צדקה וחסד כל מגמתו, מקבל את כ"א בסבר פנים יפות, חן וחסד על פניו חופפת, חסיד במעשיו בהצנע לכת, וה' ברך את אברהם"ם בכל, למען בית מדרשינו לא ישובת יומם וליל, עובד עבודת הלוי"ם במלאכת הקודש, בהתמסרותו הנפלאה בסידור ובארגון הבית מדרש,

מוה"ר אברהם מרדכי הלוי שטיינבערג הי"ו

לרגל תת ה' שמחה שבמעונו בהולדת נכדו בכורו נ"ו

אצל בנו האברך החשוב הר"ר ישעיהו הי"ו

אב"י בעיה"ב לאנדאן יע"א

ויה"ר מלפני אבינו שבשמים, שיוכה לרב תענוג ונחת במלוא חפניים, ומשמחה זו יושפע רב שמחות לנו ולכל בית ישראל בכפלי כפליים, עדי ירחם ה' על בנין ציון וירושלים, בב"א.

המברכים בידידות ובחוקרה

אליעזר פאלאטשעק - שלמה זלמן דאסקאל

בשם מתפללי ביהמ"ד

התודה והברכה

לידידינו הרבני הנכבד והנעלה

מוה"ר אברהם ווידער הי"ו

ראש הקהל דקהילתנו הק' בקרית יואל יע"א

על אשר נדב סכום הגון
להוצאת גליונינו

ישא ברכה מאת ה' וצדקה מאלוקי ישעו

ויתברך ממעון הברכות בהשפעות טובות

וכל מיילי דמיטב

התודה והברכה

לידידינו הרבני הנכבד והנעלה

מוה"ר שמואל אבערלענדער הי"ו

סגן ראש הקהל דקהילתנו הק' בוויילאמסבורג יע"א

על אשר נדב סכום הגון
להוצאת גליונינו

ישא ברכה מאת ה' וצדקה מאלוקי ישעו

ויתברך ממעון הברכות בהשפעות טובות

וכל מיילי דמיטב

התודה והברכה

לידידינו הרבני הנכבד והנעלה

מוה"ר חיים לעוווי הי"ו

אב"י בעיר הבירה ווינא יע"א

על אשר נדב סכום הגון
להוצאת גליונינו

ישא ברכה מאת ה' וצדקה מאלוקי ישעו

ויתברך ממעון הברכות בהשפעות טובות

וכל מיילי דמיטב

התודה והברכה

לידידינו הרבני הנכבד והנעלה

מוה"ר אהרן וועלץ הי"ו

מנהל מוסדותינו הק' בבארא פארק יע"א

על אשר נדב סכום הגון
להוצאת גליונינו

ישא ברכה מאת ה' וצדקה מאלוקי ישעו

ויתברך ממעון הברכות בהשפעות טובות

וכל מיילי דמיטב

התודה והברכה לידידינו הרבני הנכבד והנעלה מוה"ר וואלף פערל הי"ו חבר הנהלת מוסדות יטב לב בארה"ק על אשר נדב סכום הגון להוצאת גליונינו לעילוי נשמת הרה"ח ר' מנחם זאב ז"ל ב"ר אברהם אבא שליט"א נלב"ע כ"א אייר	התודה והברכה לידידינו הרבני הנכבד והנעלה מוה"ר חיים צבי פריינד הי"ו חבר הנהלת קהילתנו הק' בבארא פארק יע"א על אשר נדב סכום הגון להוצאת גליונינו לעי"נ זקינו הגה"ח ר' יעקב שלום ז"ל ב"ר ישראל ז"ל נלב"ע כ"ג ניסן
התודה והברכה לידידינו הרבני הנכבד והנעלה מוה"ר מרדכי מנחם שפילמאן הי"ו על אשר נדב סכום הגון להוצאת גליונינו ישא ברכה מאת ה' וצדקה מאלוהי ישעו ויתברך ממעון הברכות בהשפעות טובות וכל מילי דמיטב	התודה והברכה לידידינו הרבני הנכבד והנעלה מוה"ר אלימלך קליין הי"ו על אשר נדב סכום הגון להוצאת גליונינו ישא ברכה מאת ה' וצדקה מאלוהי ישעו ויתברך ממעון הברכות בהשפעות טובות וכל מילי דמיטב
לעילוי נשמת האה"ח מרת ליפשא טאבאק ע"ה ב"ר חיים ז"ל נלב"ע י"ז ניסן	לעילוי נשמת הרה"ח ר' אברהם מאיר ב"ר צבי אלימלך ז"ל והאה"ח מרת שרה רבקה ב"ר אברהם מאיר ע"ה
לעילוי נשמת האה"ח מרת ראסיא יאקאב ע"ה ב"ר טובי ז"ל נלב"ע כ' ניסן	לעי"נ הגה"ח רבי משה חיים דוד ז"ל ב"ר יו"ט הלוי ז"ל יוזשעף נלב"ע כ"ח ניסן
לעי"נ האה"ח מרת אסתר פינקלשטיין ע"ה בת הרה"ג ר' דוד ז"ל נלב"ע א' אייר	לעי"נ הרה"ח ר' יצחק מאיר ז"ל ב"ר יעקב משה ז"ל מאשקאוויטש נלב"ע י"ח ניסן

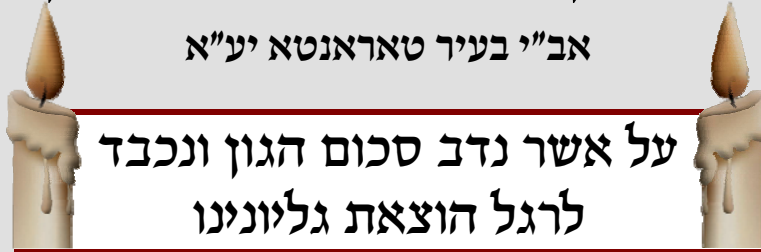
קמב

התודה והברכה

לידידינו הרבני הנכבד והנעלה, נודע לשם ולתהילה,
לבו ער וחם לכל דבר שבקדושה, במידה מרובה וגדושה,

מוה"ר יוסף זאב וואלדמאן הי"ו

אב"י בעיר טאראנטא יע"א

על אשר נדב סכום הגון ונכבד
לרגל הוצאת גליונינו

לשובת נשמת

כ"ק רבינו הגה"ק מרן מו"ה בהגה"ק רבי חיים צבי זללה"ה

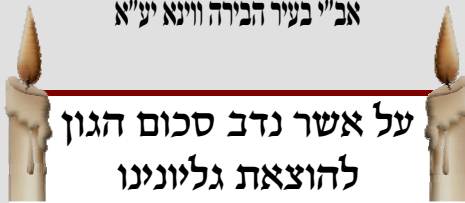
עלה בסערה השמימה כ"ו ניסן תשס"ו לפ"ק

התודה והברכה

לידידינו הרבני הנכבד והנעלה

מוה"ר אלי' זאב לעווי הי"ו

אב"י בעיר הבירה ווינא יע"א

על אשר נדב סכום הגון
להוצאת גליונינו

לעי"נ אמו

האה"ח מרת רחל ב"ר זאב ע"ה

נלב"ע ט"ו ניסן

ת.נ.צ.ב.ה.

התודה והברכה

לידידינו היקר החשוב והנעלה

מוה"ר משה ברוך כץ

הי"ו

על אשר נדב סכום הגון
להוצאת גליונינו

לעי"נ האה"ח ליפשא ב"ר חיים ע"ה

נלב"ע י"ז ניסן

ולטו"נ כ"ק רבינו הגה"ק מרן משה

בהגה"ק רבי חיים צבי זללה"ה

פ"י יגיד תהילתיך

מלא פינו שבח יקר וגדולה, ולשונינו מילה, לקל נורא עלילה, ברוב ברכות והודאות עד אין סוף
אומה לבנינו בהאי עידנא דחדוותא, כשהשמחה במעונו של ידידנו היקר לעילא מכל תושבחתא
ארגשי ידידות והוקרה נביע לך ברכותינו בקו"ל, בשם המערכת ובשם כל ציבור הקוראים בכלל
שבחך בפי ישרים על התמסרותך למען חופעת הגליון מדי שבוע בשבוע להנות בה נפש כל ח'י
עולם ועד יוקף לזכותך ולהצלחתך גודל זכות הרבים ושמך הטוב לשם לתפארת ולתהילה יחקק

הר"ר יהושע פאליק שווארץ הי"ו

לרגל תת ה' שמחה במעונו במפליים, שיר ושבח על שפתו במלוא חפניים

בהולדת בנותיו התאומות שתחי'

למזל טוב

וצרופה בזה ברכותינו, שתזכה להמשיך בפעולותיך הברוכים למען גליונינו, ומושמחה זו יושפע תמיד שמחות
באהליך, ותזכה להמשיך בפעולותיך, ותמיד נספר תהילתיך, ותזכה לרב תענוג ונחת דקדושה, ומן השמים
תתברך בכל ברכאן דנפישא, על פעולותיך המרובים במידה גדושה, ובשכר זיכוי הרבים תתברך בשפע ברכה
והצלחה, ויוסיף עליו ה' אלהי פעמים ככה, וברוב אונים ואמיץ כח, תזכה לחג פסח כשר ושמח.

הכו"ח בתודה וקו"ל זמרה, בשיר ושבח ושירה

מערכת "קול התאחדותינו"